

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ,

IN USUM

SCHOLÆ REGIÆ WESTMONASTERIENSIS.

LONDINI:

TYPIS M. BROWN,

SUMPTIBUS G. & G. GINGER, AD INSIGNIA COLLEGII
WESTMONASTERIENSIS JUXTA SCHOLAM REGIAM.

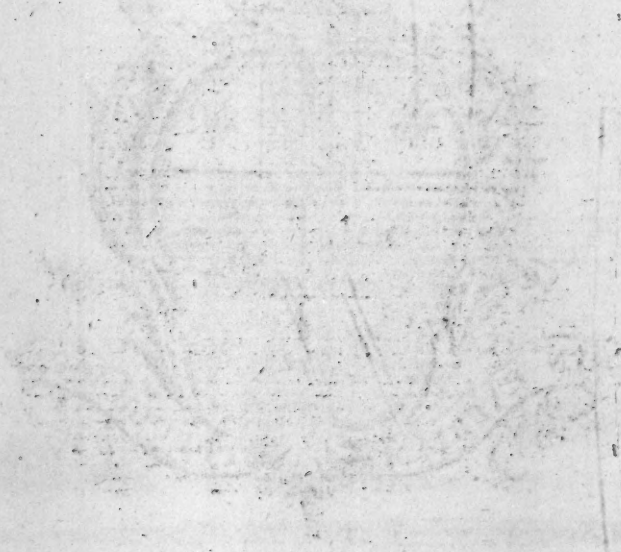
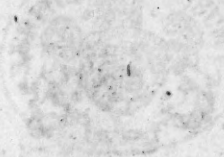
MDCCXCII,

EX TON DEPI

EX K PATOY

EX TON DEPI

SCHOLAE REGIAE WESTMONASTERIENSIS

EX TON DEPI

EX TON DEPI

STANTINUS C. & C. LIBRARIUS AD INGENIA COLLEGIUM
WESTMONASTERIENSIS REGIAE SCHOLAE REGIAE

EX TON DEPI

ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Κ Ε Φ. α.

Περι της Σωκρατους Ευσεβειας	Pag. 1
Περι των Θεων	9
Περι της Εγκρατειας	14
Περι της Αλαζονειας,	19

Κ Ε Φ. β.

Περι της Επιθυμιας	22
Περι της Αρετης και της Κακιας	28
Περι της Παιδων Αχαριστιας	35
Περι της Αδελφων διαφορας	39
Περι Φιλων	44
Περι της Οκνιας	56
Περι της φιλων Ευεργεσιας	63

Κ Ε Φ. γ.

Περι της Στρατηγιας	65
Περι της Δημαγωγιας	79
Περι της Οικοδομιας	84
Περι της Ανδριας	85
Περι της Σωφροσυνης	86
Περι της του Σωματος Ευεξιας	86

Κ Ε Φ.

Κ Ε Φ. δ.

Περι της Μάθησεως	Pag. 91
Περι του σεβασθαι και τιμην τους Θεους	99
Περι του Δικαιου και Νομιμου	105
Περι της Ακραλειας	111
Περι των ωφελιμων Μαθηματων	115
Περι της Σωκρατους Ανδρειας	117

Κ Ε Φ. ε.

Απολογια Σωκρατους	122
--------------------	-----

Κ Ε Φ. ς.

Δευτερα Απολογια Σωκρατους	133
----------------------------	-----

Κ Ε Φ. ζ.

Περι της Ψυχης	140
----------------	-----

Κ Ε Φ. η.

Περι του Θανατου Σωκρατους	155
----------------------------	-----

REVERENDO ADMODUM
DOCTISSIMOQUE PRÆSULI
J A C O B O
EPISCOPO VIGORNIENSI
SOCRATICAS HAS CHARTAS
IN USUM
SCHOLÆ WESTMONASTERIENSIS
SELECTAS
LUBENS MERITO
DICAT DEDICAT

J. H.

a

7

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DOCTORAL DISSERTATION

JACOB

EPISCOPAL VIOLENCE

SOCIAL AND HISTORICAL

BY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO

J. M.

CHICAGO

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

Κ Ε Φ. α.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἔθαυμασα τισι ποτε λόγοις
Ἀθηναίους ἐπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην,
ὥς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει. Ἡ μὲν γὰρ γραφή
κατ' αὐτοῦ τοιαυτὴ τις ἦν. Ἀδίκει Σωκράτης, οὐς
μὲν ἡ πόλις νομίζει Θεοὺς, οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ
καίνα Δαιμονία εἰσφέρων· ἀδίκει δὲ, καὶ τοὺς νέους
διαφθείρων. Πρῶτον μὲν οὖν, ὥς οὐκ ἐνομίζεν οὐς
ἡ πόλις νομίζει Θεοὺς, ποιῶ ποτ' ἐχρησάμην τεκμη-
ρίῳ; Θυὼν τε γὰρ φανερός ἦν, πολλακίς μὲν οἰκοί,
πολλακίς δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν.
Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνος γέ αἰετὸς μὲν ἐν τῷ φανερῷ· πρῶ-
τε γὰρ εἰς τοὺς περὶ παλῆς καὶ τὰ γυμνάσια ἦεν,
καὶ πλῆθους ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερός ἦν, καὶ το-
λοιπὸν αἰετὸς τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συ-
νεσθῆναι. Καὶ ἔλεγε μὲν ὥς το πολὺ, τοῖς δὲ
βουλομένοις ἐξ ἡν ἀκούειν. Οὐδεὶς δὲ πωποῖε Σω-
κράτους

κρατους ουδεν ασεβες, ουδε ανοσιον, ουτε πραττοντος
 ειδεν, ουτε λεγοντος ηκουσεν. Ουδε γαρ περι της
 των παντων φυσεως, ηπερ των αλλων οι πλειστοι,
 διελεγετο, σκοπων οπως ο καλουμενος υπο των
 σοφιστων κοσμος εφυ, και τιςιν αναγκαις εκαστα
 γινεσθαι των ουρανιων. Αλλα και τους φρονιζοντας
 τα τοιαυτα μωραινοντας επεδεικνυε. Και πρωτον
 μεν αυτων εσκοπει, ποσηρα ποση νομισαντες ικανως
 ηδη τ' ανθρωπινα ειδεναι, ερχονται επι το περι των
 τοιουτων φροντιζειν· η τα μεν ανθρωπινα παρηντες,
 τα δαιμονια δε σκοπουντες, ηγουσιναι τα προσηκουσα
 πραττειν. Εθαυμαζε δ' ει μη φανερον αυτοις εσιν,
 οτι ταυτα ου δυνατον εσιν ανθρωποις ευρειν· επει και
 τους μεγαλον φρονουντας επι τω περι τουτων λεγειν
 ου ταυτα δοξαζειν αλληλοις, αλλα τοις μαινομενοις
 ομοιως διακεισθαι προς αλληλους. Των τε γαρ
 μαινομενων τους μεν ουδε τα δεινα δεδιεναι, τους δε
 και τα μη φοβερα φοβεισθαι· και τοις μεν ουδ' εν
 οχλω δοκειν αισχρον ειναι λεγειν η ποιεин οτιουν, τοις
 δε ουκ εξιτητεον εις ανθρωπους ειναι, δοκειν· και
 τους μεν ουθ' ιερον, ουτε βωμον, ουτε αλλο των θει-
 ων ουδε τιμαν, τους δε και λιθους, λιθους και ξυλα
 τα τυχοντα, και θηρια σεβεισθαι. Τωντε περ
 της των παντων φυσεως μεριμνωντων τοις μεν δοκειν
 εν μονον το ον ειναι, (τοις δ' απειρα το πληθος· και
 τοις μεν αει κινεισθαι παντα, τοις δ' ουδεν αν ποση
 κινηθηναι·

κινηθῆναι· και τοις μεν παντα γιγνεσθαι τε και απολλυσθαι, τοις δ' ουτ' αν γενεσθαι ποτε ουδεν, ουτ' απολεισθαι. Εσκοπει δε περι αυτων και ταδε· αρ' ωσπερ οι τ' ανθρωπεια μαθανοντες, ηγουνται τουθ' ο, τι αν μαθωσιν, εαυτοις τε και των αλλων οτω αν βουλωνται ποιησειν· ουτω και οι τα θεια ζητουντες, νομιζουσιν, επειδαν γνωσιν αις αναγκαις εκασα γιγνεται, ποιησειν οταν βουλωνται, και ανεμους, και υδαλα, και ωρας, και οτου δ' αν αλλου δεωνται των τοιουτων· η τοιουτο μεν ουδεν ουδ' ελπιζουσιν, αρκει δ' αυτοις γινωναι μονον, η των τοιουτων εκασα γινεται. Περι μεν ουν των ταυτα πραγματευομενων τοιαυτα ελεγεν. Αυτος δε περι των ανθρωπειων αιε διελεγετο, σκοπων τι ευσεβες, τι ασεβες· τι καλον, τι αισχρον· τι δικαιον, τι αδικον· τι σωφροσυνη, τι μανια· τι ανδρια, τι δειλια· τι πολις, τι πολικος· τι αρχη ανθρωπων, τι αρχικος ανθρωπων· και περι των αλλων ατους μεν ειδοντας ηγειρο καλους και αγαθους ειναι, τους δε αγνοουντας ανδραποδωδεις αν δικαιως κεκλησθαι. Οσα μεν ουν μη φανερος ην οπως εγιγνωσκεν, ουδεν θαυμασον υπερ τουτων περι αυτου παραγινωναι τους δικασας· οσα δε παντες ηδεσαν, θαυμασον, ει μη τουτων ενεθυμηθησαν. Βουλευσας γαρ ποιε, και τον βουλευτικον ορκον ομοσας, εν ω ην κατα τους νομους βουλευσειν, Επισατης εν τω δημω γενο-

μενος, επιθυμησαντος του δημου παρα τους νομους
εννεα γραηγους μια ψηφω τους αμφι Θρασυλον
και Ερασινιδην αποκλειναι παντας, ουκ ηθελησεν
επιψηφισαι, οργιζομενου μεν αυτω του δημου, πολ-
λων δε και δυνατων απειλουνην· αλλα περι πλει-
ονος εποιησατο ενορκειν, η χαρισασθαι τω δημω
παρα το δικαιον, και φυλαξασθαι τους απειλουν-
τας. Σωκρατης γαρ παντα μεν ηγειτο Θεους
ειδεναι, τα τε λεγομενα και πραττομενα, και τα
σιγη βουλευομενα, πανταχου δε παρειναι. Θαυ-
μαζω ουν οπως ποτε επεισθησαν Αθηναιοι Σωκρατην
περι τους Θεους μη σωφρονειν, τον ασεβες μεν
ουδεν ποτε περι τους Θεους ουτ' ειποντα ουτε πρα-
ξαντα, τοιαυτα δε και λεγοντα και πραττοντα περι
Θεων, οια τις αν λεγων και πραττων, ειη τε και
νομιζοιτο ευσεβεσας.

Θαυμασον δε φαινεται μοι το πεισθηναι τινας,
ως Σωκρατης τους νεους διεφθειρεν, ος, προς τοις
ειρημενοις, πρωτον μεν αφροδισιων, και γαστρος,
παντων ανθρωπων εγκρατεσας ην· ειτα προς χει-
μωνα και θερος, και παντας πονους καρτερικωτα-
τος· ετι δε προς τω μετρειω δεισθαι πεπαιδευμενος
ουτως, ως πανυ μικρα κεκτημενος, πανυ ραδιως
εχειν αρκουντα. Πως ουν αυτος ων τοιουτος, αλλους
αν η ασεβεις, η παρανομους, η λιχνους, η αφρο-
δισιων ακρατεις, η προς το πονειν μαλακους εποι-
ησεν;

ἦσεν; Ἀλλ' ἐπαυσε μὲν τούτων πολλούς, ἀρετῆς
 ποιήσας ἐπιθυμῆν, καὶ ἐλπίδας παρασχῶν, αὐ-
 τῶν ἐπιμελώνῃαι, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐσεσθαι.
 Καίτοι γε οὐδὲ πωπόλε ὑπεσχεῖτο διδασκὸς εἶναι
 τούτου, ἀλλὰ τῷ φανερός ἐναι τοιοῦτος ὢν, ἐλπι-
 ζεῖν ἐποιεῖ τοὺς συνδιαβιβόντας αὐτῷ, μιμουμένους
 ἐκείνον, τοιοῦσδε γενήσεσθαι. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ
 σώματος αὐτοῦ τε οὐκ ἡμελεῖ, τοὺς τε ἀμελούντας
 οὐκ ἐπὶ ηὔναι. Το μὲν οὖν ὑπερεσθιονῆα ὑπερπνεῖν
 ἀπεδοκιμαζέ, το δὲ ὅσα ἡδεὺς ἡ ψυχὴ δέχεται,
 ταῦτα ἱκανῶς ἐκπνεῖν ἐδοκιμαζέ. Ταύτην γὰρ
 τὴν ἔξιν ὑγιεινὴν τε ἱκανῶς εἶναι, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς
 ἐπιμελείαν οὐκ ἐμποδίζειν εἶπε. Ἀλλ' οὐ μὴν
 θρυπτικός γε, οὐδὲ ἀλαζονικός ἦν, οὐτ' ἀμπεχονή,
 οὐθ' ὑποδεσεί, οὔτε τῇ ἀλλῇ διαίτῃ. Οὐ μὴν οὐδ'
 ἐρασιχρημάτων γε τοὺς συνόντας ἐποιεῖ· τῶν μὲν
 γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἐπαυε, τοὺς δὲ αὐτοῦ ἐπι-
 θυμούντας οὐκ ἐπράττετο χρημάτων. Ἐπίστευε δὲ
 τῶν ξυνόντων αὐτῷ τοὺς ἀποδεξάμενους ἅπερ αὐτοῦ
 ἐδοκιμαζέ, εἰς τὸν πάντα βίον αὐτῷ τε καὶ ἄλλοις
 φίλους ἀγαθοὺς ἐσεσθαι. Πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος
 ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; Εἰ μὴ ἀρα ἡ τῆς ἀρε-
 τῆς ἐπιμελεία διαφθορά ἐστιν.

Ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀν-
 θρώπους κόσμον τῇ πόλει παρείχετο πολλῷ μᾶλλον,
 ἢ Λίχας τῇ Λακεδαιμονίῳ, ὅς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ

γεγόνε. Λιχάς μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδαῖς τοὺς
 ἐπιδημουῖας ἐν Λακεδαιμονίᾳ ξένους ἐδειπνίζε· Σω-
 κράτης δὲ διὰ πάντος τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν,
 τὰ μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους ὠφελεῖ· βελ-
 τίους γὰρ ποίων τοὺς συγγίγνομένους ἀπέπεμπεν.
 Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης, τοιοῦτος ὢν, ἔδοκει τιμῆς
 ἀξίος εἶναι τῇ πόλει μάλλον, ἢ θανάτου· καὶ κατὰ
 τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις, τοῦθ' εὖροι. Κατὰ
 γὰρ τοὺς νόμους, εἰάν τις φανερός γενήται κλεπ-
 τῶν, ἢ λωποδύων, ἢ βαλάντιοις, ἢ τοιχορυχῶν,
 ἢ ἀνδραποδιζόμενος, ἢ ἱεροσυλῶν, τοῦτοις θάνατος
 ἐστὶν ἢ ζήμια· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλείστον
 ἀπείχετο. Ἀλλὰ μὲν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου
 κακῶς συμβάντος, οὔτε σάσεως, οὔτε προδοσίας,
 οὔτε ἀλλοῦ κακοῦ οὐδενὸς πωπότε ἀλῖος ἐγένετο·
 οὔτε μὲν ἰδίᾳ γε οὐδενὰ πωπότε ἀνθρώπων οὔτε
 ἀγαθῶν ἀπέσερυσεν, οὔτε κακοῖς περιέβαλεν· ἀλλ'
 οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πωποτ' ἔσχε.
 Πῶς οὖν ἐνοχὸς ἂν εἴη τῇ γράφῃ, ὅς ἀνὴρ μὲν τοῦ
 μὴ νομίζειν Θεοὺς (ὥς ἐν τῇ γράφῃ ἐγεγράφτο)
 φανερός ἦν θεραπέων τοὺς Θεοὺς μαλιστα τῶν ἀλ-
 λῶν ἀνθρώπων· ἀνὴρ δὲ τοῦ διαφθεῖρειν τοὺς νέους,
 (ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ἠτιάτο) φανερός ἦν, τῶν
 συνοντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἐχούσας, τούτων
 μὲν παύων, τῆς δὲ καλλιότητος καὶ μεγαλοπρεπείας
 ἀρέτης, ἣ πόλεις τε καὶ οἶκους εὖ οἰκουσι, πρὸς ἑ-
 πων

πων επιθυμειν· ταυτα δε πραττων, πως ου μεγαλης
αξιος ην τιμης τη πολει;

Ως δε δη και ωφελειν εδοκει μοι τους ξυνοντας,
τα μεν εργω δεικνυων εαυτον οιος ην, τα δε και
διαλεγομενος, τουτων δη γραψω οποσα αν διαμνη-
μονευσω. Τα μεν τοιουν προς τους Θεους φανερος
ην και ποιων και λεγων, ηπερ η Πυθια αποκρινεσθαι
τοις ερωτωσι, πως δει ποιεειν η περι θυσιας, η περι
προσωνων θεραπειας, η περι αλλου τινος των τοιου-
των. Ητε γαρ Πυθια νομω πολεως αναιρει ποιουν-
τας ευσεβως αν ποιεειν· Σωκρατης τε ουτω και
αυτος εποiei, και τοις αλλοις παρηνει· τους δε
αλλως πως ποιουντας περιεργους και μαλαιοys ενο-
μιζεν ειναι. Και ευχετο δε προς τους Θεους απλως
ταγαθα διδοναι, ως τους Θεους καλλισα ειδθας οποια
αγαθα εστι· τους δε ευχομενους χρυσιον, η αργυριον,
η τυραννιδα, η αλλο τι των τοιουτων, ουδε διαφορον
ενομιζεν ευχεσθαι, η ει κυβειαν, η μαχην, η αλλο
τι ευχοιτο των φανερωσ αδηλων, οπως αποβησοιτο.
Θυσιας δε θυων μικρας απο μικρων, ουδεν ηγειτο
μειουσθαι των απο πολλων και μεγαλων πολλα και
μεγαλα θυοντων. Ουτε γαρ τοις Θεοις εφη καλως
εχειν, ει ταις μεγαλαις θυσιας μαλλον η ταις μι-
κραις εχαιρον, (πολλακις γαρ αν αυτοις τα παρα
των πονηρων μαλλον η τα παρα των χρησων ειναι
κεχαρισμενα) ουτ' αν τοις ανθρωποις αξιον ειναι ζην,

ει τα παρα των πονηρων μαλλον ην κεχαρισμενα
 τοις Θεοις, η τα παρα των χρησων· αλλ' ενομιζε
 τους Θεους ταις παρα των ευσεβεσατων τιμαις
 μαλα χαιρειν· επαινετης δ' ην και του επους
 τουτου,

Καδδυναμιν δ' ἐρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι Θεοισι.

Και προς Φιλους δε, και ξενους, και προς την αλλην
 διαίην καλην εφη παραινεσιν ειναι την καδδυναμιν
 ἐρδειν. Διαίη δε την τε ψυχην επαιδευσε και το
 σωμα, η χρωμενος αν τις, ει μη τι δαιμονιον ειη,
 θαρράλεως και ασφαλως διαγοι, και ουκ αν απο-
 ρησειε τοσαυτης δαπανης. Ούτω γαρ ευτελης ην,
 ὡς' ουκ οιδ' εις ούτως αν ολιγα εργαζοίη, ὡς
 μη λαμβανειν τα Σωκρατει αρκουνηα. Σιτω μεν
 γαρ τοσουτω εχρητο, ὅσον ἡδεως ησθιε· και επι
 τουτω ούτως παρεσκευασμενος ηει, ὡς την επι-
 θυμιαν του σιτου οψον αυτω ειναι· ποτον δε παν
 ἡδυ ην αυτω, δια το μη πινειν, ει μη διψῳη. Ει
 δε ποτε κληθεις εθελησειεν επι δειπνον ελθειν, ὃ τοις
 πλειστοις ἐρῳδεσάιον εσιν, ὡς φυλαξασθαι το ὑπερ
 τον καιρον ἐμπίπλασθαι, τουτο ῥαδιως πανυ
 ἐφυλαττετο· τοις δε μη δυναμενοις τουτο ποιεин,
 συνεβουλεue φυλαττεσθαι τα πειθονηα μη πεινωνηας
 εσθιειν, μηδε διψωνηας πινειν· και γαρ τα λυμαι-
 νομενα γαστρας, και κεφαλας, και ψυχας, ταυτ'
 εφη

εφη ειναι. Οιεσθαι δ' εφη επισκώπων και την Κερ-
κην υς ποιειν, τοιουτοις πολλοις δειπνιζουσαν· τον
δε Οδυσσεα Ερμου τε υποθημοσυνη, και αυτον
εγκρατη οντα, και αποσχομενον του υπερ τον
καιρον των τοιουτων απλესθαι, δια ταυτα ουδε
γενεσθαι υν. Τοιαυτα μεν περι τουτων επαιζειν αμα
σπουδαζων. Περι μεν δη βρωσεως, και ποσεως,
ουτω καλεσκειασμενος ην, και ωλο ουδεν αν ητλον
αρκουνλως ηδεσθαι των πολλα επι τουτοις πραγ-
μαλευομενων, λυπεισθαι δε πολυ ελαττον.

Ει δε τινες Σωκρατην νομιζουσιν (ως ενιοι γρα-
φουσι τε και λεγουσι περι αυτου τεκμαιρομενοι)
προβρεψασθαι μεν ανθρωπους επ' αρετην κραλιδου
γεγονεναι, προαγαγειν δ' επ' αυτην ουχ ικανον,
σκεψαμενοι μη μονον α εκεινος κολασηριου ενεκα
τους παντ' οιομενους ειδεναι ερωτων ηλελχεν, αλλα
και α λεγων συνημερευε τοις συνδιαλριδουσι, δοκι-
μαζοντων ει ικανος ην βελιους ποιειν τους συνονλας.
Λεξω δε πρωτον α πολε αυλου ηκουσα περι του
Δαιμονιου διαλεγομενου προς Αρισοδημον τον Μικρον
επικαλουμενον· καλαμαθων γαρ αυλον ουτε θυοντα
τοις Θεοις, αλλα και των ποιουντων ταυτα καλα-
τελωνλ, Ειπε μοι, εφη, ω Αρισοδημε, εσιν ουσινας
ανθρωπων τεθαυμακας επι σοφια; Εγωγ', εφη.
Και ος, λεξον ημιν, εφη, τα ονομαλα αυλων. Επι
μεν τοινυν Επων ποιησει Ομηρον εγωτε μαλιστα τε-
θαυμακα,

θαυμακα, ἐπὶ δὲ Διθυραμβῷ Μελανιππίδην, ἐπὶ
 δὲ Τραγῳδίᾳ Σοφοκλεᾶ, ἐπὶ δὲ Ἀνδριανῳποιῖᾳ
 Πολυκλείτου, ἐπὶ δὲ Ζωγραφίᾳ Ζευξίν. Ποτέρᾳ
 σοὶ δοκουσιν οἱ ἀπερβαζόμενοι εἰδῶλα ἀφρονα τε καὶ
 ἀκίνητα, ἀξιοθαυμαστότεροι εἶναι, ἢ οἱ ζῶα ἐμφρονα
 τε καὶ ἐνερῶ; Πολὺ νῆ Δία οἱ ζῶα, εἰ περ γέ μῃ
 τύχῃ τινι, ἀλλὰ ὑπο γνῶμης ταῦτα γέβηνται.
 Τῶν δὲ ἀτεκμαρτῶς ἐχόντων ὅτου ἔνεκα εἰσι, καὶ
 τῶν φανερώς ἐπ' ὠφελείᾳ οὐλῶν, πότῃρα τύχης καὶ
 πότῃρα γνῶμης ἐργα κρίνεις; Πρέπει μὲν τὰ ἐπ'
 ὠφελείᾳ γινόμενα γνῶμης εἶναι ἐρᾶ. Οὐκ οὖν δοκεῖ
 σοὶ ἐξ ἀρχῆς ποιεῖν ἀνθρώπους, ἐπ' ὠφελείᾳ προσ-
 θεῖναι αὐτοῖς δι' ὧν αἰσθανοῦνται ἑκάστα, ὀφθαλμοὺς
 μὲν ὥστ' ὄραν τὰ ὄρατα, ὦτα δὲ ὥς' ἀκούειν τὰ
 ἀκουσά; Ὅσμων γέ μῃν, εἰ μὴ ῥίνες προσέβησαν,
 τί ἂν ἡμῖν ὀφελος ἦν; Τίς δ' ἂν αἰσθησῖς ἡν γλυ-
 κέων, καὶ δριμεῶν, καὶ πάντων τῶν δια σομάτος
 ἡδέων, εἰ μὴ γλωττὰ τούτων γνῶμων ἐνεῖρξασθῇ;
 Πρὸς δὲ τούτοις, οὐ δοκεῖ σοὶ καὶ τοδὲ προνοίας ἐργὸν
 εἶσθαι, τό, ἐπεὶ ἀσθενὴς μὲν εἰναι ἡ οἴψις, βλεφαροῖς
 αὐτὴν θυρῶσαι, αἶ, ὅταν μὲν αὐτὴ χρῆσθαι τί δεῖ,
 ἀναπέλαννυσθαι, ἐν δὲ τῷ ὑπνῷ συγκλείεσθαι; Ὡς δ' ἂν
 μὴδὲ ἀνεμοὶ βλαπτῶσιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἐμφυσᾶν,
 ὀφρῦσι τε ἀποδείσῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὥς
 μὴδ' ὁ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἰδρῶς κακουρῇ. Το δὲ, τὴν

ἀκοήν

ακοην δεχέσθαι μὲν πάσας φωνάς, ἐμπιπλάσθαι δὲ
 μῆπορ'· καὶ τοὺς μὲν προσθεν ὁδὸν ἰας πασι ζῶσις
 οἷους τεμνεῖν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους, οἷους παρὰ
 τοῦτων δεξάμενους λεαίνειν· καὶ ῥομα μὲν, δι' οὗ,
 ὧν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα, εἰσπεμπέται, πλεῖστον ὀφθαλμῶν
 καὶ ῥινῶν καλᾶσθαι· ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσ-
 χερῆς, ἀποσρεψαὶ τοὺς τοῦτων ὀφθαλμούς, καὶ ἀπενεγκεῖν
 ἢ δύνατον προσώπῳ ἀπὸ τῶν αἰσθησέων. Ταῦτα
 οὕτω φρονητικῶς πεπραγμένα ἀπορεῖς πότρεα τύχης
 ἢ γνώμης ἐρῶν εἶναι; Οὐ μὰ τὸν Δί', εἴη, ἀλλ' οὕτω
 γε σκοποῦμεν· πάντῃ εἴη ταῦτα σοφοῦ τινος δη-
 μιουργοῦ καὶ φιλοζῶου τεχνηματί· το δὲ, ἐμφύσαι
 μὲν ἐρῶν τῆς τεκνοποιΐας, ἐμφύσαι δὲ ταῖς γεινα-
 μέναις ἐρῶν τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τρεφεῖσι με-
 γιστον μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θά-
 νατου· ἀμελεῖ καὶ ταῦτα εἴη μηχανήμασι τινος
 ζῶα εἶναι βουλευσαμένου. Σὺ δὲ σαυτὸν φρονιμον
 τι δοκεῖς εἶναι; Ἀλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἶει φρονι-
 μον εἶναι; Καὶ ταῦτα εἰδὼς, ὅτι γῆς τε μικρὸν
 μέρος ἐν τῷ σώματι, πολλῆς οὐσῆς, εἴη, καὶ
 ὕγρου βραχὺ, πολλοῦ οἴου, καὶ τῶν ἄλλων δηπὸν
 μεγάλων οἴων ἑκάστου μικρὸν μέρος λαβόντι το σῶμα
 συνηρμόσαι σοι· νουν δὲ μόνον ἀρὰ οὐδαμοῦ οἴη σε
 εὐτυχῶς πῶς δοκεῖς συναρπάσαι; Καὶ ταδὲ ὑπερ-
 μεγεθῆ καὶ πλεῖστος ἀπειρά, δι' ἀφροσύνην τινὰ ὥς
 οἶει εὐλακῶς εἶναι; Μὰ Δί', εἴη. Οὐ γὰρ ὁρῶ
 τοὺς

τους κυρίους, ὥσπερ των ενθαδε γινομενων τους δη-
 μιουργους. Ουδε γαρ την ἐαυτοῦ συ γε ψυχην ὄρας,
 ἢ του σωματός κυρια εἰν· ὥς καὶ α γε τουτο ἐξεῖ-
 σοι λεγειν, ὅτι ουδε γνωμη, ἀλλὰ τυχη πάντα
 πράττεις. Καὶ ὁ Ἀριστοδημος, ου τοι, εφη, ἐγώ,
 ὦ Σωκράτης, ὑπεροῶ το Δαιμονιον, ἀλλ' ἐκείνον
 μεγαλοπρεπεσερον ἡγουμεαι, ἢ ὡς της ἐμης θεραπειας
 προσδεισθαι. Ουκουν, εφη, ὅς ῶ μεγαλοπρεπεσερον
 ἀξιοι σε θεραπευειν, τοσούτῳ, μάλλον τιμητεον
 αὐτο. Εὐ ἰσθι, εφη, ὅτι εἰ νομιζοιμι Θεους ἀνθρω-
 πων τι φρονιζειν, ουκ ἀν ἀμελοειν αὐτων. Ἐπειτ'
 ουκ οἶε φροντιζειν, οἱ πρῶτον μὲν μονον των ζων
 ἀνθρωπον ὀρθον ἀνεστησαν, (ἢ δὲ ὀρθότης καὶ προοραν
 πλείον ποιεῖ δυνασθαι, καὶ τὰ ὑπερθεν μάλλον
 θεασθαι, καὶ ἥττον κακοπαθεῖν) καὶ οὖν, καὶ ἀκοην,
 καὶ σῶμα ἐνεποίησαν; Ἐπεῖτα τοῖς μὲν ἀλλοῖς ἐρ-
 πείοις πόδας ἐδωκαν, οἱ το πορευεσθαι μονον πα-
 ρεχουσιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσεθεσαν, αἱ
 τὰ πλείον, οἷς εὐδαιμονεσεροι ἐκείνων εἰμεν, ἐξερ-
 γάζονται; Καὶ μὴν γλῶτταν γε πάντων των ζων
 ἐχούτων, μονην την των ἀνθρώπων ἐποίησαν, οἷαν
 ἀλλοτε ἀλλαχῇ ψαύουσιν του σωματός ἀρθρουν τε
 την φωνην, καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις ἅ βουλο-
 μεθα· Οὐ τοιουν μονον ἤρκεσε τῷ Θεῷ σῶματός
 ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' (ὅπερ μεγιστον εἰς) καὶ την
 ψυχην κρείσσειν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεφυσε. Τινος γὰρ
 ἄλλου

αλλου ζωου ψυχη πρῶτα μεν Θεων, των τα μεγαλα
 και καλλιςα συνλαξαντων, ησθηται ὅτι εισι; Τι
 δε φυλον αλλο, η ανθρωποι, Θεους θεραπευουσι;
 Ποια δε ψυχη της ανθρωπινης ικανωτερα προφυλατ-
 τεσθαι η λιμον, η διψος, η ψυχη, η θαλη, η
 νοσις επικουρησαι, η ῥωμην ασκησαι, η προσμαθησιν
 εκποιησαι, η ὅσα αν ακουση, η ιδη, η μαθη, ικανω-
 τερα εσι διαμεμνησθαι; Ου γαρ πανυ σοι καταδηλον,
 ὅτι παρα τα αλλα ζωα ὡσπερ Θεοι ανθρωποι βιο-
 λτευουσι, φυσει και τῷ σωματι και τη ψυχη κρατι-
 σευοντες; Ουτε γαρ βοος αν εχων σωμα, ανθρωπου
 δε γνωμην, ηδυνατ' αν πρᾶττειν α εβουλετο ουθ' ὅσα
 χειρας εχει, αφρονα δ' εσι, πλεον ουδεν εχει· συ
 δε αμφοτερων των πλειους αξιων τετυχηκως, ουκ
 οiei σου Θεους επιμελειςθαι; Οiei δ' αν τους Θεους
 τοις ανθρωποις δοξαν εμφυσαι, ὡς ικανοι εισιν ευ
 και κακως ποιειν, ει μη δυνατοι ησαν; Και ανθρω-
 πους εξαπαλωμενους τον παντα χρονον ουδεποτ' αν
 αισθεσθαι; Ουχ ὁρας ὅτι τα πολυχρονιωτα και
 σοφωτα των ανθρωπινων, πολεις και εβνη, θεοσε-
 βεστα εσι, και αι φρονιμωτα αι ηλικιαι, Θεων
 επιμελεσθαι; Ω γαθε (εφη) καταμαθε, ὅτι και
 ὁ σος νους ενων το σον σωμα, ὅπως βουλειαι, με-
 ταχειριζει· οiεσθαι ουν χρη και την εν παντι φρο-
 νησιν τα παντα, ὅπως αν αυτη ηδῃ η, οὔτω τιθεσ-
 θαι· και μη το σον μεν ομμα δυνασθαι επι πολλα
 σταδια

σαδία ἐξικνεῖσθαι, τον δὲ τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμον ἀδύ-
 ναλον εἶναι ἅμα πάντα ὄραν· μὴδὲ τὴν σὴν μὲν
 ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγυπτῷ
 καὶ ἐν Σικελίᾳ δυνασθαι φροντίζειν, τὴν δὲ τοῦ Θεοῦ
 φρονήσιν μὴ ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι.
 Ἦν μὲντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων γινώσκεις
 τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθελούσας, καὶ χαρίζομενος τοὺς
 ἀντιχαρίζομενους, συμβουλευόμενος καλὰ μανθάνεις
 τοὺς φρονιμούς· οὕτω καὶ τῶν Θεῶν πείραν λαμβά-
 νης θεραπεύων, εἴτι σοὶ θελήσουσι περὶ τῶν ἀδη-
 λῶν ἀνθρώποις συμβουλευεῖν, γνῶσθαι τὸ Θεῖον, ὅτι
 τοσούτον ἐσιν, ὥσθ' ἅμα πάντα ὄραν, καὶ πάντα
 ἀκούειν, καὶ πάνταχου παρῆναι, καὶ ἅμα παν-
 τῶν ἐπιμελεῖσθαι αὐτούς. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα λεγὼν
 οὐ μόνον τοὺς συνοῦσας ἐδοκεῖ ποιεῖν, ὅποτε ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων ὀρώητο, ἀπεχεσθαι ἀνοσιῶν τε καὶ ἀδι-
 κῶν καὶ αἰσχυρῶν, ἀλλὰ καὶ ὅποτε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν·
 ἐπεὶ περ ἡγήσαιντο μὴδὲν ἀν ποίῃ, ὧν πράττοιεν,
 Θεοὺς διαλαθεῖν.

Εἰ δὲ δὴ καὶ Ἐγκράτεια καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν ἀνδρὶ
 κῆλημα ἐστίν, ἐπισκεψώμεθα εἰς πρῶτον λέγων
 εἰς τοιαύτην τοιαυτὴν· ὦ ἄνδρες, εἰ πολέμου ἡμῖν
 γενομένου βουλοίμεθα ἔλεσθαι ἀνδρά, ὅφ' οὐ μάλισα
 ἀν αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ πολέμιους χειροί-
 μεθα, ἀρ' ὄντιν' ἀν αἰσθανοίμεθα ἥττω γαστρός, ἡ
 οἶνου, ἡ ἀφροδισίων, ἡ πόνου, ἡ ὕπνου, τούτου
 αἰροίμεθα;

αἰροίμεθα; Καὶ πῶς μὲν οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἡ
 ἡμᾶς σῶσαι, ἢ τοὺς πολεμίους κρᾶλῃσαι; Εἰ δ'
 ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γενομένοι βουλοίμεθα τῷ ἐπι-
 τρεψαί ἢ παιδάς ἀρρένας παιδεύσαι, ἢ θυγατέρας
 παρθένους διαφυλάξαι, ἢ χρημᾶλα διασῶσαι, ἀρ'
 ἀξιοπίστον εἰς ταῦτ' ἡγήσομεθα τὸν ἀκράλῃ; Δουλῷ
 δ' ἀκράλῃ ἐπιτρεψαίμεν ἂν ἢ βοσκημᾶλα, ἢ τα-
 μεία, ἢ ἐργῶν ἐπίστασιν; Διακονοῦν δὲ καὶ ἀγορασθῆναι
 τοιοῦτον ἐβέλησαιμεν ἂν πρὸς καλὰ λαβεῖν; Ἀλλὰ μὴν
 εἰ γὰρ μὴδὲ δούλον ἀκράλῃ δεξάιμεθ' ἂν, πῶς οὐκ
 ἀξίον αὐτὸν γὰρ φυλάξασθαι τοιοῦτον γενεσθαι; Καὶ
 γὰρ οὐχ ὥσπερ οἱ πλεονεκταὶ τῶν ἀλλῶν ἀφαιρου-
 μένοι χρημᾶλα ἑαυτοῦς δοκοῦσι πλουτίζειν, οὕτως
 ὁ ἀκράλῃς τοῖς μὲν ἄλλοις βλαβερὸς, ἑαυτῷ δ' ὠφε-
 λῖμος, ἀλλὰ κακουργὸς μὲν τῶν ἀλλῶν, ἑαυτοῦ δὲ
 πολὺ κακουργότερος· εἰ γὰρ κακουργοτάτον ἐστὶ, μὴ
 μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ
 σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Ἐν συνουσίᾳ δὲ τίς ἂν
 ἡσθεῖται τῷ τοιοῦτῳ, ὃν εἶδῃ τῷ οἶνῳ τε καὶ τῷ οἰνῳ
 χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις, καὶ τὰς πόρναις
 ἀγαπῶντα μᾶλλον ἢ τοὺς ἑταίρους; Ἀρα γὰρ οὐ χρὴ
 πάντα ἀνδρά ἡγήσασθαι τὴν ἐγκράτειαν ἀρετὴς
 εἶναι κρηπίδα, ταύτην πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ καλᾶ-
 σκευασθῆναι; Τίς γὰρ ἀνευ ταύτης ἢ μάθοι τι ἂν
 ἀγαθόν, ἢ μελετήσειεν ἀξιολογῶς; Ἡ τίς οὐκ ἂν
 ταῖς ἡδONAῖς δουλευὼν αἰσχροῦς διάλῃται καὶ τὸ
 σῶμα

σώμα και την ψυχήν ; Εμοὶ μὲν δοκεῖ νῆ την Ἡράν
ελευθερῶ μὲν ἀνδρὶ εὐκλὸν εἶναι, μὴ τυχεῖν δούλου
τοιούτου, δουλεύοντα δὲ ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ἰκε-
λευεῖν τοὺς Θεοὺς δεσποῶν ἀγαθῶν τυχεῖν· οὕτω γὰρ
ἀν μόνον ὁ τοιούτος σωθῆι. Τοιαῦτα δὲ λέγων, εἰ-
εγκράτεστον τοῖς ἐργοῖς ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπε-
δείκνυεν. Οὐ γὰρ μόνον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδο-
νῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν χρημάτων· νομι-
ζὼν τὸν πᾶρα τοῦ τυχεύοντος χρηματὰ λαμβανόντα,
δεσποῖν ἑαυτοῦ καθίσταται, καὶ δουλεύειν δουλείαν
οὐδεμίας ἤτις αἰσχροῦ.

Ἀξίον δ' αὖτοῦ καὶ ἅ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν
διελεχθῆ, μὴ παραλιπεῖν. Ὁ γὰρ Ἀντιφῶν πῶτε
βουλομένος τοὺς συνουσιασὰς αὐτοῦ παρελεσθαι,
προσελθὼν τῷ Σωκράτει, παρόντων αὐτῶν, ἐλεξε
ταδε. Ὡ Σωκράτες, ἐγὼ μὲν ὤμην τοὺς φιλοσο-
φούντας εὐδαιμονεστέρους χρεῖναι γίνεσθαι· συ δὲ μοι
δοκεῖς τὰναντία τῆς σοφίας ἀπολελαυκεναι. Ζῆς
γουν οὕτως, ὥς οὐδ' ἂν εἷς δούλος ὑπὸ δεσποῖν διαιτω-
μενος μείνειε· σιτία τε σιτῇ καὶ πότα πίνει τὰ
φαυλότατα. Καὶ μὴν χρηματὰ γε οὐ λαμβάνεις, ἀ
καὶ κλῶμενους εὐφραίνει, καὶ κεκλήμενους ελευθερι-
ωτέρον τε καὶ ἡδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν, ὥσπερ καὶ
τῶν ἄλλων ἐργῶν οἱ διδασκαλοὶ τοὺς μαθητὰς μιμη-
τας ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ συ τοὺς συνόντας
διαθήσεις, νομίζε κακοδαιμονίας διδασκαλὸς εἶναι.

Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν· δοκεῖς μοι, (εἶπεν)
 ὦ Ἀντίφων, ὑπέληφέναι με οὕτως ἀνιάρως ζῆν, ὥς
 πεπεισμαι σε μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλεσθαι, ἢ ζῆν
 ὥσπερ ἐγώ. Ἰθὺ οὖν ἐπισκεψώμεθα, τί χαλεπὸν
 ᾔσθησαι τοῦ ἐμοῦ βίου. Ποτερον, ὅτι τοῖς μὲν λαμ-
 βανουσιν ἀργυρίου ἀναγκαιὸν εἶναι ἀπεργαζέσθαι του-
 το, ἐφ' ᾧ ἂν μισθὸν λαμβάνωσιν· ἐμοὶ δὲ μὴ λαμ-
 βανόντι οὐκ ἀνάγκη διαλέεσθαι ᾧ ἂν μὴ βουλῶμαι;
 ἢ τὴν διαίταν μου φαυλίζεις, ὥς ἤτλον μὲν ὑγίαινα
 ἐσθιοντός ἐμοῦ ἢ σου, ἤτλον δὲ ἰσχυρὸν παρέχοντα;
 ἢ ὥς χαλεπώτερα πορισασθαι τὰ ἐμὰ διαίτηματά των
 σων, διὰ τὸ σπανιώτερα τε καὶ πολυήλεερα εἶναι;
 ἢ ὥς ἡδίων σοι, ἢ σὺ παρασκευάζῃ, οὐκ ἢ ἐμοὶ ἢ
 ἐγώ; Οὐκ οἶσθ', ὅτι ὁ μὲν ἡδίστα ἐσθίων, ἡκίστα
 οἴου δειτᾷ· ὁ δὲ ἡδίστα πίνων, ἡκίστα τοῦ μὴ παρον-
 τος ἐπιθυμεῖ πότου; Οὐκ οἶσθ', ὅτι οἱ φυτεῖς ἀσθε-
 νεῖσσι τῷ σωματί, μελεήσαντες, τῶν ἰσχυροτάτων
 ἀμελησαντῶν κρείττους τε γίνονται πρὸς ἃ μελεῶσι,
 καὶ ῥᾶν αὐτὰ φέρουσιν; Ἐμὲ δὲ ἀρα οὐκ οἶε τῷ
 σωματί ἀεὶ τὰ συνυγχανόντα μελεῶντα κάρηρειν,
 πάντα ῥᾶν φερεῖν σου μὴ μελεῶντος; Τοῦ δὲ μὴ
 δουλεύειν γαστρί, μηδὲ ὑπνῷ, καὶ λαΐνεια, οἶε τί
 ἄλλο αἰτιώτερον εἶναι, ἢ τὸ ἕτερον εἶναι τούτων ἡδίων,
 ἢ οὐ μόνον ἐν χρεῖα οὐκ εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ ἐλπί-
 δας παρέχοντα ὠφελήσειν ἀεὶ; Καὶ μὴν τοῦτο γε
 οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μὴδὲν εὖ πράττειν οὐκ

ευφραίνονται· οἱ δὲ ἡγούμενοι καλῶς προχωρεῖν ἑαυ-
τοῖς ἢ γεωργίαν, ἢ ναυκληρίαν, ἢ ἀλλ' ὅ, τι αὐτοὶ τυ-
χανῶσιν ἐρᾶζομενοι, ὥς εὖ πράττοντες ευφραίνων-
ται. Οἷοι οὖν ἀπο πάντων τούτων τοσαύτην ἡδονὴν
εἶναι, ὅσῃν ἀπο τοῦ ἑαυτὸν τε ἡγεῖσθαι βελτίω γί-
νεσθαι, καὶ φίλους ἀμεινούς κτασθαι; ἐγὼ τοίνυν
διατελῶ ταῦτα νομίζων. Ἐὰν δὲ δὴ φίλους ἢ πο-
λὴν ὠφελεῖν δέῃ, πόσῳ ἢ πλείων σχολῇ τούτων ἐπι-
μελῆσθαι, τῷ ὥς ἐγὼ νυν, ἢ τῷ ὥς συ μακαρίζεις,
διαίτωμεν; Στρατευοῖο δὲ πόλερος αὐτὸν ῥαόν, ὃ μὴ
δυναμένος ἀνεὺ πολυέλους διαίτης ζῆν, ἢ ὡς το πα-
ρόν ἀρκοῖ; Ἐκπολιορκηθεῖ δὲ πόλερος αὐτὸν θάττον,
ὃ τῶν χαλεπωτάτων εὖρεῖν θεόμενος, ἢ ὃ τοῖς ῥάστοις
ἐνὶ ὑψίχανειν ἀρκούντως χρωμένος; Εἰσικας, ὦ Ἀντι-
φῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένῳ τρυφῇ καὶ πολυ-
τελείᾳ εἶναι· ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδένος δεεσ-
θαι, θεῖον εἶναι, τὸ δὲ ὥς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτων τοῦ
θεοῦ· καὶ τὸ μὲν θεῖον, κρατίστον, τὸ δὲ ἐγγυτάτω
τοῦ θεοῦ, ἐγγυτάτω τοῦ κράτιστου.

Πάλιν δὲ πῶς ὁ Ἀντιφῶν διαλεχόμενος τῷ Σω-
κράτει εἶπεν· ὦ Σωκράτες, ἐγὼ τοι σε μὲν δίκαιον
νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδὲ ὅπως οὖν· δοκεῖς δὲ μοι καὶ
αὐτὸς τοῦτο γινώσκειν· Οὐδὲνα γ' οὖν τῆς συνου-
σίας ἀργυρίου πράττει· καὶ τοι τὸ γε ἱμάτιον, ἢ τὴν
οἰκίαν, ἢ ἄλλο τι ὧν κεκῆσθαι, νομίζων ἀργυρίου
ἀξίον εἶναι, οὐδενὶ αὖ μὴ ὅτι προικὰ δοῖης, ἀλλ' οὐδ'
ἐλαττόν

ελαττον της αξιας λαβων. Δηλον δη, οτι ει και την
 συνουσιαν ωου τινος αξιαν ειναι, και ταυτης αν ουκ
 ελαττον της αξιας αργυριον επραττου. Δικαιος
 μεν ουν αν ειης, οτι ουκ εξαπατας επι πλεονεξια·
 σοφος δε ουκ αν, μηδενος γε αξια επισαμενος. Ο
 δε Σωκράτης προς ταυτα ειπεν· Εγω μεν, ω Αν-
 τιφων, ὡς περ αλλος τις η ἵππῳ αγαθῷ, η κυνι, η
 ὀρνιθι ἡδεταί, οὕτω και ετι μαλλον ἡδομαι φιλοις
 αγαθοις· και εαν τι σχῶ αγαθον, διδασκω, και
 αλλοις συνιςῃμι, παρ' ὧν αν ἡγωμαι ωφελησεσθαι
 τι αυτους εις αρετην. Και τους θησαυρους των
 παλαι σοφων ανδρων, οὓς εκεινοι κατελιπον εν βι-
 βλιοις γραψαντες, ανελιττων, κοινη συν τοις φιλοις
 διερχομαι· και αν τι ὀρωμεν αγαθον, εκλεγομεθα·
 και μεγα νομιζομεν κερδος, εαν αλληλοις φιλοι γι-
 νωμεθα. Εμοι μεν δη ταυτα ακουοντι εδοκει αυτος
 τε μακαριος ειναι, και τους ακουοντας επι καλο-
 καγαθιαν αγειν. Και παλιν ὡς του Αντιφωνος
 ερομενου αυτον, ὡς αλλους μεν ἡγεται πολυτικους
 ποιειν, αυτος δε ου πραττει τα πολυτικα, ειπερ επι-
 σῃται· ὡς ἔρως δ' αν, εφη, ω Αντιφων, μαλλον
 τα πολυτικα πραττοιμι; ει μονος αυτα πραττοιμι,
 η ει επιμελοιμην του ὥς πλειους ικανους ειναι
 πραττειν αυτα;

Επισκεψωμεθα δε, ει και αλαζονειας απορρεπων
 τους συνοντας, αρετης επιμελειςθαι προεβρεπεν. Αει

γαρ ελεγεν, ὥς ουκ εἴη καλλιῶν ὁδὸς ἐπ' εὐδοξία,
 ἡ δὲ ἥς ἀν τις ἀγαθὸς τε γένοιτο, καὶ μὴ δοκεῖν
 βουλοῖτο· ὅτι δ' ἀληθὴ ελεγεν, ὥδε ἐδίδασκεν. Ἐν-
 θυμωμεθα γαρ (εφη) εἰ τις μὴ ὦν ἀγαθὸς αὐλήτης,
 δοκεῖν βουλοῖτο, τί ἀν αὐτῷ ποιήσῃεν εἴη. Ἀρ' οὐ
 τὰ ἐξω τῆς τέχνης μιμήσῃεν τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς;
 καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνοι σκευὴ τε καλὰ κεκλήνηται,
 καὶ ἀκολουθοὺς πολλοὺς περιεσφύλαι, καὶ τούτῳ
 ταῦτα ποιήσῃεν· ἐπεὶ αὖ ὅτι ἐκεῖνους πολλοὶ ἐπαι-
 νοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαινεῖας παρὰ σκευάσειον.
 Ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμῶς ληπτήσῃεν, ἡ εὐθὺς ἐλεῖ-
 χθησέαι γελοῖος ὦν, καὶ οὐ μόνον αὐλήτης κακὸς,
 ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπος ἀλαζῶν. Καὶ τοὶ πολλὰ μὲν
 δαπανῶν, μὴδὲν δὲ ὠφελουμένους, πρὸς δὲ τούτοις
 κακοδοξῶν, πῶς οὐκ ἐπιπονῶς τε, καὶ ἀλυστῆλως,
 καὶ κατὰ γελασῶς βιωσέαι; Ὡσαύτως εἰς βου-
 λοῖτο στρατηγὸς ἀγαθός, μὴ ὦν, φαίνεσθαι, ἡ κυβερ-
 νήτης, ἐννοῶμεν τί ἀν συμβαίνοι. Ἀρ' οὐκ ἀν, εἰ
 μὲν ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράτ-
 τειν, μὴ δύνασθαι πείθεσθαι, ταύτῃ λυπηρὸν; εἰ δὲ
 πείσειεν, ἐτι ἀθλιώτερον· δῆλον γάρ, ὅτι κυβερνᾶν
 τε κατὰ σθένος ὁ μὴ ἐπιστάμενος, ἡ στρατηγεῖν, ἀπο-
 λεσείεν ἀν οὐς ἥκιστα βουλοῖτο, καὶ αὐτὸς αἰσχροῦς
 τε καὶ κακῶς ἀπαλλάττειεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ
 πλουσίον, καὶ τὸ ἀνδρείον, καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ ὄντα
 δοκεῖν, ἀλυσίτελες ἀπεφαίνε· πρὸς αἰσθῆσθαι γὰρ
 αὐτοῖς

αυτοῖς εφη μείζω, ἡ κατὰ δυνάμιν, καὶ μὴ δυνά-
 μενους ταῦτα ποιεῖν, δοκουντὸς ἱκανοὺς εἶναι, συγ-
 γνῶμης οὐκ ἀν τυγχάνειν. Ἀπαλῶνα δ' ἐκαλεῖ του
 ου μικρὸν μὲν, οὐδ' εἰς ἀργυρίον, ἡ σκευὸς παρὰ
 τοῦ πειθοῖ λαβὼν ἀποσεροῖ, πολὺ δὲ μεγίστον,
 ὅστις μηδενὸς ἀξίος ὢν ἐξηπάτηκει, πειθὼν ὥς ἱκανὸς
 εἶη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. Ἐμοὶ μὲν ἐδοκεῖ καὶ τοῦ
 ἀλαζονευεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συνούλους, τοιαυτὸς
 διαλεγομένος.

Κ Ε Φ. Β.

ΕΔΟΚΕΙ δὲ μοι καὶ τοιαῦτα λεγὼν προτρέ-
πειν τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐκράθειαν πρὸς
ἐπιθυμίαν βρώτου, καὶ ποτοῦ, καὶ λαγνείας, καὶ
ὑπνίου, καὶ ῥίγους, καὶ θάλπους, καὶ πονοῦ. Γνοὺς
δὲ τινὰ τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἐχούσα πρὸς
τὰ τοιαῦτα, Εἶπε μοι, εφη, ὦ Ἀρισιππε, εἰ δεοί σε
παιδεύειν παραλαβούσα δύο τῶν νεῶν, τὸν μὲν, ὅπως
ἱκανὸς εἶσαι ἀρχεῖν, τὸν δὲ, ὅπως μὴ ἀνίπτοιησέαι
ἀρχῆς, πῶς ἀν' ἐκάτερον παιδεύεις; βουλεῖ σκο-
πῶμεν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὥσπερ ἀπὸ τῶν
σοιχείων; Καὶ ὁ Ἀρισιππος εφη, δοκεῖ γάρ μοι
ἡ τροφή ἀρχὴ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ζῶν τ' ἀν' τις, εἰ μὴ
τρέφοιτο. Οὐκοῦν τὸ μὲν βουλευσθαι σίλου ἀπλῆσθαι,
ὅταν ὥρα ἦκῃ, ἀμφοτέροις εἰκὸς παραγιγνεσθαι;
Εἰκὸς γὰρ, εφη. Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι τὸ καλε-
πεῖδον μᾶλλον πράττειν, ἢ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι,
πότερον ἀν' αὐτῶν ἐθίζοιμεν; Τὸν εἰς τὸ ἀρχεῖν (εφη)
νῇ Διὰ παιδεύομενον· ὅπως μὴ τὰ τῆς πολέως
ἀπραγία γιγνήηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχὴν. Οὐκοῦν
(εφη) καὶ ὅταν πειν βουλῶνται, τὸ δυνασθαι διψῶντα
ἀνεχεσθαι τῷ αὐτῷ προσθετεόν; Πάνυ μὲν οὖν,
εφη.

Τὸ δὲ ὑπνίου ἐκράθῃ εἶναι, ὥς δυνασθαι καὶ
οὔτε

οἴψε κοιμήθηναι, καὶ πρῶτ' ἀναστῆναι, καὶ ἀγρυπνη-
σαι, εἴτι δεοί, πόσῳ ἂν προσθῆναι; Καὶ τοῦτο
(εῖπεν) τῷ αὐτῷ. Τί δέ; το μὴ φεύγειν τοὺς πόνους,
ἀλλὰ ἐθελόντην ὑπομένειν, πόσῳ ἂν προσθῆναι-
μεν; Καὶ τοῦτο (εῖπεν) τῷ ἀρχεῖν παιδευομένῳ.
Τί δέ, το μαθεῖν, εἴτι ἐπιτήδειον ἐστὶ μαθήματα πρὸς
το κράτειν τῶν ἀντιπαλῶν, πόσῳ ἂν προσεῖναι
μαλλὸν ὡς ποιοῖ; Πολὺ νῆ Δι' (εῖπεν) τῷ ἀρχεῖν
παιδευομένῳ· καὶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος
ἀνεὺ τῶν τοιούτων μαθημάτων. Οὐκοῦν ὁ οὕτω πε-
παιδευμένος ἤτιον ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀντιπαλῶν,
ἢ τὰ λοιπὰ ζῶα, ἀλίσκεσθαι; τοῦτων γὰρ δηπου-
τά μιν γαστρὶ δελεάζομενα, καὶ μάλα ἐνὶ αὐτοῖς
δυσω-
πούμενα, ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγομένα
πρὸς το δελεαρ, ἀλίσκεται· τὰ δὲ πόσῳ ἐνεδρεῦεται.
Πάνυ μιν οὖν, εἶπεν.

Το δὲ εἶναι μιν ἀναγκαῖοι τὰς πλείους πράξεις
τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, (οἷον τὰς τε πολεμικὰς,
καὶ τὰς γεωργικὰς, καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλα-
χίστας) τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυμνασῶς εἶναι πρὸς τε
ψυχῇ, καὶ πρὸς θάλαττῃ, οὐ δοκεῖ σοι πολλὴ ἀμε-
λεία εἶναι; Συνεῖπεν καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι
τὸν μέλλοντα ἀρχεῖν ἀσκεῖν δεῖν καὶ ταῦτα εὐπέλως
φέρειν; Πάνυ μιν οὖν, εἶπεν. Οὐκοῦν εἰ τοὺς ἐγκρα-
τεῖς τούτων ἀπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς τάττομεν,
τοὺς ἀδύνατους ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μὴδ' ἀντι-

ποιησαμενους του αρχειν ταξομεν; Συνεφη και τουτο. Τι ουν; επειδη και τουτων εκατερου του φυλου την ταξιν οισθα, ηδη ποτ' επεσκεψω εις ποσηραν των ταξεων τουτων σαυτον δικαιως αν τατ-
 λους; Εγωγ', εφη ο Αρισιππος· και ουδαμως γε τατλω εμαυτον εις την των αρχειν βουλομενων ταξιν. Και γαρ πανυ μοι δοκει αφρονος ανθρωπου ειναι το, μεγαλου εργου οντος του εαυτω τα δεοντα παρα-
 σκευαζειν, μη αρκειν τουτο, αλλα προσαναθεσθαι το και τοις αλλοις πολιταις ων δεονται ποριζειν· και εαυτω μεν πολλα ων βουλεται ελλειπειν, της δε πολεως Προεσωτα, εαν μη παντα οσα η πολις βουλειαι καταπρατηη, τουτου δικην υπεχειν, τουτο πως ου πολλη αφροσυνη εσι; Εγω ουν τους μεν βουλομενους πολλα πραγματια εχειν, αυτοις τε και αλλοις παρεχειν, ουτως αν παιδευσας εις τους αρχικους κατασησαιμι· εμαυτον τοιουν τατλω εις τους βουλομενους η ρησια τε και ηδιστα βιοτευειν.

Και ο Σωκρατης εφη· βουλει ουν και τουτο σκεψωμεθα, ποσηρον ζωσιν ηδιον οι Αρχοντες η αρχομενοι; Πανυ μεν ουν, εφη. Πρωτον μεν τοιουν των εθνων, ων ημεις ισμεν, εν μεν τη Ασια Περσαι μεν αρχουσιν, αρχονται δε Συροι, και Φρυγες, και Λυδοι· εν δε τη Ευρωπη, Σκυθαι μεν αρχουσι, Μαιωται δε αρχονται· εν δε τη Λιβυη, Καρχηδονιοι μεν αρχουσι, Λιβυες δε αρχονται· τουτων ουν πο-
 λερους

Γερους ἡδίων οἶει ζῆν; Ἡ τῶν Ἑλλήνων (ἐν οἷς καὶ
 αὐτὸς εἶ) ποτεροὶ σοὶ δοκοῦσιν ἡδίων, οἱ κρατοῦντες
 ἢ οἱ κρᾶζομενοί, ζῆν; Ἀλλ' ἐγὼ τοι (εἶπε ὁ Ἀρι-
 στίππος) οὐδὲ εἰς τὴν δουλείαν αὐ ἐμαυτὸν τατῶ-
 ἀλλ' ἵνα τις μοι δοκῇ μέση τούτων ὁδὸς, ἣν πείρω-
 μαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς, οὔτε διὰ δουλείας,
 ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μαλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν
 ἀγει. Ἀλλ' εἰ μὲν τοι (εἶπε ὁ Σωκράτης) ὥσπερ
 οὔτε δι' ἀρχῆς, οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φερεῖ,
 οὕτω μὴδὲ δι' ἀνθρώπων, ἴσως ἀν τι λεγοίς· εἰ μὲν
 τοι ἐν ἀνθρώποις ὧν μὴτε ἀρχεῖν ἀξιώσης, μὴτε ἀρ-
 χεσθαι, μὴτε τοὺς Ἀρχοντας ἐκὼν θεραπεύσης,
 οἶμαι σε ὁρᾶν, ὥς ἐπιστῆναι οἱ κρείττους τοὺς ἡττο-
 νας, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλαίοντας καθίσαντες,
 δούλοις χρησθαι. Ἡ λανθάνουσι σε οἱ, ἀλλῶν
 σπειράων καὶ φυτεύσαντων, τὸν τε σίτον τεμνον-
 τες, καὶ δένδροκοποῦντες, καὶ πάντα τρόπον πο-
 λιορκοῦντες τοὺς ἡττονας καὶ μὴ θελοντας θεραπεύειν,
 ἕως ἀν πείσωσιν ἔλεσθαι δουλεύειν, ἀντι τοῦ πολε-
 μεῖν τοῖς κρείττοις; Καὶ ἰδίᾳ αὐ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ
 δυνατοὶ τοὺς ἀνανδρῶς καὶ ἀδυνάτους οὐκ οἰσθαι
 ὅτι κατὰ δουλωσάμενοι καρποῦνται; Ἀλλ' ἐγὼ τοι,
 (εἶπε) ἵνα μὴ πασχω ταῦτα, οὐδ' εἰς πολιτείαν
 ἐμαυτὸν κατὰ κλείω, ἀλλὰ ξένος πάντᾳ εἰμι.
 Καὶ ὁ Σωκράτης εἶπε· τοῦτο μὲν οἱ ἡδὴ λεγεις δεινὸν
 παλαισμά. Τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὁ, τε Σίννης,

καὶ

και ὁ Σκειρων, και ὁ Προκρουσῆς ἀπεθανον, ουδεις
 ἐτι ἀδίκει· ἀλλὰ νυν οἱ μὲν πολέθευμενοι ἐν ταῖς
 παλῖσι, και νομοὺς τιθέναι, ἵνα μὴ ἀδικῶναι, και
 φίλους πρὸς τοῖς ἀναίκατοις καλουμένοις ἄλλους
 κλῶναι βοηθοὺς, και ταῖς πόλεσιν ἐρυμὰ περι-
 βάλλοναι, και ὅπλα κλῶναι, οἷς ἀμύνονται τοὺς
 ἀδικούνας, και πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξωθεν συμ-
 μαχοὺς καλᾶσκευάζονται· και οἱ μὲν πάντα ταῦτα
 κεκλήμενοι ὁμῶς ἀδικοῦναι. Σὺ δὲ οὐδὲν μὲν του-
 τῶν ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς (ἐνθα πλείστοι ἀδικοῦναι)
 πολὺν χρόνον διατρίβων, εἰς ὅποιαν δ' ἂν πόλιν
 ἀφικῇ, τῶν πολιτῶν πάντων ἡτῶν ὦν, κωι τοιούτος
 οἷος μάλιστα ἐπιτίθενται οἱ βουλομένοι ἀδικεῖν, ὁμῶς,
 διὰ τὸ ξένος εἶναι, οὐκ ἂν οἷι ἀδικηθῆναι; Ἡ, διότι
 αἱ πόλεις σοι κηρύττουσιν ἀσφάλειαν και προσίοντι
 και ἀπίοντι, θάρρεις; Ἡ διότι και δούλος ἂν οἷι
 τοιοῦτος εἶναι, οἷος μὴδενὶ δεσποτῇ λυσιτέλειν; Τίς
 γὰρ ἂν ἐθέλοι ἀνθρώπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν, πονεῖν μὲν
 μὴδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ πολυέλεστατῇ διαίτῃ χαιροῦντα;
 Σκεψώμεθα δὲ και τοῦτο, πῶς οἱ δεσποῖται τοῖς
 τοιούτοις οἰκέταις χρωνται. Ἀρὰ οὐ τὴν μὲν λαβ-
 νειαν αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονίζουσι; Κλεπτεῖν δὲ
 κωλύουσι, ἀποκλείοντες ὅθεν ἂν τι λάβειν ἦ; Του
 δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπειροῦσι; Τὴν ἀργίαν δὲ
 πληγαῖς ἐξαναικάουσι; Ἡ σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν
 τῶν οἰκείων τίνα τοιούτον οἶα καλᾶμάνθανης; Κολάζω
 (ἐφη)

(εφη) πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσῃ. Ἀλλὰ γὰρ, ὦ Σωκράτες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἣν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης κακῶ παθούτων, εἴγε πεινῆσουσι, καὶ διψήσουσι, καὶ ῥιγώσουσι, καὶ ἀγρυπνήσουσι, καὶ τὰλλα πάντα μοχθήσουσιν ἔκοντες; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ, τί διαφέρει τὸ αὐτὸ δερμᾶ ἔκοντα ἢ ἀκοντα μαστιγούσθαι, ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι τοῖς τοιοῦτοῖς ἔκοντα ἢ ἀκοντα πολιορκεῖσθαι. Ἄλλο γέ η ἀφροσύνη προσεῖσι τῷ θελοντὶ τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν; Τί δ', ὦ Ἀρισιππε, (ὁ Σωκράτης εφη) οὐ δοκεῖ σοι τῶν τοιούτων διαφέρειν τὰ ἔκουσια τῶν ἀκουσίων, ἢ ὁ μὲν ἔκων πεινῶν, φαγοὶ ἂν ὅποτε βουλοῖτο, καὶ ὁ ἔκων διψῶν, πῶσι, καὶ τὰλλ' ὡσαύτως· τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦτα πασχόντι οὐκ ἐξέσιν, ὅποτε ἂν βουληται, παύεσθαι; Ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν ἔκουσιως τάλαιπῶρων, ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πόνων εὐφραίνεται, οἷον οἱ τὰ θηρία θηρώντες, ἐλπίδι τοῦ ληψέσθαι, ἥδεως μοχθουσι. Καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀθλα τῶν πόνων μικροῦ τινος ἀξία εἰσι· τοὺς δὲ πονούντας, ἵνα φίλους ἀγαθοὺς κήσωται, ἢ ἵνα δυνάτοί γενομένοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι, καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιῶσι, καὶ τὴν πατρίδα εὐεργέτωσι, πῶς οὐκ οἶσθα ὥς χρητούτους καὶ πόνειν ἥδεως εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ζῆν εὐφραينو-

Φραινομενους, αγαμενους μεν εαυτους, επαινουμενους
 δε και ζηλουμενους υπο των αλλων ; Ετι δε αι μεν
 ραδιουργίαι, και εκ του παραχρημα ηδοναι, ουτε
 σωματι ευεξίαν ικαναι εισιν εργαζεσθαι, ως φασιν
 οι γυμνασαι, ουτε ψυχη επισημην αξιολογον ουδε-
 μιαν εμποιουσιν· αι δε δια καρτεριας επιμελειαί
 των καλων τε καγαθων εργαζομεναι ποιουσιν,
 ως φασιν οι αγαθοι ανδρες. Λεγει δε που και
 Ησιόδος·

Την μεν γαρ κακοτητα και ιλαδον εστιν ελεσθαι
 Ρηϊδιως· λειη μεν οδος, μαλα δ' εγλυθι ναιει.
 Της δ' αρετης ιδρωλα Θεοι προπαροιθεν εθηκαν
 Αθανάλοι· μακρος δε και ορθιος οϊμος επ' αυτην,
 Και τρηχυσ το πρῶτον· επην δ' εις ακρον ικηται,
 Ρηϊδιη δ' ηπειτα πειλει, χαλεπη περ εουσα.

Μαρτυρει δε και Επιχαρμος εν τῷδε,

————— των πονων
 Πωλουσιν ημιν παντα ταγαθα Θεοι.

Και εν αλλῳ δε τοπω φησιν·

————— ω πονηρε συ,
 Μη μοι τα μαλακα μωμεο, μη τα σκληρ' εχης.

Και Προδικος δε ο σοφος εν τῷ συγγραμμάτι τῷ
 περι του Ηρακλεους, (ὅπερ δη και πλειστοις επι-
 δεικνυται) ὡσαυτως περι της αρετης αποφαινεται,
 ὡδε πως λεγων, ὅσα εγω μεμνημαι. Φησι γαρ
 Ηρακλεα, επει εκ παιδων εις ηβην ὥρμαλο, (εν ἣ
 οἱ

οἱ νεοὶ ἤδη αυτοκράτορες γινόμενοι δηλοῦσιν, εἴτε
 τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρεψόνται ἐπὶ τὸν βίον, εἴτε τὴν
 διακακίας) ἐξελθούνα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι, ἀπο-
 ρουῖνα πόρῃαν τῶν ὁδῶν τραπήλαι. Καὶ φανῆναι
 αὐτῷ δύο γυναῖκας προΐεναι μεγάλας, καὶ τὴν μὲν
 ἑτέραν εὐπρεπὴ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθερίον, φυσεὶ κεκοσ-
 μημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὀμμάδια
 αἰδοί, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, εὐθὴς δὲ λευκὴ
 τὴν δὲ ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε
 καὶ ἀπαλοτήνα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρω-
 μα, ὥστε λευκόρῃαν τε καὶ ἐρυθρόρῃαν τοῦ οὐλοῦ
 δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθόρῃ-
 ραν τῆς φυσεως εἶναι, τὰ δὲ ὀμμάδια εἶναι ἀνα-
 πεπλάμενα, εὐθὴς δὲ, ἐξ ἧς ἀν μαλίστα ὥρα δια-
 λαμποί. κατασκοπεῖσθαι δὲ θάνατον ἑαυτήν, ἐπισκο-
 πεῖν δὲ καὶ εἰτὶς ἄλλος αὐτήν θάνατον, πολλακίς δὲ
 καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκίαν ἀποβλεπεῖν. Ὡς δ' ἐγενέτο
 πῶσις ἐξερὸν τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν προσθεν ῥηθεί-
 σαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τροπὸν· τὴν δὲ ἑτέραν φθασαί
 βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν·
 Ὅρα σε, ὦ Ἡρακλεῖς, ἀπορουῖνα ποίαν ὁδὸν ἐπὶ
 τὸν βίον τραπή· εἰάν οὖν ἐμε φίλην ποιήσης, ἐπὶ
 τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥᾶστην ὁδὸν ἀξῶ σε, καὶ τῶν μὲν
 τερπνῶν οὐδενὸς ἀγεύσος εἴη, τῶν δὲ χαλεπῶν ἀπει-
 ρὸς διαβίωσις. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ
 πραγμάτων φροντίεις, ἀλλὰ σκοπούμενος διέσῃ, τί
 ἀν

αν κεχαρισμενον η σίλιον η πόσον εὔροις, η τι αν
ιδων, η τι ακουσας τερφθειας, η τινων οσφραινο-
μενος, η ἀπτομενος ἡσθειας, και πως αν μαλα-
κωλα καθευδοις, και πως αν απονωλα τουτων
παντων τυγχανοις. Εαν δε ποτε γενηται τις ὑπο-
ψια σπανews, αφ' ὧν εσαι ταυλα, ου φοβος, μη
σε αγαγω επι το πονουνα ~~και~~ ταλαιπωρουνα τω
σωματι και τη ψυχη, ταυλα ποριζεσθαι· αλλ' οἱς
αν οἱ αλλοι εργαζωνται, τουτοις συ χρηση, ουδενος
απεχομενος, ὅθεν αν δυναλον η τι κερδαναι· παν-
ταχοθεν γαρ ωφελεισθαι τοις εμοι ξυνουσιν εξουσιαν
εγωγε παρεχω. Και ὁ Ηρακλης ακουσας ταυλα,
ω γυναι, εφη, ονομα δε σοι τι εστιν; Η δε, οἱ μεν
εμοι φιλοι, εφη, καλousι με Ευδαιμονιαν· οἱ δε
μισουντες με, ὑποκοριζομενοι καλousι με Κακιαν.
Και εν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνη προσελθουσα ειπεν·
Και εγω ἤκω προς σε, ω Ηρακλεις, ειδυια τους
γεννησαντας σε, και την φυσιν την σην εν τη παι-
δια καλαμαθουσα· εξ ἧν ελπιζω, ει την προς εμε
ὁδον τραποιο, σφοδρ' αν σε των καλων και σεμνων
εργατην αγαθον γενεσθαι, και εμε ει πολυ ενι-
μοιεραν, και επ' αγαθοις διαπρεπεσεραν φανηναι.
Ουκ εξαπαλησω δε σε προοιμοις ἡδονης, αλλ' ἡ
περ οἱ Θεοι διεθεσαν, τα οντα διηγησομαι μετ' αλη-
θειας. Των γαρ οντων αγαθων και καλων ουδεν
ανευ πονου και επιμελειας Θεοι διδοασιν ανθρωποις·
αλλ'

ἀλλ' εἶπε τοὺς Θεοὺς ἰλέως εἶναι σοὶ βουλεῖ, θεραπεύειν τοὺς Θεοὺς· εἶπε ὑποφίλων ἐθελοῖς ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργέτηεν· εἴτε ὑποτινός πολεὼς ἐπιθυμεῖς τιμασθαι, τὴν πόλιν ὠφελήτεον· εἴτε ὑποτῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξίοις ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειράτεον εὖ ποιεῖν· εἶπε τὴν γῆν φέρειν σοὶ βουλεῖ καρπούς ἀφθονούς, τὴν γῆν θεραπεύειν· εἶπε ἀποβοσκημάτων οἷι δεινὸν πλούσιζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελήτεον· εἶπε διαπολεμῶν ὄρμας αὐξέσθαι, καὶ βουλεῖ δυνατῶν τοὺς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτὰς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθήειν, καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι, ἀσκήσειν· εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βουλεῖ δυνατὸς εἶναι, τὴν γυναικὴ ὑπηρετεῖν ἐθίσειν τὸ σῶμα, καὶ γυμνασεὶν συνπονοῖς καὶ ἰδρωτί. Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβούσα εἶπεν, (ὥς φησὶ Προδικὸς) ἐννοεῖς, ὦ Ἡρακλῆϊς, ὥς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνὴ σοὶ αὕτη διηγείται; ἐγὼ δὲ ῥαδίαν καὶ βραχείαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀξῶ σε. Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν. ὦ τλήμων, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδύοισθα, μὴδὲν τοῦτων ἐνεκὰ πράττειν ἐθέλουσα; ἢ τίς οὐδὲ τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις· ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμπιπλάσαι, πρὶν μὲν πεινῆν, ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν, πίνουσα· καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φαγῆς, οἴβοποιους μηχανώμενη·

ἵνα

ἵνα δὲ ἡδεῶς πῶνῃς, οἶνους τε πολυέλεις παρα-
 σκευάζῃ, καὶ τοῦ θέρους χιονὰ περιθεύουσα ζῆεις·
 ἵνα δὲ καθυπνώσης ἡδεῶς, οὐ μόνον τὰς σρωμένας
 μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλινὰς καὶ τὰ ὑποβάθρα
 ταῖς κλιναῖς παρασκευάζεις· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν,
 ἀλλὰ διὰ τὸ μὴδὲν εἶναι ὁ, τί ποιεῖς, ὕπνου ἐπι-
 θυμεις. οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς σαυῆς φίλους,
 τῆς μὲν νυκτὸς ὕβριζουσα, τῆς δὲ ἡμέρας τὸ χρησι-
 μώτατον καλᾷκοιμιζουσα. Ἀθανάτος δὲ οὖσα, ἐκ
 θεῶν μὲν ἀπερρίψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀλᾷθιν ἀλι-
 μαζῇ· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκουσματος, ἐπαινῶ
 ἑαυτῆς ἀνηκοὸς εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεαμάτος
 ἀθεάτος· οὐδὲν γὰρ πωπότε σαυῆς ἔργον καλὸν
 τεθεασαί. Τίς δ' ἂν σοὶ λεγούσῃ τί πῖσευσαι;
 τίς δ' ἂν δεδομένη τίνος ἐπαρκεσείεν; ἢ τίς ἂν ἐν
 φρονῶν τοῦ σου διασίου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νεοί
 μὲν οὐλές, τοῖς σώμασιν ἀδυνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι
 δὲ γενομένοι, ταῖς ψυχαῖς ἀνοήτοι· ἀπονῶς μὲν λι-
 παροὶ διὰ νεότητος τρεφομένοι, ἐπιπονῶς δὲ αὐχμη-
 ροὶ διὰ γῆρας περῶντες· τοῖς μὲν πεπραγμένοις αἰ-
 σχυνομένοι· τοῖς δὲ πρᾶττομένοις βαρυνόμενοι· τὰ
 μὲν ἡδεᾶ ἐν τῇ νεότητι διαδραμοντες, τὰ δὲ χαλεπὰ
 εἰς τὸ γῆρας ἀποθεμένοι. ΕΓΩ ΔΕ ΣΥΝΕΙΜΙ
 ΜΕΝ ΘΕΟΙΣ, ΣΥΝΕΙΜΙ ΔΕ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ
 ΤΟΙΣ ΑΓΑΘΟΙΣ. ΕΡΓΟΝ ΔΕ ΚΑΛΟΝ,
 ΟΥΤΕ ΘΕΙΟΝ ΟΥΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ, ΧΩ-
 ΡΙΣ

ΡΙΣ ΕΜΟΥ ΓΙΓΝΕΤΑΙ. ΤΙΜΩΜΑΙ ΔΕ
 ΜΑΛΙΣΤΑ ΠΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΘΕΟΙΣ ΚΑΙ
 ΠΑΡΑ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ, ΟΙΣ ΠΡΟΣΗΚΕΙ ΑΓΑ-
 ΠΗΤΗ ΜΕΝ ΣΥΝΕΡΓΟΣ ΤΕΧΝΙΤΑΙΣ, ΠΙΣ-
 ΤΗ ΔΕ ΦΥΛΑΣ ΟΙΚΩΝ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ, ΕΥ-
 ΜΕΝΗΣ ΔΕ ΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ ΟΙΚΕΤΑΙΣ,
 ΑΓΑΘΗ ΔΕ ΣΥΛΛΗΠΤΡΙΑ ΤΩΝ ΕΝ ΕΙΡΗ-
 ΝΗ ΠΟΝΩΝ, ΒΕΒΑΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΕΝ ΠΩ-
 ΛΕΜΩ ΣΥΜΜΑΧΟΣ ΕΡΓΩΝ, ΑΡΙΣΤΗ ΔΕ
 ΦΙΛΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΟΣ. Εςί δε τοις μεν εμοις
 φιλοις ἡδεῖα μεν καὶ ἀπραγμων σίλων καὶ πόλων
 ἀπολαυσις· ἀνεχόναι γὰρ ἕως ἀν ἐπιθυμησωσιν
 αὐλων. Ὑπνος δὲ αὐτοῖς παρῆσιν ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμο-
 χθοῖς· καὶ οὐτε ἀπολιπόντες αὐτὸν ἀχθόναι, οὐτε
 διὰ τοῦτον μεθιασι τὰ δεόντα πρᾶττειν. Καὶ οἱ
 μεν νεοὶ τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαινοῖς χαίρουσιν,
 οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νεῶν τιμαῖς ἀγαλλοῦνται·
 καὶ ἡδεως μεν τῶν παλαιῶν πράξεων μεμνηνῆναι, εὖ
 δὲ τὰς παρούσας ἡδύναι πρᾶττοντες, δι' ἐμὲ φι-
 λοι μεν θεοῖς οὐτες, ἀγαπήτοι δὲ φιλοῖς, τιμιοὶ δὲ
 πάντισιν· ὅταν δ' ἐλθῇ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ
 μέλα λήθης ἄλιμοι κείνται, ἀλλὰ μέλα μνήμης τὸν
 αἰεὶ χρόνον ὑμνουμένοι θαλλουσι. Τοιαῦτα σοι, ὦ
 παῖ τοκεῶν ἀγαθῶν Ἡρακλεῖς, ἐξῆς διαπονησα-
 μένῳ τὴν μακαριζομένην εὐδαιμονίαν κεκτησθαι·

*** Πρὸς τῷ πολλοῦς καὶ καλοῦς εἶναι λόγους περὶ

της ἀθανασίας της ψυχῆς· οὐ γὰρ δὴ θνητὴ γέφυσις τοσόνδε διήρατο μεγεθουργίας, ὥς κε καλὰ φρονήσαι μὲν ὑπερβαλλόντων θνητῶν βίας, διαπεραιώσασθαι δὲ πελάγη, δειμασθαι δὲ ἀσπιδος, καλᾶσθαι δὲ πολέμου· ἀναβλεψαί τε εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἰδεῖν περιφορὰς ἀστέρων, καὶ δρόμους ἡλίου τε καὶ σελήνης, ἀναβόλας τε καὶ δύσεις, ἐκλείψεις τε καὶ ταχέας ἀποκαλάσσεις· ἡμερίας τε καὶ τροπᾶς διττᾶς, καὶ πλειάδων χειμῶνος καὶ θερούς, ἀνέμους τε καὶ καλὰ φέροντας ὁμίλους, καὶ πρηστῶν ἐξαισίους συρμούς· καὶ τὰ τοῦ κόσμου πάθη μάλα παραπληξασθαι εἰς τὸν αἰῶνα· εἰ μὴ τι θείον οὕτως ἐνὶ πνεύματι τῇ ψυχῇ δι' οὗ τὴν τῶν τηλικῶνδε περινοίαν καὶ γνώσιν εἶσεν. ὥς κε οὐκ εἰς θάνατον ἀλλ' εἰς ἀθανασίαν μετὰ βαλλεῖς οὐδὲ ἀφαιρεσὶν ἐξεῖς τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' εὐκρινέστεραν τὴν ἀπολαύσιν· οὐδὲ μεμιγμένας θνητῶ σώματι τὰς ἡδονὰς, ἀλλ' ἀκράτους ἁπασῶν ἀλγυδονῶν. κείσε γὰρ ἀφίξη, μονῶθεις ἐκ τῆςδε τῆς εἰρήνης, ἐνθα ἀπονῶ παῖνα καὶ ἀσένακτα καὶ ἀγῆρατα, γαλήνης δὲ τις καὶ κακῶν ἀγῶνος βίος, ἀσαλεύῳ ἡσυχίᾳ εὐδιαζόμενος.

Οὕτω πῶς διώκει Προδίκος τῆς ὑπ' Ἀρέτης Ἡρακλέους παιδείαν. Ἐκοσμήσε μὲν τοὶ τὰς γνώμας ἐτι μεγαλειότεροις ῥήμασιν, ἡ ἐγὼ νυν. Σοὶ δ' οὖν ἄξιον, ὦ Ἀριστεύς, τοῦτων ἐνθυμούμενῳ
 πείρα-

πειρασθαι τι, και των εις τον μελλοντα χρονον του βιου φροντιζειν.

Αισθομενος δε ποτε Λαμπροκλεα τον πρεσβυ-
 ταν υιον εαυτου προς την μητερα χαλεπαινοντα·
 Ειπε μοι (εφη) ω παι, οισθα τινας ανθρωπους
 αχαριστους καλουμενους; Και μαλα, εφη ο νεανι-
 σκος. Καταμεμαθηκας ουν τους τι ποιουντας το
 ονομα τουτο αποκαλουσιν; Εγωγ', (εφη) τους
 γαρ ευ παθοντας, όταν, δυναμενοι χαριν αποδου-
 ναι, μη αποδωσιν, αχαριστους καλουσιν. Ουκουν
 δοκουσι σοι εν τοις αδικοις καταλογιζεσθαι τους
 αχαριστους; Εμοιγ', (εφη.) Ηδη δε ποτε εσκεψω,
 ει αρα (ωσπερ το ανδραποδιζεσθαι τους μεν φι-
 λους, αδικον ειναι δοκει τους δε πολεμιους, δικαιον
 ειναι) και το αχαριζειν προς μεν τους φιλους, αδι-
 κον εσι· προς δε τους πολεμιους, δικαιον; Και
 μαλα, (εφη) και δοκει μοι· υφ' ου αν τις ευ
 παθων, ειηε φιλου ειτε πολεμιου, μη πειρασαι
 χαριν αποδιδουαι, αδικος ειναι. Ουκουν (ειγε
 ούτως εχει τουτο) ειλικρινης τις αν ειη αδικια η
 αχαρισια. Συνωμολογει. Ουκουν οσω αν τις
 μειζω αγαθα παθων μη αποδιδω χαριν, τοσουτω
 αδικωτερος αν ειη. Συνεφη και τουτο. Τινας
 ουν (εφη) υπο τινων ευροιμεν αν μειζονα ευεργετη-
 μενους, η παιδας απο γονεων; ους οι γονεις εκ
 μεν ουκ οντων εποησαν ειναι, τοσαυτα δε καλα

ιδειν, και τοσαυτων αγαθων μελασχειν, οσα οι Θεοι παρεχουσι τοις ανθρωποις. α δη και ουτως ημιν δοκει πανλος αξια ειναι, ωσε παντες το καταλιπειν αυτα παντων μαλιστα φευγομεν. Και αι πολεις επι τοις μεγαλοις αδικημασι ζημιαν θανατον πεποιηκασιν, ως ουκ αν μειζονος κακου φοβω την αδικιαν παυσοντες. Και ο μεν ανηρ την τε συντεκνοποιησουσαν εαυτω τρεφει, και τοις μελλουσιν εσεσθαι παισι προπαρασκευαζει παντα, οσα αν οιηται στυνοισειν αυτοις προς τον βιον, και ταυτα ως αν δυνηται πλειστα· η δε γυνη υποδεξαμενη τε φερει το φορτιον τουτο, βαρυνομενη τε, και κινδυνευουσα περι του βιου, και μεταδιδουσα της τροφης, η και αυτη τρεφεται, και συν πολλω πονω διενεγκασα και τεκουσα, τρεφει τε και επιμελειται, ουτε προπεπονθυια ουδεν αγαθον, ουτε γινωσκον το βρεφος, υφ' οτου ευ πασχει, ουδε σημαινειν δυναμενον οτου δειται· αλλ' αυτη σοχαζομενη τα τε συμφεροντα και κεχαρισμενα πειραται εκπληρουν, και τρεφει πολυν χρονον, και ημερας και νυκτας υπομενουσα πονειν, ουκ ειδυια τινα τουτων χαριν αποληψεται. Και ουκ αρκει θρεψαι μονον, αλλα και επειδαν δοξωσιν ικανοι ειναι ci παιδες μανθανειν τι, α μεν αν αυτοι εχωσιν οι γονεις αγαθα προς τον βιον, διδασκουσιν· α δ' αν οιωνται αλλον ικανωτερον ειναι διδασαι, πεμπουσιν προς

προς τουτον δαπανωντες, και επιμελουνται παντα
 ποιουντες, ὅπως οἱ παῖδες αυτοις γενωνται ὡς δυ-
 νατον βελτισοι. Προς ταυτα ὁ νεανισκος εφη·
 αλλα τοι ει ταυτα παντα πεποιηκε, και αλλα
 τουτων πολλαπλασια, ουδεις αν δυναίτο αυτης
 ανασχεσθαι την χαλεποτητα. Συ δε ποσα (εφη
 ὁ Σωκράτης) οiei ταυτη δυσανεκτα, και τη φωνη
 και τοις ερῶις, εκ παιδίου δυσκολαινων και ἡμερας
 και νυκτος, πρᾶγμα ἅπα παρασχειν; ποσα δε λυπη-
 σαι καμνων; Αλλ' ουδεπωποτε αυτην (εφη) ουτ'
 ειπα, ουτ' εποιησα ουδεν εφ' ὃ ἡσχυνθη. Τι δ'
 οiei (εφη) χαλεπωτερον ειναι σοι ακουειν ὡν αυτη
 λεγει, η τοις ὑποκριταις, ὅταν εν ταις τραγωδiais
 αλληλους τα εσχατα λεγουσιν; Αλλ' οiμαι, επειδη
 ουκ οiονται των λεγοντων ουτε τον ελεγχοντα ελεΓ-
 χειν, ινα ζημιωσῃ, ουτε τον απειλουντα απειλειν,
 ινα κακον τι ποιησῃ, ῥαδιως φερουσι. Συ δε ευ
 ειδως, ὃ, τι λεγει σοι ἡ μητηρ, ου μονον ουδεν κα-
 κον νοουσα λεγει, αλλα και βουλομενη σοι αγαθα
 ειναι, ὅσα ουδενι αλλῳ, χαλεπαινεις; η νομιζεις
 κακονουν την μητερα σοι ειναι; Ου δητα (εφη)
 τουτο γε ουκ οiομαι. Και ὁ Σωκρατης, ουκουν
 (εφη) ταυτην ευνου τε σοι ουσαν και επιμελομενην
 ὡς μαλιστα δυναται καμνοντος, ὅπως ὑγαινης τε,
 και ὅπως των επιτηδειων μηδενος ενδεης εσῃ, και
 προς τουτοις, πολλα τοις Θεοις ευχομενην αγαθα

ὑπὲρ σου, καὶ εὐχὰς ἀποδίδουσιν, χαλεπὴν εἶναι
 φησὶ; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ δύνασθαι φε-
 ρεῖν μητέρα, ταγαθὰ σε οὐ δύνασθαι φερεῖν. Εἶπε
 δὲ μοι (εἶπε) ποτέρου ἄλλον τίνα οἶε δεῖν θερα-
 πεύειν; ἢ παρασκευασαὶ μηδενὶ ἀνθρώπων πειρα-
 σθαι ἀρεσκείν, μηδὲ ἐπεσθαι, μήτε πειθεσθαι, μη-
 τε στρατηγῶ, μητε ἄλλῳ Ἀρχόντι; ναι μά Διὰ
 ἐγὼ γε, (εἶπε.) Οὐκοῦν (εἶπε ὁ Σωκράτης) καὶ
 τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρεσκείν, ἵνα σοὶ καὶ ψυ-
 χῆναι, ὅταν τοῦτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τε σοὶ γιγνηῖαι
 συλλήπτῳ, καὶ, ἂν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊ-
 κῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοὶ; Ἐγὼ γ', (εἶπε.) Τί δέ;
 συνοδοιποροῦν, ἢ συμπλοῦν, ἢ εἰ τῷ ἄλλῳ ἐντυ-
 χάνοις, οὐδὲν ἂν σοὶ διαφεροῖ φίλον ἢ ἐχθρὸν γένε-
 σθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τοῦτων εὐνοίας οἶε δεῖν ἐπι-
 μελίσθαι; Ἐγὼ γ', (εἶπε.) Εἴτα τοῦτων μὲν ἐπι-
 μελίσθαι παρασκευασαὶ, τὴν δὲ μήτερα τῶν πάν-
 των μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἶε δεῖν θεραπεύειν;
 Οὐκ οἶσθα, ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλῃς μὲν ἀχαριστίας
 οὐδερμίας ἐπιμελεῖται, οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περὶ ὅρων
 τοὺς εὐπεπονθότας, χάριν οὐκ ἀποδίδοντας· εἰ δὲ
 τις γονεὺς μὴ θεραπεύῃ, τοῦτω δίκην τε ἐπιτι-
 θῇσι, καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἐκ ἀρχῆν τούτου,
 ὥς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς
 πόλεως τοῦτου θυοῖτο, οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως
 οὐδὲν ἂν τοῦτου πράξαντος; Καὶ νῦν Διὰ εἰ τις

των γονεων τελευτήσαντων τους τάφους μη κοσμή,
 και τουτο εξελαζει ἡ πόλις εν ταις των Αρχόντων
 δοκιμασiais. Συ ουν, ω, παι, αν σωφρονής, τους
 μεν Θεους παραιτησή συγνώμονας σοι ειναι, ειτι
 παρημεληκας της μήρος, μη σε και οὔτοι νομι-
 σάντες αχαριστον ειναι, ουκ εβελωσιν ευ ποιεин· τους
 δε ανθρωπους φυλάξη, μη σε αισθομενοι των γονεων
 αμελουντα, πάντες αλμασσωσιν, ειτα εν ερημια φι-
 λων αναφανής. Ει γαρ σε ὑπολαβοιεν προς τους
 γονεις αχαριστον ειναι, ουδεις αν νομισειεν, ευ σε
 ποιησας, χαριν αποληψεσθαι.

Χαιρεφώντα δε πώτε και Χαιρεκράτην αδελφω
 μεν οντε αλληλοιν, έαυτω δε γνωριμω, αισθομενος
 διαφερομενω, ιδων τον Χαιρεκράτην, Ειπε μοι, εφη,
 ω Χαιρεκράτες, ου δηπου και συ ει των τοιούτων
 ανθρωπων, οί χρησιμωτερον νομιζουσι χρηματα η
 αδελφους, και ταυτα, των μεν αφρονων οντων, του
 δε φρονιμου· και των μεν βοηθειας δεομενων, του
 δε βοηθειν δυναμενου· και προς τούτοις, των μεν
 πλειονων ὑπαρχόντων, του δ' ένος; Θαυμασον δε
 και τουτο, ειτις τους μεν αδελφους ζημιαν ήγειται,
 ότι ου και τα των αδελφων κεκήηαι, τους δε πο-
 λιτας ουχ ήγειται ζημιαν, ότι ου και τα των πο-
 λίων έχει· αλλ' ενταυθα μεν δυναται λογιζεσθαι,
 ότι κρείττον συν πολλοις οικουντα ασφαλως αρκουντα
 έχειν, η μονον διαίωμενον τα των πολιτων επικιν-

δυνως παντα κεκλησθαι· επι δε των αδελφων το
 αυλο τουλο αγνοουσι. Και οικεας μεν οι δυναμε-
 νοι ωνουνται, ινα συνεργους εχωσι, και φιλους
 κλωνται, ως βοηθων δεομενοι· των δ' αδελφων αμε-
 λουσιν, ως περ εκ πολιτων μεν γινομενους φιλους,
 εξ αδελφων δε ου γινομενους. Και μην προς
 Φιλιαν μεγα μεν υπαρχει το εκ των αυλων Φυναι,
 μεγα δε το ομου τραφηναι. Επει και τοις θηριοις
 παθος τις εγγιγνεται των συντροφων. Προς δε του-
 τοις, και οι αλλοι ανθρωποι τιμωσι τε μαλλον τους
 συναδελφους οηας των αναδελφων, και ητητον του-
 τοις επιτιθεναι. Και ο Χαιρεκρατης ειπεν· αλλ'
 ει μεν, ω Σωκρατες, μη μεγα ειη το διαφορον,
 ισως αν δεοι φερειν τον αδελφον, και μη μικρων
 ενεκα Φευγειν. Αλαθον γαρ (ως περ και συ λεγεις)
 αδελφος ων οϊαν δει. Οποτε μενοι παντος ενδεοι,
 και παν το εναντιωτατον ειη, τι αν τις επιχειροη
 τοις αδυνατοις; Και ο Σωκρατης εφη· ποτερα δε,
 ω Χαιρεκρατες, ουδενι αρεσαι δυναται Χαιρεφων,
 ως περ ουδε σοι; η εσιν οϊς και πανυ αρεσκη; Δια
 τουτο γαρ τοι, (εφη) ω Σωκρατες, αξιον εσιν εμε
 μισειν αυτον, οτι αλλοις μεν αρεσκειν δυναται, εμοι
 δε (οπου αν παρη) πανταχου και εργω και λογω
 ζημια μαλλον, η ωφελεια εσιν. Αρ' ουν (εφη ο
 Σωκρατης) ως περ ιππος τω ανεπισημονι μεν, εχει-
 ρουντι δε χρησθαι, ζημια εσιν, ουτω και αδελφος,

οταν

ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπισταμενός ἐγχειρῇ χρῆσθαι, ζημία
 ἐστίν· Πῶς ἂν ἐγὼ (εἶπε ὁ Χαιρεκράτης) ἀνεπίστημων
 εἶην ἀδελφῷ χρῆσθαι, ἐπισταμενός γε καὶ ἐγὼ λέγειν
 τὸν ἐγὼ λέγοντα, καὶ ἐγὼ ποιεῖν τὸν ἐγὼ ποιοῦντα; Τὸν
 μὲντοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πείρωμενον ἐμὲ ἀνὴρα,
 οὐκ ἂν δυνάμην οὐτ' ἐγὼ λέγειν οὐτ' ἐγὼ ποιεῖν, ἀλλ'
 οὐδὲ πείρασθαι. Καὶ ὁ Σωκράτης (εἶπε) θαυ-
 μάστα γε λέγεις, ὦ Χαιρεκράτης, εἰ κύνᾳ μὲν, εἰ σοί
 ἡν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτηδεῖς, καὶ τοὺς μὲν ποιμένας
 ἡσπάζετο, σοὶ δὲ προσῖοντι ἐχαλεπαινεν, ἀμελήσας
 ἂν τοῦ ὀρίζεσθαι, ἐπείρω ἐγὼ ποιήσας πρᾶννεῖν αὐ-
 λὸν· τὸν δὲ ἀδελφὸν φησὶ μὲν μέγα ἂν ἀγαθὸν εἶναι,
 ὄντα πρὸς σέ οἷόν δει, ἐπιστάσθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ
 ἐγὼ ποιεῖν καὶ ἐγὼ λέγειν, οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανάσ-
 θαι, ὅπως σοὶ ὥς βελγιστός ἦ. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης,
 δεδοικα (εἶπε) ὦ Σωκράτης, μὴ οὐκ ἐχὼ εἴω τοσαυ-
 τὴν σοφίαν, ὥστε Χαιρεφῶντα ποιῆσαι πρὸς ἐμὲ οἷόν
 δει. Καὶ μὴν οὐδὲν γε ποικίλον (εἶπε ὁ Σωκράτης)
 οὐδὲ καινὸν δει ἐπ' αὐλὸν (ὥς ἐμοὶ δοκεῖ) μηχανά-
 σθαι· οἷς δὲ καὶ σὺ ἐπιστάσαι αὐτός, οἶμαι ἂν αὐλὸν
 ἄλλου περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι σε. Οὐκ ἂν φθα-
 νοῖς (εἶπε) λέγων εἰτι ἡσθῆσαι με φίλτρον ἐπιστα-
 μενον, ὃ ἐγὼ εἰδὼς λελήθα ἑμαυτὸν; Λεγε δὲ μοι,
 (εἶπε) εἰ τίνα τῶν γνωρίμων βουλοῖο κατεργασά-
 σθαι, ὅποτε θυοί, καλεῖν σε ἐπὶ δείπνον, τί ἂν
 ποιοίης; Δηλόν, ὅτι καταρχοίμιν ἂν τοῦ αὐτοῦ,
 ὅτε

ὅτε θυοίμι, καλεῖν ἐκεῖνον. Εἰ δὲ βουλοῖο τῶν φι-
 λῶν τινὰ προτρεψασθαι, ὅποτε ἀποδημοίης, ἐπιμε-
 λεῖσθαι τῶν σῶν, τί ἀν ποιοίης; Δηλονότι προ-
 τερός ἀν ἐγχειροῖν ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐκεῖνου, ὅπως
 ἀποδημοίῃ. Εἰ δὲ βουλοῖο ξένον ποιῆσαι ὑποδε-
 χεσθαι σεαυτὸν, ὅπως ἐλθοῖς εἰς τὴν ἐκεῖνου, τί
 ἀν ποιοίης; Δηλονότι καὶ τοῦτον προτερός ὑπο-
 δέχοιμην, ἀν ὅποτε ἐλθοῖ Αθηνάζε. Καὶ εἴγε
 βουλοίμην αὐτὸν προθυμείσθαι διαπραττεῖν μοι ἐφ'
 ᾧ ἤκοιμι· δηλονότι καὶ τοῦτο δεοί ἀν προτερόν αὐ-
 τὸν ἐκεῖνῳ ποιεῖν. Πάντα ἀρα συγέ τα ἐν ἀνθρώ-
 ποις φίλτρα ἐπισαμένους πάλαι ἀπεκρυπτοῦ. Ἡ
 οὐκνεῖς (ἐφη) ἀρξάι, μὴ αἰσχρὸς φανῇς, εἰάν προ-
 τερός τοῦ ἀδελφὸν εὖ ποιῇς; Καὶ μὴν πλείους γε
 δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαινοῦ ἀξίος εἶναι, ὅς ἀν φθάνῃ τοὺς
 μὲν πολεμίους κακῶς ποιεῖν, τοὺς δὲ φίλους εὐερ-
 γητῶν. Εἰ μὲν οὖν ἐδοκεῖ μοι Χαιρεφῶν ἡγεμό-
 νικώτερος εἶναι σοῦ πρὸς τὴν φύσιν ταύτην, ἐκεῖνον
 ἀν ἐπειρωμὴν πείθειν προτερόν ἐγχειρεῖν τῷ σε φι-
 λὸν ποιεῖσθαι· νῦν δὲ μοι συ δοκεῖς ἡγούμενος μάλ-
 λον ἀν ἐξεργασασθαι τοῦτο. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης
 εἶπεν· ἀτοπα λέγεις, ὦ Σωκράτες, καὶ οὐδαμῶς
 πρὸς σοῦ, ὅς γε κελεύεις ἐμὲ νεώτερον οὔτε καθη-
 γεῖσθαι, καὶ τοι τοῦτου γε πᾶσα πᾶσιν ἀνθρώποις
 ταναῖα νομιζέται, τὸν πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι παν-
 ῥος καὶ ἐργοῦ καὶ λόγου. Πῶς; (ἐφη ὁ Σωκράτης)

ου γαρ και ὁδου παραχωρησαι τον νεωτερον πρε-
 σβυτερῳ συντυγχανοντι πανλαχου νομιζεται; Και
 ου καθημενον ὑπανασηναι, και κοιτη μαλακη τιμη-
 σαι, και λογω ὑπείξει; Ω αγαθε, μη οκνει, (εφη)
 αλλ' εγχειρει τον ανδρα καταπραϋνειν, και πανυ
 ταχυ, σοι ὑπακουσεται. Ουχ ὅρας ὡς φιλοτιμος
 εσι, και ελευθεριος; Τα μεν γαρ πονηρα ανθρωπια
 ουκ αν αλλως μαλλον ελοις, η αν διδοιης τι, τους
 δε καλους αγαθους ανθρωπους προσφιλως χρωμε-
 νος μαλιν' αν κατεργασαιο. Και ὁ Χαιρεκρατης
 ειπεν· εαν ουν, εμου ταυτα ποιουντος, εκεινος μηδεν
 βελτιων γιγνηται; Τι γαρ αλλο (εφη ὁ Σωκρατης)
 η κινδυνευσεις επιδειξαι, συ μεν χρησος τε και φιλα-
 δελφος ειναι, εκεινος δε φαυλος τε και ουκ αξιος
 ευεργεσιας; Αλλ' ουδεν οιμαι τουτων εσεσθαι· νο-
 μιζω γαρ αυτον, επειδαν αισθηται σε προκαλουμε-
 νον εαυτον εις τον αγωνα τουτον, πανυ φιλονεικησεν,
 ὅπως περιγενηται σου λογω και εργω ευ ποιων.
 Νυν μεν γαρ οὕτως (εφη) διακεισθε, ὥσπερ ει τω
 χειρε, ὡς ὁ Θεος επι τῷ συλλαμβανειν αλληλαιν
 εποιησεν, αφεμενω τουτου τραποιντο προς το δια-
 κωλυειν αλληλων· η ει τω ποδε θεια μοιρα πεποι-
 ημενω προς το συνεργειν αλληλων, αμελησαντε του-
 του εμποδιζοιεν αλληλων. Ουκ αν πολλη αμαθια
 ειη και κακοδαίμονια τοις επ' ωφελεια πεποιημε-
 νοις επι βλαβη χρησθαι; Και μην αδελφω γε, (ὡς
 εμοι

εμοι δοκει) ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν, ἢ χεὶρε τε, καὶ πόδε, καὶ ὀφθαλμῷ, καὶ ταλλά ὅσα ἀδελφὰ ἐφύσεν ἀνθρώποις. Χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δεοὶ αὐτὰς τὰ πλεον ὀργυῖαν διέχοντα ἅμα ποιῆσαι, οὐκ ἂν δύναιντο· πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀργυῖαν διέχοντα ἐλθοῖεν ἅμα· ὀφθαλμοὶ δὲ, οἱ καὶ δοκουντες ἐπιπλεῖσον ἐξικνεῖσθαι, οὐδ' ἂν τῶν ἐν ἐγγύτερῳ οὐλῶν τὰ ἐμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὀπίσθεν ἰδεῖν δύναιντο. Ἀδελφῷ δὲ φίλῳ οὔτε, καὶ πολὺ διεσῶλε, πρᾶττετον ἅμα καὶ τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν.

Ἦκουσα δὲ πότε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου, ἐξ ὧν ἐμοίγε ἐδοκεῖ μάλισ' ἂν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κήσιν τε καὶ χρεῖαν. Τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλὰ εἶπε ἀκούειν, ὥς πάντων κημάτων πράττειν ἂν εἴη φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελουμένους δὲ πάντος μάλλον ὄραν εἶπε τοὺς πολλούς, ἢ φίλων κήσεως. Καὶ γὰρ οἰκίας, καὶ ἀγρούς, καὶ ἀνδραποδά, καὶ βοσκημαῖα, καὶ σκευὴ κλωμένους καὶ ἐπιμελῶς ὄραν εἶπε, καὶ τὰ οὐλὰ σώζειν πειρωμένους· φίλον δὲ (ὁ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι φασιν) ὄραν εἶπε τοὺς πολλούς οὔτε ὅπως κήσανται φρονιζούσας, οὔτε ὅπως οἶον τε ἑαυτοῖς σώζοντας. Ἀλλὰ καὶ καμνονίων φίλων τε καὶ οἰκείων, ὄραν τινὰς εἶπε τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροῖς εἰσαγούσας, καὶ ταλλά πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευαζούσας.

των δε φίλων ολιγωρουῖας. Αποθανούων τε αμφοτέρων, ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις ἀχθομένους καὶ ζημίαν ἡγούμενους, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττουσθαι. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων κήμαζων οὐδὲν ἐώντας ἀθεραπεύτον, οὐδ' ἀνεπισκεπτόν· τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελουῖας. Ἐτι δὲ πρὸς τοῖσις ὄραν ἐφη τοὺς πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κήματων, καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς οὖων, τὸ πλεονθος εἰδοῖας. τῶν δὲ φίλων ολιγῶν οὕτων οὐ μόνον τὸ πλεονθος ἀγνοουῖας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο κάταλεγειν ἐλχειρησανῖας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἐθεασαντο, πάλιν τοῖσις ἀναβιβασθαι· τοσούτον αὐτοῖς τῶν φίλων φρονιζεῖν. Καίτοι πρὸς ποῖον κήμα τῶν ἄλλων παρὰβαλλόμενος φίλος ἀγαθός, οὐκ ἂν πολλῶ κρείττω φανεῖται; Ποῖος γὰρ ἵππος, ἢ ποῖον ζευγὸς οὕτω χρησίμους, ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; Ποῖον δὲ ἀνδραποδὸν οὕτως εὖνουν καὶ παρὰμονιμὸν; Ἡ ποῖον ἄλλο κήμα οὕτω παρὰχρησόν. Ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τατῇ πρὸς πάντας τὸ ἐλλείπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κάτασκευῆς, καὶ τῶν κοινῶν πράξεων. Καὶ ἂν τε τίνα εὖ ποιῆσαι δεῖ, συνεπισχυεῖ· ἂν τε τίς φόβος ταράτῃ, συμβοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων· καὶ τὰ μὲν συμπεῖθων, τὰ δὲ βιάζομενος· καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλείους εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ πλείους ἐπανορθών. Ἀ δὲ αἱ τε χεῖρες ἑκάσῳ ὑπηρετοῦσι,

λουςι, και οφθαλμοι προορωσι, και τα ὦτα προ-
 ακουουσι, και οἱ ποδες διανυτουσι, τουτων Φιλος
 ευερετων ουδενος λειπεται. Πολλακις ἂν προ αυτου
 τις η ουκ εξειργασατο, η ουκ ειδεν, η ουκ ηκουσεν, η
 ου διηνυσε, ταυτα ὁ Φιλος προς τους Φιλους εξηρ-
 κεσεν. Αλλ' ὁμως ενιοι μεν δενδρα πειρωνται θερα-
 πευειν, του καρπου ενεκεν· του δε παμφορωτατου
 κτηματος, ὁ καλειται Φιλος, αρτως και ανειμενως οἱ
 πλειστοι επιμελουται.

Ηκουσα δε ποτε και αλλον αυτου λογον, ὃς
 εδοκει μοι προβρεπειν τον ακουητα εξελαζειν εαυτον,
 ὅποσου τοις Φιλοις αξιος ειη. Ιδων γαρ τινα των ξυ-
 νωνων αμελουντα Φιλου πενια πιεζομενου, ηρετο
 Αντισθενη εναντιον του αμελουνητος αυτου, και αλλων
 πολλων· Αρα (εφη). ω Αντισθενες, εισι τινες αξιαι
 Φιλων, ὡσπερ επι οικειων; Των γαρ οικειων ὁ μεν
 που δυο μνων αξιος εστιν, ὁ δ' ουδ' ἡμιμναιου, ὁ δε
 πεντε μνων, ὁ δε και δεκα. Νικιας δε ὁ Νικερα-
 του λεγεται επισαην εις ταρτυρια πριασθαι ταλαν-
 του. Σκοπουμαι δε τουτο, (εφη) ει αρα ὡσπερ
 των οικειων, ούτω και των Φιλων εισιν αξιαι. Ναι
 μα Δι', (εφη ὁ Αντισθενης) εγωγ' ουν βουλοιμην
 αν του μεν τινα Φιλον μοι ειναι μαλλον, η δυο
 μνας· τον δ' ουδ' αν ἡμιμναιου προλιμνησαιμην·
 τον δε και προ δεκα μνων· ελοιμην· τονδε προ
 παντων χρηματων και πορων προλιμνησαιμην αν
 Φιλον

φίλον μοι εἶναι. Οὐκ οὖν (εἶπε ὁ Σωκράτης) εἰ γὰρ ταῦτα τοιαῦτα εἰς, καλῶς ἂν ἔχοι ἐξελάζειν τινὰ ἑαυτὸν, ὥσπου ἀρὰ τυγχάνει τοῖς φίλοις ἀξίους ὦν, καὶ πειρασθαι ὡς πλείους ἀξίους εἶναι, ἵνα ἤττον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. Ἐγὼ γὰρ τοι (εἶπε) πολλακίς ἀκούω τοῦ μὲν, ὅτι προδιδῶκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ· τοῦ δ', ὅτι μὲν ἀνθ' ἑαυτοῦ μᾶλλον εἰλέο ἀνὴρ, ὃν ᾤετο φίλον εἶναι. Τα τοιαῦτα πάντα σκοπῶ, μὴ ὥσπερ ὅταν τις οἰκίην πονηρὸν πωλῇ, καὶ ἀποδῶναι τῷ τυχεύῃ· οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλεον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ἢ ἀποδιδόσθαι. Τοὺς δὲ χρηστοὺς οὐτε οἰκετὰς πάντα τι πωλούμενους ὄρω, οὐτε φίλους προδιδόμενους.

Ἐδοκεῖ δὲ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους, ὅποιους ἀξίον κλῆσθαι, φρενούν, τοιαυτὰ λέγων· Εἶπε μοι, (εἶπε) ὦ Κριτοβούλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροίμεν σκοπεῖν; Ἀρὰ πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅσις ἀρχεὶ γαστροῦ τε, καὶ φιλοποσίας, καὶ λαμβνείας, καὶ ὕπνου, καὶ ἀρτίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τούτων κρᾶζόμενος, οὐτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναται ἂν, οὐτε φίλῳ τὰ δεόντα πράττειν. Μα Δὲ οὐ δήλα, εἶπε. Οὐκ οὖν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, (εἶπε). Τί γὰρ; (εἶπε) ὅσις δαπανηρὸς ὦν, μὴ αὐτάρκης εἶναι, ἀλλ' αἰετῶν πλεον δέχεται καὶ λαμβάνων μὲν μὴ δύναται

δύναται ἀποδίδοναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ δίδοντα
 μισεῖ· οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι;
 Πανυ, (εφη.) Οὐκ οὐν ἀφεκτέον καὶ τοῦτου; Ἀφε-
 κτέον μέντοι, (εφη) Τί γάρ, ὅσις χρηματίζεσθαι
 μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ
 διὰ τοῦτο δυσζυμβολὸς ἐστὶ καὶ λαμβάνων μὲν
 ἡδέσθαι, ἀποδίδοναι δὲ οὐ βουλεύεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ
 (εφη) οὗτος ἐτι πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. Τί δέ,
 ὅσις διὰ τὸν ἐρῶτα τοῦ χρηματίζεσθαι μὴδὲ πρὸς ἓν
 ἄλλο σχολὴν ποιεῖται, ἢ ὁποθεν αὐτὸς κερδαίνει;
 Ἀφεκτέον καὶ τοῦτου, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὲς γάρ
 ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ. Τί δέ, ὅσις σασιώδης τε ἐστὶ,
 καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν;
 Φευκτέον νῆ Δία καὶ τοῦτον. Εἰ δὲ τις τοῦτων μὲν
 τῶν κακῶν μὴδὲν ἔχει, εὐ δὲ πᾶσιν ἀνεχέσθαι,
 μὴδὲν φροντίζων τοῦ ἀνθευεργετεῖν; Ἀνωφελὲς ἂν εἴη
 καὶ οὗτος. Ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σωκράτης, ἐπιχειρήσο-
 μεν φίλον ποιεῖσθαι; Οἶμαι μὲν, ὅς ταναντία του-
 τῶν ἐγκράτεια μὲν ἐστὶ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδῶν,
 εὐορκὸς δέ, καὶ εὐζυμβολὸς ὧν τυγχάνει, καὶ φι-
 λονεικὸς πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὐ ποίων τοὺς
 εὐεργετούμενους ἑαυτὸν, ὥς ἐλπίσειν τοῖς χρωμένοις.
 Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμασάμεν, ὦ Σωκράτης, πρὸ
 τοῦ χρησθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριάνιστοισι (εφη) δοκι-
 μαζόμεν, οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρομενοι, ἀλλ'
 ὃν ἂν ὁρώμεν τοὺς πρὸςθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰρλα-
 σμένον,

σμενον, τουτω πιστευομεν και τους λοιπους ευ ποιη-
σειν. Και ανδρα δη λεγεις, (εφη) ος αν τους φι-
λους τους προσθεν ευ ποιων φαινηται, δηλον ειναι
και τους υστερους ευερεττησονται. Και γαρ ιπποισ
(εφη) ον αν τοις προσθεν ορω καλως χρωμενον, του-
τον και αλλοις ομαι καλως χρησθαι. Ειεν, (εφη)
Ος δ' αν ημιν αξιος φιλιας δοκη ειναι, πως χρη-
φιλον τουτον ποιεισθαι; Πρωτον μεν (εφη) τα παρα-
των Θεων επισκεπτεον, ει συμβουλευουσιν αυτον φι-
λον ποιεισθαι. Τι ουν (εφη) ον αν ημιν δοκη, και
οι Θεοι μη εναντιωνται, εχεις ειπειν οπως ουτος θηρα-
τεος; Μα Δι' (εφη) ου καλα ποδας, ωσπερ ο λα-
γως ουδ' απαλη, ωσπερ αι ορνιθες ουδε βια, ωσπερ
οι εχθροι ακουσα γαρ φιλον εχειν ερωδες, χαλε-
πον δε και δησαντα καλεχειν ωσπερ δουλον. Εχθροι
γαρ μαλλον η φιλοι γιγνονται ταυτα πασχοντες.
Φιλοι δε πως; εφη. Ειναι μεν τινες φασιν επω-
δας, αις οι επισαμενοι επαδοντες οις αν βουλωνται,
φιλους εαυτοις ποιουνται. Ειναι δε και φιληρα, οις
οι επισαμενοι προς ους αν βουλωνται χρωμενοι,
φιλουνται υπ' αυτων. Ποθεν ουν (εφη) ταυτα μα-
θοιμεν αν; Α μεν αι Σειρηνες επηδον τω Οδυσσει,
ηκουσας Ομηρου, ων εστιν αρχη τοιαδε τις·

Δις' αγι δη πολυαιν' Οδυσσει, μεγα κυδος Αχαιων.

Ταυτην ουν (εφη) την επωδην, ω Σωκρατες, και
τοις αλλοις ανθρωποις αι Σειρηνες επαδουσαι καλει-

Ε

χον,

χον, ὥς μὴ ἀπίεναί απ' αὐτῶν τοὺς ἐπ' αὐθιγίας;
 Οὐκ, ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀρετῇ φιλοφρονημένοις οὕτως
 ἐπὶ ἡδον. Σχεδὸν τι λέγεις, τοιαῦτα χρῆναι ἑκάστῳ
 ἐπαθεῖν, οἷα μὴ νόμιμι ἀκουῶν, τὸν ἐπαινοῦντα καλὰ-
 γελῶντα λέγειν. Οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' αὖ εἰη,
 καὶ ἀπελαύνει τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν
 εἰδὼς, ὅτι μικρὸς τε καὶ αἰσχυρὸς καὶ ἀσθενὴς ἐστίν,
 ἐπαινοῖα λέγων, ὅτι καλὸς τε καὶ μέγας καὶ ἰσχυρὸς
 ἐστίν. Ἀλλὰς δὲ τίνας οἰσθα ἐπ' ὧδας; Οὐκ· Ἀλλ'
 ἡκούσα μὲν, ὅτι Περικλῆς πολλὰς ἐπισαῖλο, ὥς
 ἐπαδὼν τῇ πόλει, ἐποιεῖ αὐτὴν φιλεῖν αὐτὸν. Θεμι-
 σοκλῆς δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν φιλεῖν αὐτὸν;
 Μα Δί' οὐκ ἐπαδὼν, ἀλλὰ περιαψας τι ἀγαθὸν
 αὐτῇ. Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σωκράτης, ὥς εἰ μελ-
 λοιμεν ἀγαθὸν τίνα κήσασθαι φίλον, αὐτοὺς ἡμᾶς
 ἀγαθοὺς δεῖ γενεσθαι λέγειν τε καλὰ καὶ πράττειν.
 Συ δ' ὧς (εἶπε ὁ Σωκράτης) οἷον τ' εἶναι πονηρὸν
 οὐτὰ χρῆσθαι φίλους κήσασθαι; Ἐρῶν γάρ (εἶπε
 ὁ Κριόβουλος) ῥήτορας τε φαυλοὺς ἀγαθοῖς δημη-
 γοροῖς φίλους οὐτάς, καὶ στρατηγεῖν οὐχ ἱκανοὺς πάνυ
 στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἑταίρους. Ἀρ' οὖν (εἶπε) καὶ
 περὶ οὗ διαλεγομεθα, οἰσθα τίνας, οἱ ἀνωφελεῖς
 οὐτὲς, ὠφελίμους δύνανται φίλους ποιεῖσθαι; Μα
 Δί' οὐ δὴτ', εἶπε. Ἀλλ' εἰ ἀδύνατον ἐστὶ πονηρὸν
 οὐτὰ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς φίλους κήσασθαι, ἐκεῖνο ἤδη
 λέγε μοι, εἰ ἐστὶν αὐτὸν καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ γενομένου,

ἐξ ἑτοιμοῦ τοῖς καλοῖς καγαθοῖς φίλον εἶναι; Ἡ
 ταρατῇ σε, ὦ Κριτοβουλε, ὅτι πολλακίς ἀνδρας
 καὶ καλὰ πρᾶττοντας, καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἀπεχομέ-
 νους, ὄρας, ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι, ζασιαζόντας ἀλλη-
 λοῖς, καὶ χαλεπώτερον χρωμένους τῶν μηδενὸς
 ἀξίων ἀνθρώπων; Οὐ μόνον γ' (εἶφη ὁ Κριτοβου-
 λος) οἱ ἰδιῶται τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ
 τῶν τε καλῶν μαλίστα ἐπιμελούμεναι, καὶ τὰ
 αἰσχυρὰ ἤκιστα προσέμεναι, πολλακίς πολεμικῶς
 ἐχουσι πρὸς ἀλλήλας. Ἀλογίζομενος, πάνυ αθυ-
 μῶς ἐχω πρὸς τὴν τῶν φίλων κήσιν. Οὐτε γὰρ
 τοὺς πονηροὺς ὄρω φίλους ἀλλήλοισι δυνάμενους εἶναι.
 Πῶς γὰρ ἂν ἡ ἀχαρίζοι, ἡ ἀμελείς, ἡ πλεονεχία,
 ἡ ἀπίστοι, ἡ ἀκράτεις ἀνθρώποι δύναιτο φίλοι γενε-
 σθαι; Οἱ μὲν οὖν πονηροὶ πάντες ἐμοί γε δοκοῦσιν
 ἀλλήλοισι ἐχθροὶ μάλλον, ἢ φίλοι πεφυκεναί. Ἀλλὰ
 μὴν (ὥσπερ σὺ λέγεις) οὐδ' ἂν τοῖς χρηστοῖς οἱ
 πονηροὶ ποτε συναρμοσείαν εἰς φιλίαν. Πῶς γὰρ
 οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες τοῖς τὰ τοιαῦτα μισοῦσι
 φίλοι γένοιτ' ἂν; Εἰ δὲ δὴ καὶ οἱ ἀρετὴν ἀσκούντες
 ζασιαζοῦσι τε περὶ τοῦ πρῶτον εἶναι ἐν ταῖς πόλεσι,
 καὶ φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους, τινες ἐτι
 φίλοι ἐσονται, καὶ ἐν τισὶν ἀνθρώποις εὐνοία καὶ
 πίστις ἐσται; Ἀλλ' ἐχει μὲν (εἶφη ὁ Σωκράτης)
 ποικίλως πῶς ταῦτα, ὦ Κριτοβουλε. Φυσεὶ γὰρ
 ἐχουσιν οἱ ἀνθρώποι τὰ μὲν φιλικά, (δεόνται γὰρ

αλλήλων, και ελεουσι, και συνεργουντες ωφελουσι, και τουτο συνιεντες χαριν εχουσιν αλληλοις) τα δε πολεμικα. Τα τε γαρ αυτα καλα και ηδεα νομιζοντες, υπερ τουτων μαχονται, και διχογνωμονουντες εναντιουνται. Πολεμικον δε και ερις, και οργη και δυσμενης μεν ο του πλεονεκτειν ερως, μισητος δε ο φθονος. Αλλ' ομως δια τουτων παντων η φιλια διαδυομενη, συναπτει τους καλους τε καγαθους. Δια γαρ την αρετην αιρουνται μεν ανευ πονου τα μετρια κεκλησθαι μαλλον, η δια πολέμου παντων κυριευειν και δυνανται πεινωτες και διψωντες αλυπως σιτου και ποτου κοινωνειν. Δυνανται δε και χρηματων ου μονον, του πλεονεκτειν απεχομενοι, νομιμων κοινωνειν· αλλα και επαρκειν αλληλοις. Δυνανται δε και την εριν ου μονον αλυπως, αλλα και συμφερωντως αλληλοις διατιθεσθαι, και την οργην κωλυειν εις το μεταμελησομενον προιεναι. Τον δε φθονον πανταπασιν αφαιρουσι, τα μεν εαυτων αγαθα τοις φιλοις οικεια παρεχοντες, τα δε των φιλων, εαυτων νομιζοντες.

Πως ουν ουκ εικος τους καλους τε καγαθους, και των πολιτικων τιμων (μη μονον αβλαβεις, αλλα και ωφελιμους αλληλοις) κοινωνους ειναι; Οι μεν γαρ επιθυμουνης εν ταις πολεσι τιμασθαι τε και αρχειν, ινα εξουσιαν εχωσι χρηματα τε κλεπτειν, και ανθρωπους βιαζεσθαι, και ηδυπαθειν, αδικοι

τε και πονηροι αν ειεν, και αδυνατοι αλλω συναρ-
 μουςαι. Ει δε τις εν πολει τιμασθαι βουλομενος,
 ὅπως αὐτος τε μη αδικηται, και τοις φιλοις τα
 δίκαια βοηθειν δυνηται, και ἀρχας ἀγαθον τι ποιεῖν
 τὴν πατρίδα πειράσαι· δια τι ὁ τοιοῦτος ἀλλω
 τοιούτῳ οὐκ ἀν δύναιτο συναρμουςαι; Πόλερον τοὺς
 φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν καγαθῶν ἡττον
 δυνησέσθαι, ἢ τὴν πόλιν εὐεργεῖν ἀδυνατώτερος εἶναι,
 καλοὺς τε καγαθοὺς ἔχων συνεργούς; Ἀλλὰ και
 ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀλῶσι δῆλον ἐστίν, ὅτι εἰ ἐξὴν τοῖς
 κρᾶξις συνθεμένους ἐπὶ τοὺς χεῖρους ἰέναι, πάν-
 τας ἀν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνικῶν, και πάντα τα
 ἀθλα οὗτοι ἐλαμβάνον. Ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἐῴσι
 τοῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ
 καγαθοὶ κρᾶξις εὐοῦσιν, οὐδεὶς κώλυει μεθ' οὗ ἀν τις
 βουλήται τὴν πόλιν εὐεργεῖν· πῶς οὖν οὐ λυσιτε-
 λεῖ τοὺς βελτίστους φίλους κλησαμένον πολιτευσθαι,
 τοῖς κοινωνοῖς και συνεργοῖς τῶν πράξεων μάλλον
 ἢ ἀνταγωνισαῖς χρωμένον; Ἀλλὰ μὴν κακείνο δῆ-
 λον, ὅτι καὶ πολέμῃ τις τινὶ, συμμαχῶν δεησε-
 ῖται, και τούτων πλείονων, εἰ καλοῖς καγαθοῖς
 ἀνιστατῆται. Καὶ μὴν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες
 εὐποιοῦντες, ἵνα θελῶσι προθυμεισθαι. Πολὺ δὲ
 κρείττον τοὺς βελτίστους ἐλάττωνας εὐ ποιεῖν, ἢ τοὺς
 χείρονας πλείονας οὐίας. Οἱ γὰρ πονηροὶ πολὺ
 πλείονων εὐεργετῶν, ἢ οἱ χρηστοί, δεοῦνται. Ἀλλὰ

Θάρρων, (εφη) ὦ Κριτοβουλε, πειρω αγαθος γιγ-
 νεσθαι, και τοιουτος γιγνομενος θηραν επιχειρει
 τους καλους τε καγαθους. Ιδως δ' αν τι σοι καγω
 συλλαβειν εις την των καλων τε καγαθων θηραν
 εχοιμι, δια το ερωλικος ειναι. Δεινως γαρ ὦν αν
 επιθυμησω ανθρωπων, ὅλος ὥρμημαι επι το φιλων
 τε αυτους ανιφιλεισθαι ὑπ' αυτων, και ποθων αν-
 τιποθεισθαι, και επιθυμων ζυνειναι, και αντεπιθυ-
 μεισθαι της ζυνουσιας. Ορω δε και σοι τουτων
 δεησον, ὅταν επιθυμησης φιλιαν προς τινας ποιει-
 σθαι. Μη συ ουν αποκρυπτου με, οἷς αν βουλοιο
 φιλος γενεσθαι. Δια γαρ το επιμελεισθαι του
 αρεσαι τῷ αρεσκοντι μοι, ουκ απειρως οιμαι εχειν
 θηραν ανθρωπους. Θαρρων ουν διδασκε των φιλων
 τα θηρατικά. Και ὁ Σωκρατης εφη· ὅταν ουν,
 ὦ Κριτοβουλε, φιλος τινι βουλη γενεσθαι, εασεις
 με καλειπειν σου προς αυτον, ὅτι αγασαι τε αυτου,
 και επιθυμεις φιλος αυτου ειναι; Κατηγορει· (εφη
 ὁ Κριτοβουλος) ουδενα γαρ οἶδα μισουντα τους επαι-
 νουντας. Εαν δε σου προσκατηγορησω (εφη) ὅτι
 δια το αγασθαι αυτου, και ευνοϊκως εχεις προς
 αυτον, κρα μη διαβαλλεσθαι δοξεις ὑπ' εμου;
 Αλλα και αυτω μοι (εφη) εγγιγνεται ευνοια προς
 οὓς αν ὑπολαβω ευνοϊκως εχειν προς εμε. Ταυτα
 μεν δη (εφη ὁ Σωκρατης) εξεσαι μοι λεγειν περι
 σου, προς οὓς αν βουλει φιλους ποιησασθαι· εαν
 δε

δε μοι ἐτι ἐξουσίαν ὥς λεγεῖν περὶ σου, ὅτι ἐπι-
 μελῆς τε τῶν φίλων εἰ, καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὥς
 φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τε τοῖς καλοῖς ἐργοῖς τῶν
 φίλων ἀγαλλῇ οὐχ ἥττον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ
 ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἥττον, ἢ
 ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ· ὅπως τε ταῦτα γιγνῆται τοῖς
 φίλοις, οὐκ ἀποκαμνεῖς μηχανώμενος· καὶ ὅτι ἐγ-
 νώκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι, νικάν τοὺς μὲν φίλους
 εὖ ποιοῦντα, πάνυ ἀν οἶμαι σοὶ ἐπιήδειον εἶναι με-
 συνθήρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί οὖν (εἶπε ὁ Κρι-
 τοβούλος) ἐμοὶ τοῦτο λεγεις, ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ οὐ,
 ὅ, τί ἀν βούλῃ περὶ ἐμοῦ λεγεῖν; Μα Δὲ οὐχ,
 ὥς ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας ἤκουσα. Εἶπε γὰρ τὰς
 ἀγαθὰς προμνηστρίδας, μετὰ μὲν ἀληθείας ταγαθὰ
 διαγέλλουσας, δεινὰς εἶναι συναγεῖν τοὺς ἀνθρώπους
 εἰς κηδεῖαν, ψευδομένας δ' οὐκ ὠφελεῖν ἐπαινοῦσας·
 τοὺς γὰρ ἐξαπατήθειας, ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε
 καὶ τὴν προμνησαμένην. Ἀ δὴ καὶ ἐγὼ πεισθεὶς
 ὀρθῶς εἶναι ἤγουμεναι, οὐκ ἐξεῖναι μοι περὶ σου
 λεγεῖν ἐπαινοῦν· οὐδὲν ὅ, τί ἀν μὴ ἀληθεύω. Σὺ
 μὲν ἀρα (εἶπε ὁ Κριτοβούλος) τοιοῦτος μοι φίλος
 εἰ, ὡ Σωκράτης, οἷός, ἀν μὲν τί αὐτὸς ἐχὼ ἐπιήδειον
 εἰς τὸ φίλους κλῆσασθαι, συλλαμβάνειν μοι· εἰ δὲ
 μὴ, οὐκ ἀν ἐθελοῖς πλάσας τί εἰπεῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ
 ὠφελείᾳ. Ποῖερα δ' ἀν, (εἶπε ὁ Σωκράτης) ὡ Κρι-
 τοβούλε, δοκῶ σοὶ μάλλον ὠφελεῖν σε τὰ ψευδῆ

επαινων, η πειθων πειρασθαι σε αγαθον ανδρα γενεσθαι; Ει δε μη φανερον ούτω σοι, εκ τωνδε σκεψαι. Ει γαρ σε βουλομενος φιλον ποιησαι ναυκληρω, ψευδομενος επαινοην, φασκων αγαθον ειναι κυβερνήτην, ο δε μοι πεισθεις επιρριψεει σοι την ναυν μη επισαμενω κυβερναν· εχεις τινα ελπιδα μη αν σαυτον τε και την ναυν απολεσαι; Η ει σοι πεισαιμι κοινη την πολιν ψευδομενος, ως αν στρατηγικω τε και δικασικω και πολιτικω εαυτην επιτρεψαι· τι αν οiei σαυτον και την πολιν υπο σου παθειν; Η ει τινας ιδια των πολιων πεισαιμι ψευδομενος, ως οντι οικονομικω τε και επιμελει, τα εαυτων επιτρεψαι· αρ' ουκ αν πειραν διδους, αμα τε βλαβερους ειης, και καταγελαστος φαινοιο; Αλλα συνημοιωτη τε και ασφαλεσατη και καλλιση οδος, ω Κριτοβουλε, ο, τι αν βουλη δοκειν αγαθος ειναι, τουτο και γενεσθαι αγαθον πειρασθαι. Οσαι δ' εν ανθρωποις αρεjai λεγονται, σκοπουμενος ευρησεις πασας μαθησει τε και μελετη αυξανομενας. Εγω μεν ουν, ω Κριτοβουλε, οιμαι δειν υμας ταυτας θηρασθαι· ει δε συ πως αλλως γιγνωσκεις, διδασκε. Και ο Κριτοβουλος, αλλ' αισχυνοιμην αν, εφη, ω Σωκρατες, ανηλεγων τουρις· ουτε γαρ καλα, ουτε αληθη λεγοιμ' αν.

Και μην τας αποριας γε των φιλων, τας μεν δι' αγνοiαν επειρατο γνωμη αηισθαι· τας δε δι' ενδειας, διδασκων

διδασκων καὶ α δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. Ἐρῶ
 δὲ καὶ ἐν τούτοις αἱ συνοῖδα αὐτῷ. Ἀρισαρχὸν γάρ
 ποτε ὄρων σκυθρωπῶς ἐχούῃα. Ἐοικας, εἶπεν, ὦ
 Ἀρισαρχε, βαρεῶς φερεῖν τι. Χρὴ δὲ τοῦ βάρους
 μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἰσως γὰρ αὖ τι σε καὶ
 ἡμεῖς κουφισαίμεν. Καὶ ὁ Ἀρισαρχος, ἀλλὰ μὴν,
 εἶπεν, ὦ Σωκράτες, ἐν πολλῇ γε εἰμι ἀπορία. Ἐπεὶ
 γὰρ ἐξασιασεν ἡ πόλις, πολλῶν φυγόντων ὡς τὸν
 Πειραιᾶ, συνελθούσιν ὡς ἐμὲ καταλελειμμέναι
 ἀδελφαὶ τε καὶ ἀδελφίδαι καὶ ἀνεψίαι τοσαῦται, ὡς
 εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ τεσσαρεσκαίδεκα τοὺς ἐλευθέρους.
 Λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς οὐδὲν, (οἱ γὰρ
 ἐναντιοὶ κρατοῦσιν αὐτῆς) οὔτε ἀπὸ τῶν οἰκιῶν (ολι-
 γανθρωπία γὰρ ἐν τῷ αἵματι γέγονε.) τὰ ἐπιπλά δὲ
 οὐδεὶς ὠνεῖται, οὐδὲ δανείσασθαι οὐδαμῶθεν ἐστὶν ἀρ-
 γυρίου· ἀλλὰ πρότερον αὖ τις μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ
 ζητῶν εὖρεῖν, ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. Χαλεπὸν μὲν
 οὖν ἐστὶν, ὦ Σωκράτες, τοὺς οἰκειοὺς περιορᾶν ἀπολ-
 λυμένους, ἀδύνατον δὲ τοσούτους τρεφεῖν ἐν τοιοῦτοις
 πράγμασιν. Ἀκούσας οὖν ταῦτα ὁ Σωκράτης, τι
 ποτε ἐστὶν, εἶπεν, ὅτι ὁ Κεραμῶν μὲν πολλοὺς τρε-
 φων, οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ τούτοις τὰ ἐπιτηδεῖα
 δυνάμει παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα,
 ὥς τε καὶ πλεονεχέει· σὺ δὲ πολλοὺς τρεφὼν, δεδοικας
 μὴ δι' ἐνδεῖαν τῶν ἐπιτηδίων ἀπαντὲς ἀπολήσῃς;
 Ὅτι νῆ Δι' (εἶπεν) ὁ μὲν δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ
 ἐλευθέρους·

ελευθερους. Και ποτερον (εφη) τους παρα σοι
ελευθερους οiei βελτιους ειναι, η τους παρα Κερα-
μωνι δουλους; Εγω μεν οiμαι (εφη) τους παρα
εμοι ελευθερους. Ουκουν (εφη) αισχρον τον μεν
των πονηροτερων ευπορειν, σε δε πολλω βελτιους
εχοντα εν αποριαis ειναι; Νη Δι', (εφη·) Ο μεν
γαρ τεχνιτας τρεφει, εγω δε ελευθεριως πεπαιδευ-
μενους. Αρ' ουν (εφη) τεχνιται εισιν, οi χρησιμον
τι ποιεiν επισημενοι; Μαλιστα γ', εφη. Ουκουν
χρησιμα γ' αλφιτα; Σφοδρα γε. Τι δ' αρτοι;
Ουδεν ηττον. Τι γαρ (εφη) ιματια τε ανδρεια και
γυναικεια, και χιτωνισκοι, και χλαμυδες, και
εξωμιδες; Σφοδρα γ' (εφη) και παντα ταυτα
χρησιμα. Επειτα (εφη) οi παρα σοι τουτων ουδεν
επισανται ποιεiν; Παντα μεν ουν, ως εγωμαι.
Ειτ' ουκ οισθα, οτι αφ' ενος μεν τουτων αλφιτο-
ποιias Ναυσικυδης ου μονον εαυτον τε και τους
οικετας τρεφει, αλλα προς τουτοις και υς πολλας
και βους, και περιποιεiται τοσαυτα, ως και τη
πολει πολλακις λειτουργειν· απο δε αρτοποιias
Κιριβος την τε οικιαν πασαν διατρεφει, και ζη-
δαψιλως· Δημεας δε ο Κολλυτευς απο χλαμυδουρ-
γιας· Μενων δ' απο χλανιδοποιias· Μεγαρεων δε
οi πλειστοι (εφη) απο εξωμιδοποιias διατρεφονται.
Νη Δι' (εφη·) ουτοι μεν γαρ ωνουμενοι βαρβαρους
ανθρωπους εχουσιν, ως αναγκαζειν εργαζεσθαι, α
καλως

καλῶς ἔχει· ἐγὼ δ' ἐλευθέρους τε καὶ συγγενεῖς.
 Ἐπειτ' (εἶπε) ὅτι ἐλευθεροὶ τ' εἰσὶ καὶ συγγενεῖς σοί,
 οἷοι χρῆναι αὐτοὺς μὴδὲν ἄλλο ποιεῖν, ἢ εἶσθαι καὶ
 καθευθεῖν; Ποτερον καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων τοὺς
 οὕτω ζῶντας ἀμεινον διαγόντας ὄρας, καὶ μᾶλλον
 εὐδαιμονίζεις, ἢ τοὺς ἅ' ἐπιστᾶναι χρησιμὰ πρὸς
 τὸν βίον, τούτων ἐπιμελουμένους; Ἡ τὴν μὲν ἀρ-
 γίαν καὶ τὴν ἀμελείαν αἰσθάνῃ τοῖς ἀνθρώποις πρὸς
 τὸ μαθεῖν ἅ' προσήκει ἐπιστᾶναι, καὶ πρὸς τὸ
 μνημονεῦν ἅ' ἀν μαθῶσι, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε
 καὶ ἰσχυεῖν τοῖς σώμασι, καὶ πρὸς τὸ κῆσασθαι
 τε καὶ σώζειν τὰ χρησιμὰ πρὸς τὸν βίον, ὠφελίμα-
 οντα· τὴν δὲ ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιμελείαν οὐδὲν
 χρησιμὰ; Ἐμαθὼν δὲ, ἅ' φησὶ αὐτὰς ἐπιστᾶναι,
 ποτερον ὥς οὐτε χρησιμὰ οὐλὰ πρὸς τὸν βίον, οὐτε
 ποιήσουςαι αὐτῶν οὐδὲν· ἢ τὸναντιον, ὥς καὶ
 ἐπιμεληθήσομεναι τούτων, καὶ ὠφελήθησομεναι ἀπ'
 αὐτῶν; Ποτερῶς γὰρ ἀν μᾶλλον ἀνθρώποι σωφρο-
 νοίεν, ἀργούντες, ἢ τῶν χρησιμῶν ἐπιμελουμένοι;
 Ποτερῶς δ' ἀν δικαιότεροι εἶεν, εἰ ἐργαζοίηντο, ἢ εἰ
 ἀργούντες βουλευοῖντο περὶ τῶν ἐπιηδείων; Ἀλλὰ
 καὶ νῦν μὲν (ὥς ἐγὼ οἶμαι) οὐτε σὺ ἐκεῖνας φιλεῖς,
 οὐτε ἐκεῖναι σέ· σὺ μὲν ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους
 εἶναι σεαυτῷ ἐκεῖναι δὲ σε ὀρῶσαι ἀχθομένον ἐφ'
 ἑαυταῖς. Ἐκ δὲ τούτων κίνδυνος μείζω τε ἀπεχ-
 θείαν γίνεσθαι, καὶ τὴν προλεγονοῦσαν χάριν μείου-
 σθαι.

σθαι. Εάν δε προσάλης ης, ὅπως ενεργοί ωσι, σύ
 μὲν ἐκεῖνας φιλήσεις, ὁρῶν ὠφελίμους σεαυτῷ οὐσας·
 ἐκεῖναι δὲ σε ἀγαπήσουσιν, αἰσθομέναι χαιροῦν σε
 αὐταῖς. τῶν δὲ προγεγονυῖων εὐεργεσιῶν ἡδίων μεμ-
 νημένοι, τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξήσετε, καὶ ἐκ
 τούτων φιλικώτερον τε καὶ οἰκειότερον ἀλλήλοις ἔχετε.
 Εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρὸν τι ἐμελλὸν ἐργασασθαι, θά-
 ναν αὐτ' αὐτοῦ προαίρεσον ἦν. Νυν δὲ αἶ μὲν
 δοκεῖ καλλίστα καὶ πρεπωδέερα γυναικὶ εἶναι, ἐπι-
 σανταί, ὥς εοικε. Πάντες δὲ αἶ ἐπισανταί, ῥάστα
 τε καὶ ταχίστα καὶ καλλίστα καὶ ἡδίστα ἐργάζονται.
 Μὴ οὖν σκνέει (εφη) ταῦτα εἰσηγεῖσθαι αὐταῖς, αἶ σοι
 τε λυσιτελεῖ κακείναις, καὶ (ὥς εἰκος) ἡδέως ὑπα-
 κουσονται. Ἀλλὰ νῆ τους Θεοὺς (εφη ὁ Ἀρισάρχος)
 εὐτῷ μοι δοκεῖς καλῶς λεγείν, ὦ Σωκράτες, ὥς
 προσθέν μὲν οὐ προσϊέμεν δανείσασθαι, εἰδὼς ὅτι
 ἀναλωσας ὁ ἀν' λαβῶ, οὐχ' ἔξω ἀποδοῦναι· νυν δὲ
 μοι δοκῶ εἰς ἐργῶν ἀφορμὴν ὑπομένειν αὐτοῖ ποιεῖσαι.
 Ἐκ τούτων δὲ ἐπορισθῇ μὲν ἀφορμή, ἐωνήθῃ δὲ ἐρία,
 καὶ ἐρτίζομεναι μὲν ἡριζῶν, ἐρτάσασθαι δὲ ἐδει-
 πνουν· ἰλαραὶ δὲ ἀντι σκυθρῶπων ἦσαν, καὶ ἀντι
 ὑφορῶμενων ἑαυτάς, ἡδέως ἀλλήλας ἑώρων· καὶ αἶ
 μὲν ὥς κηδεμονὰ ἐφίλουν, ὁ δὲ ὥς ὠφελίμους ἡγα-
 πα· τέλος δὲ ἐλθὼν πρὸς τὸν Σωκράτην, χαιρῶν
 διηγείτο ταῦτα τε, καὶ ὅτι αἰτιῶνται αὐτὸν μόνον τῶν
 ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν εἶσθαι. Καὶ ὁ Σωκράτης (εφη)
 εἰτα

εἰτα οὐ λεγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον; Φασὶ
 γὰρ, ὅτε φωνηέντα ἦν τὰ ζῶα, τὴν οἷν πρὸς τὸν
 δεσπότην εἰπεῖν· θαυμασὸν ποιεῖς, ὅς ἡμῖν μὲν ταῖς
 καὶ ἐρία σοὶ καὶ ἀρνὰς καὶ τυρὸν παρεχουσαῖς οὐδὲν
 δίδως ὃ, τί ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λαβώμεν· τῷ δὲ κυνὶ,
 ὅς οὐδὲν τοιοῦτον σοὶ παρεχεῖ, μελαδίδως οὐπὲρ αὐτοῦ
 ἔχεις σιτοῦ. Τὸν κυνὰ οὖν ἀκουσάντα εἰπεῖν· ναὶ
 μά· Δια· ἐγὼ γὰρ εἰμι ὃ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σωζών,
 ὥστε μὴ ἐπ' ἀνθρώπων κλεπθῆσθαι, μὴ ἐπὶ λυ-
 κῶν ἀρπαζέσθαι· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προ-
 φυλαττοίμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νεμέσθαι δύναισθε, φο-
 βουμέναι μὴ ἀπολήσθε. Οὕτω δὲ λεγέται καὶ τὰ
 προβατὰ συγχωρῆσαι τὸν κύνα προτιμασθαι. Καὶ
 σὺ οὖν ἐκείναις λέγε, ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἰ φυλάξῃ καὶ
 ἐπιμελητῆς, καὶ διὰ σε οὐδὲ ὑφ' ἐνὸς ἀδικουμέναι
 ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζομέναι ζῶσιν.

Ἄλλον δὲ πῶς ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν,
 πῶθεν, (εἶπε) Εὐθέρη, φαίνῃ; Ὑπὸ μὲν τὴν καλῶ-
 λυσιν τοῦ πολέμου, (εἶπε) ὦ Σωκράτης, ἐκ τῆς
 ἀποδημίας· νῦν μὲν οἱ αὐτοθεν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀφη-
 ρεθῇ μὲν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ἀτ-
 τικῇ ὁ πᾶσι μοι οὐδὲν κατέλιπεν, ἀναγκαζομαι νῦν
 ἐπιδημησάς τῳ σώματι ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτηδεῖα πορι-
 ζέσθαι. Δοκεῖ δὲ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι, ἢ δεῖσθαι
 τίνος ἀνθρώπων, ἀλλῶς τε καὶ μηδὲν ἐχούσα ἐφ'
 ὅτῳ ἂν δανειζοίμην. Καὶ πόσον χρόνον οἶς σοὶ
 (εἶπε)

(εφη) το σωμα ἱκανον εἶναι μισθοῦ τα ἐπιτηδεια ἐργαζέσθαι; Μα τον Δί' (εφη) ου πολυν χρονον. Και μην (εφη) ὅταν γε πρεσβύτερος γενῇ, δηλονοτι δαπανης μεν δεῖσθαι, μισθον δε ουδεις σοι θελῃσει των του σωματος εργαων διδοναι. Αληθη λεγεις, εφη. Ουκουν (εφη) κρείττον εσιν αὐτοθεν τοις τοιούτοις των εργαων ἐπιτιθεσθαι, ἢ και πρεσβύτερῳ γενομένῳ ἐπαρκεσει, και προσελθούῃα τῷ των πλείονα χρηματια κεκλήμενων, τῷ δεομένῳ του συνεπιμελησόμενου, ἐρῶν τε ἐπισαλύνῃα, και συγκομιζούῃα καρπούς, και συμφυλατῶνῃα την ουσίαν, ὠφελούνῃα ἀντὼφελεῖσθαι. Χαλεπῶς αν (εφη) ἐγω, ω Σωκράτες, δουλείαν ὑπομειναιμι. Και μην οἱ γε ενταις πολλοσι προσάγειοντες, και των δημοσιων ἐπιμελομενοι, ου δουλοπρεπεσεροι ἐνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριωτεροι νομιζούῃαι. Ολως μην, (εφη) ω Σωκράτες, το ὑπαιτιον εἶναι τινι ου πανυ προσῖμαι. Και μην, (εφη) Εὐθρε, ου πανυ γε ῥαδιον εσιν εὔρειν ἐρῶν, ἐφ' ᾧ ουκ αν τις αἰτιαν εχοι. χαλεπον γαρ οὕτω τι ποιησαι, ὥςε μηδεν ἁμαρῖειν· χαλεπον δε και ἀναμαρῖητως τι ποιησαντας μη ἀγνώμονι κρίῃ περιῦχειν. ἐπει, και οἷς ιυν ἐργαζέσθαι φης, θαυμαζω ει ῥαδιον εσιν ἀνεγκλήῃον διαγινεσθαι. Χρη ουν πειρασθαι τους τε φιλαίλιους φευγειν, και τους εὐνῳμονας διωκειν· και των πραγμάτων ὅσα μεν δυνασαι ποιεῖν, ὑπομειναι· ὅσα δε μη δυνασαι,

Φυλατῆσθαι. ὅ, τι δ' αν πρᾶτῃς, τοῦτου ὡς καλ-
 λιστα και προθυμοῖα ἐπιμελῆσθαι. Οὕτω γὰρ
 ἤκιστα μεν σε οἶμαι εν αἰτίᾳ εἶναι, μαλιστα δὲ τῇ
 ἀπορίᾳ βοηθειαν εὔρειν, ῥᾶσα δὲ και ἀκινδονοτάτα
 ζῆν, και εἰς το γῆρας διαρκεῖσθαι.

Οἶδα δὲ και Διοδώρῳ αὐτὸν ἑταίρῳ οὕτῳ τοιαυτῇ
 διαλεχθέντᾳ. Εἶπε μοι, (εἶπῃ) ὦ Διοδώρῃ, αν τις
 σοι των οἰκῶν ἀποδῶ, ἐπιμελῇ ὅπως ἀνακομισθῇ;
 Και ἀλλους γε νῆ Δί (εἶπῃ) παρακαλῶ σωσῶρα
 τοῦτῳ ἀνακηρυσσεῖν. Τί γὰρ; (εἶπῃ) εἰαν τις σοι
 καμνῇ των οἰκῶν, τοῦτων ἐπιμελῇ, και παρακα-
 λῆις ἰατροῦς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ; Σφοδρᾶ γ', εἶπῃ.
 Εἰ δὲ τις σοι των γυναικῶν, (εἶπῃ) πολυ των οἰκῶ-
 ν χρησιμώτερος ὢν, κινδυνεύει δι' ἐνδεῖαν ἀπολε-
 σθαι, οὐκ οἶε σοι ἀξίον εἶναι ἐπιμεληθῆναι, ὅπως
 διασωθῇ; Και μὴν οἶσθα γε, ὅτι οὐκ ἀγνωμων
 ἐστὶν Εὐμογενῆς· αἰσχυνοῖτο δ' αν, εἰ ὠφελουμένου
 ὑπο σου, μὴ ἀνῳφελοῖται σε. Καίτοι το ὑπῆρξεν
 ἔκοντα τε και εὐνοῦν, και παραμονον, και το κε-
 λευομενον ἱκανον ποιεῖν εἶναι, και μὴ μονον το
 κελευομενον ἱκανον οντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυναμενον
 και ἀφ' ἑαυτοῦ χρησιμον εἶναι, και προνοεῖν, και
 προβουλεύεσθαι, πολλων οἰκετων οἶμαι ἀναξίον
 εἶναι. Οἱ μεν τοι ἀγαθοὶ οἰκονομοὶ, ὅταν το πολ-
 λου ἀξίον μικροῦ ἐξῇ πρῆσθαι, τότε φασὶ δειν ὠνει-
 σθαι. Νυν δὲ διὰ τα πρᾶγματᾳ εὐνοῖατοῦς ἐστὶ
 φίλους

Φίλους ἀγαθούς κλῆσασθαι. Καὶ ὁ Διοδώρος, ἀλλὰ
καλῶς γε, (εἶπε) λέγεις, ὦ Σωκράτης· καὶ κελεύσον
ελθεῖν ὥς ἐμε τὸν Εὐμοχένην. Μὰ Δί' (εἶπε) οὐκ
ἐγώ γε. νομίζω γὰρ οὐτε σοὶ καλλίον εἶναι τὸ καλε-
σαι ἐκεῖνον, τοῦ αὐτοῦ ελθεῖν πρὸς ἐκεῖνον, οὐτε
ἐκείνῳ μείζον ἀγαθὸν τὸ πρᾶχθῆναι ταῦτα, ἢ σοί.
Οὕτω δὲ ὁ Διοδώρος ὤχετο πρὸς τὸν Εὐμοχένην·
καὶ οὐ πολὺ τελέσας, ἐκτῆσά το Φίλον.

Κ Ε Φ. γ.

ΟΤΙ δε τους ορεζομενους των καλων, επιμε-
 λεις ὦν ορεζοινη ποιων ωφελει, νυν τουτο
 διηγησομαι. Ακουσας γαρ ποτε Διονυσωδωρον εις
 την πολιν ηκειν, επαγγελλομενον σραζηειν διδασκειν,
 ελεξε προς τινα των ξυνονηων, ὃν ησθανετο βουλο-
 μενον της τιμης ταυτης εν τη πολει τυγχανειν.
 Αισχρον μεντοι, ω νεανια, τον βουλομενον εν τη
 πολει σραζηγειν, εξον τουτο μαθειν, αμελησαι αυτου·
 και δικαιως αν ουτος ὑπο της πολεως ζημιοιο πολυ
 μαλλον, η ειτις ανδριαντας ερσολαβοιη, μη μεμαθη-
 κως ανδριαντοποιειν. Ολης γαρ της πολεως εν τοις
 πολεμικοις κινδυνοις επιτρεπομενης τῷ σραζηγῷ,
 μεγαλα τατε αγαθα καθορθουνης αυτου, και τα
 κακα διαμαρτανουνης εικος γιγνεσθαι. Πως ουν
 ουκ αν δικαιως ὁ του μεν μαυθανειν τουτου αμελων,
 του δε αιρεθηναι επιμελουμενος, ζημιοιτο; Τοιαυτα
 μεν δη λεγων επεισεν αυτον ελθοντα μαυθανειν. Επει
 δε μεμαθηκως ηκε, προσεπαιζειν αυτω, λεγων· ου
 δοκει ὑμιν, ω ανδρες, ὡσπερ Ομηρος τον Αγα-
 μεμνονα γεραρον εφη ειναι· και ουτω ὁδε σραζηγειν
 μαθων, γεραρωτερος φαινεσθαι; Και γαρ ὡσπερ ὁ
 κιθαριζειν μαθων, καν μη κιθαριζη, κιθαρισης εσι·
 και ὁ μαθων ιασθαι, καν μη ιαρευη, ὁμως ιατρος

εσιν· οὕτω και ὁδε απο τουδε του χρονου διατελει
 στρατηγος ων, καν μηδεις αυτον ἔληται. Ο δε μη
 επισαμενος, ουτε στρατηγος, ουτε ιατρος εσιν, ουδε
 εαν ὑπο παντων ανθρωπων αἰρεθη. Αταρ, (εφη)
 ἵνα και εαν ἡμων τις ταξιαρχη, η λοχαγη σοι,
 επισημονεσεροι των πολεμικων ωμεν, λεξον ἡμιν
 ποθεν ηρξατο σε διδασκειν την στρατηγίαν. Και ὅς,
 εκ του αυτου, (εφη) εις ὅπερ και ετελευτα. τα γαρ
 τακτικά εμε γε, και αλλο ουδεν ἐδιδάξεν, Αλλα
 μην, εφη ὁ Σωκρατης, τουτο γε πολλοσον μερος
 εστι στρατηγίας. και γαρ παρασκευασικον των εις τον
 πολεμον τον στρατηγον ειναι χρη, και πορισικον
 των ἐπιηδειων τοις στρατιωταις, και μηχανικον, και
 εργασικον, και επιμελη, και καρτερικον, και αγχι-
 νουν, και ασφαλη, και επιθετικον, και αλλα πολλα
 και φυσει και επισημη, ἃ δει τον ευ στρατηγησοντα
 εχειν· καλον δε και το, τακτικον ειναι. Πολυ γαρ
 διαφερει στρατευμα τεταγμενον ατακτου, ὥσπερ λι-
 θοι τε, και πλινθοι, και ξυλα, και κεραμος, ατα-
 κτως μεν ἐρρίμμενα ουδεν χρησιμα εσιν· ἐπειδαν
 δε ταχθη, κατω μεν και επιπολης, τα μητε ση-
 πομενα, μητε τηκομενα, οἷτε λιθοι, και ὁ κερα-
 μος, εν μεσω δε αἷτε πλινθοι, και τα ξυλα, ὥσ-
 περ εν οικοδομια συνιθενται, τοτε γιγνέσθαι πολλου
 αξιον κλημα, οικια. Αλλα πανυ, εφη ὁ νεανι-
 σκος, ὁμοιον, ω Σωκρατες, ειρηκας. Και γαρ
 εν

ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς τε πρῶτους ἀριστοὺς δεῖ τατῆναι
 καὶ τοὺς τελευταίους, ἐν δὲ μεσῷ τοὺς χειριστοὺς, ἵνα
 ἀπὸ μὲν αὐτῶν ἀγωνῇ, ὑπὸ δὲ τῶν ὠθῶνται.
 Εἰ μὲν τοίνυν (εἶπε) καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγα-
 θοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι
 ὄφελος ὦν ἐμαθες; Οὐδὲ γὰρ εἰ σε ἀργυρίον ἐκε-
 λεύσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον το καλλίστον τατ-
 ῆναι, ἐν μεσῷ δὲ το χειριστῶν, μὴ διδάξας διαγιγνώ-
 σκειν τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κίβδηλον, οὐδὲν ἂν σοι
 ὄφελος ᾖ. Ἀλλὰ μά Δι', (εἶπε) οὐκ ἐδίδαξεν, ὥς τε
 αὐτοὺς ἂν ἡμᾶς δεοὶ τοὺς τε ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κα-
 κοὺς κρίνειν. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, (εἶπε) πῶς ἂν
 αὐτῶν μὴ διαμαρῶμεν; Βούλομαι, εἶπε ὁ νεανί-
 σκος. Οὐκοῦν (εἶπε) εἰ μὲν γὰρ ἀργυρίον δεοὶ ἄρ-
 παζειν, τοὺς φιλαργυρώτατους πρῶτους καθιστάνεις,
 ὀρθῶς ἂν τατῶμεν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Τί δὲ, τοὺς
 κινδυνεύειν μέλλοντας, ἀρὰ τοὺς φιλοδωροτάτους προ-
 λακτεῖν; Οὗτοι γοῦν εἰσιν (εἶπε) οἱ ἐνεκα ἐπαινοῦ
 κινδυνεύειν ἐθελοντές. Οὐ τοίνυν οὗτοι γε ἀδελφοί,
 ἀλλ' ἐπιφάνεις πάνταχου ὄντες, εὐαίρετοί ἂν εἴεν.
 Ἀτὰρ, (εἶπε) πότῃ σε τατῆναι μόνον ἐδίδαξεν, ἢ
 καὶ ὅποι, καὶ ὅπως χρῆσθον ἕκαστῳ τῶν τακτικῶν;
 Οὐ πάνυ, (εἶπε.) Καὶ μὴν πολλὰ γ' εἰσιν, πρὸς
 ἃ οὔτε τατῆναι οὔτε λεγέειν ὥσπερ αὐτῶς προσήκει.
 Ἀλλὰ μά Δι', (εἶπε) οὐδὲ διεσαφηνίζε ταῦτα.
 Νη Δι', (εἶπε) πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπ' ἀνερῶτα. Ἦν

γαρ ἐπισηῆαι, καὶ μὴ ἀναιδὴς ἦ, αἰσχυνεῖται, ἀργυριον εἰληφώς, ἐνδεὰ σε ἀποπεμψασθαι.

Εὐτυχῶν δὲ πόλλε σφάληγειν ἡρημένῳ τῷ, τοῦ ἔνεκεν, (εἶπε) Ὀμηρον οἶε τον Ἀγαμέμνονα προσάγορευσαι ποίμενα λαῶν; Ἀρα γέ ὅτι ὥσπερ τον ποίμενα ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σωαί τε ἐσονταί αἱ οἰες, καὶ τὰ ἐπιτηδεῖα ἔξουσιν, οὕτω καὶ τον σφάληγον ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σωαί τε οἱ σφάληται ἐσονταί, καὶ τὰ ἐπιτηδεῖα ἔξουσιν, καὶ οὐ ἔνεκα σφάλευοντα, τοῦτο εἶπαι; Σφάλευοντα δέ, ἵνα κρᾶλουντες των πολέμιων εὐδαιμονεσέροι ωσιν. Ἡ τι δὴ πόλλε οὕτως ἐπήνεσε τον Ἀγαμέμνονα, εἰπων·

Ἀμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρᾶλερος τ' αἰχμητής;

Ἀρα γέ ὅτι αἰχμητής τε καὶ κρᾶτερος ἀν εἴη, οὐκ εἰ μόνος αὐτός ἐν ἀγωνιστοῖς πρὸς τους πολέμιους, ἀλλ' εἰ καὶ πάντῃ τῷ σφάλοπιδῳ τουτου αἰτίας εἴη; καὶ βασιλεὺς ἀγαθός, οὐκ εἰ μόνον του ἑαυτοῦ βίου καλῶς πρὸςεσθαι, ἀλλ' εἰ καὶ ὧν βασιλεῖς, τουτοις εὐδαιμονίας αἰτίας εἴη; Καὶ γὰρ βασιλεὺς αἰρεῖται, οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμελῇται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλόμενοι δι' αὐτον ἐν πρᾶτῳσι. Καὶ σφάλευονται δὲ πάντες, ἵνα ὁ βίος αὐτοις ὥς βελτιστός ἦ, καὶ σφάληγους αἰρουνταί τουτου ἔνεκα, ἵνα πρὸς τουτοις αὐτοις ἡγεμονες ωσιν. Δεῖ οὖν τον σφάληγοντα τουτο παρασκευάζειν τοῖς ἐλόμενοις αὐτον σφάληγον. Καὶ γὰρ οὔτε καλλίον τουτου ἄλλο ῥᾶδιον εὗρειν, οὔτε αἰσχίον

αισχιον του εναυλιου. Και ούτως επισκοπων, τις ειη αγαθου ηγεμονος αρετη, τα μεν αλλα περιηρει, καλελειπε δε, το ευδαιμονας ποιειν, ως αν ηγειται.

Και ιππαρχειν δε τινι ηρημενω οίδα ποτε αυτον τοιαδε διαλεχθεντα. Εχοις αν, εφη, ω νεανια, ειπειν ημιν, οτου ενεκα επεθυμησας ιππαρχειν; Ου γαρ δη του πρωτος των ιππεων ελαυνειν. Και γαρ οι ιππόλοξοιαι τουτου γε αξιουνται· προελαυνουσι γουν και των ιππαρχων. Αληθη λεγεις, εφη. Αλλα μην ουδε του γνωσθηναι γε. Επει και οι μαινομενοι γε υπο παντων γιγνωσκονται. Αληθες, εφη, και τουτο λεγεις. Αλλ' αρα οτι το ιππικον οiei τη πολει βελιον αν ποιησας παραδουναι, και, ειτις χρεια γιγνοιτο ιππεων, τουτων ηγουμενος, αγαθου τινος αιτιος γενεσθαι τη πολει; Και μαλα, εφη. Και εσι γε νη Δι', εφη ο Σωκρατης, καλον, εαν δυνη ταυτα ποιησαι. Η δε αρχη που, εφ' ης ηρησαι, ιππων τε και αμβων εσιν. Εσι γαρ ουν, εφη. Ιθι δη λεξον ημιν πρωτον τουτο, οπως διανοη τους ιππους βελιισους ποιησαι. Και ος, αλλα τουτο μεν, εφη, ουκ εμον οιμαι το εργον ειναι, αλλα ιδια εκασον δειν του εαυτου εργου επιμελεισθαι. Εαν ουν, εφη ο Σωκρατης, παρεχωνται σοι τους ιππους, οι μεν ουτω κακοποδας, η κακοσκελεις, η ασθενεις, οι δε ουτως ατροφους, ωσε μη δυνασθαι ακολουθειν, οι δε ουτως αναγω-

γους, ὥς μὴ μενεῖν ὅπου ἀν σὺ τάξῃς, οἱ δὲ οὕτως
 λακτίσας, ὥς μὴδὲ τάξαι δυνάῃον εἶναι, τί σοι
 τοῦ ἵππικου ὀφελος ἐστί; Ἡ πῶς δυνήσῃ τοιούτων
 ἡγούμενος ἀγαθὸν τί ποιῆσαι τὴν πόλιν; Καὶ ὅς,
 ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἐφῆ, καὶ πειρασομαι τῶν
 ἵππων εἰς τὸ δυνάτον ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ; Τοὺς
 ἵππεας οὐκ ἐπιχειρήσεις, ἐφῆ, βελτιόνας ποιῆσαι;
 Ἐγώ γε, ἐφῆ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν ἀναβαλίκωτερος
 ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις αὐτούς; Δεῖ γουν, ἐφῆ.
 Καὶ γὰρ εἰ τις αὐτῶν κάλαπεσοι, μάλλον ἀν οὕτως
 σώζοιτο. Τί γὰρ; ἐὰν ποῦ κινδυνεύειν δέῃ, πο-
 λέρον ἐπαγεῖν τοὺς πολέμιους ἐπὶ τὴν ἀμμόν κελευ-
 σεις, ἐνθαπερ εἰωθάρῃ ἵππευεῖν, ἢ πείρασῃ τὰς
 μελέας ἐν τοιούτοις ποιεῖσθαι χωρίοις, ἐν οἷοις περ
 οἱ πολέμιοι γιγνόνται; Βέλιον γουν, ἐφῆ. Τί
 γὰρ; τοῦ βάλλειν ὥς πλείους ἀπὸ τῶν ἵππων
 ἐπιμελείαν τίνα ποιήσῃ; Βέλιον γουν, ἐφῆ, καὶ
 τοῦτο. Θηγείν τε τὰς ψυχὰς τῶν ἵππων, εἴπερ
 ἀλκιμώτερος ποιεῖν διανένοησαι; Εἰ δέ μὴ, ἀλλὰ
 νυν γε πειρασομαι, ἐφῆ. Ὅπως δέ σοι πείθων-
 ται οἱ ἵπποι, πεφρονήκας τί; Ἀνευ γὰρ δὴ του-
 τοῦ οὔτε ἵππων οὔτε ἵππων ἀγαθὸν καὶ ἀλκιμῶν
 οὐδὲν ὀφελος. Ἀληθῆ λέγεις, ἐφῆ. Ἀλλὰ πῶς ἀν-
 τίς μαλιστα, ὦ Σωκράτης, ἐπὶ τοῦτο αὐτοὺς προ-
 τρεψαίῃ; Ἐκεῖνο μὲν δήπου οἶσθα, ὅτι ἐν παντί
 πραγμάτι οἱ ἄνθρωποι τοῦτοις μαλιστα ἐθέλουσι
 πείθε-

πειθεσθαι, οὕς αν ἡγώνηαι βελγισους ειναι. Και
 γαρ εν νοσῳ, ὃν αν ἡγώνται ιατρικωτάλον ειναι,
 τουτω μαλιστα πειθονηαι και εν πλοιῳ οἱ πλεονηες,
 ὃν αν κυβερνητικωτάλον και εν γεωργια, ὃν αν γεωρ-
 γικωτάλον. Και μαλα, εφη. Ουκουν εικος, εφη,
 και εν ἵππικη, ὅς αν μαλιστα ειδως φαινηται ἃ δει
 ποιειν, τουτω μαλιστα εθελειν τους αλλους πειθε-
 σθαι. Εαν ουν, εφη, εγω, ω Σωκρατες, βελγισος
 ων αυτων δηλος ω, αρκεσει μοι τουτο εις το πει-
 θεσθαι αυλους εμοι; Εαν γε προς τουτο, εφη,
 διδαξης, αυλους, ὡς το πειθεσθαι σοι καλλιον τε
 και σωτηριωτερον αυτοις εσαι. Πως ουν, εφη, τουτο
 διδαξω; Πολυ νη Δι', εφη, ῥαον, η ει σοι δεοι
 διδασκειν, ὡς τα κακα των αγαθων αμεινω και λυ-
 σιτελεξερα εσι. Λεγεις, εφη, συ τον ἵππαρχον
 προς τοις αλλοις επιμελεισθαι δειν και του λεγειν
 δυνασθαι; Συ δ' ωου, εφη, χρηναι σιωπη ἵππαρ-
 χειν; Η ουκ εντεθυμησαι, ὅτι ὅσα τε νομῳ μεμα-
 θηκαμεν καλλιστα οὔτα, δι' ὧν γε ζην επισαμεθα,
 ταυτα παντα δια λογου εμαθομεν, και ειτε αλλο
 καλον μανθανει τις μαθημα, δια λογου μανθανει,
 και οἱ αριστα διδασκοντες, μαλιστα λογω χρωνται,
 και οἱ τα σπουδαιοτατα μαλιστα επισαμενοι, καλ-
 λιστα διαλεγονηαι; Η τοδε ουκ εντεθυμησαι, ὡς
 ὅταν γε χορος εις εκ τησδε της πολεως γιγνηται,
 ὥσπερ ὁ εις Δηλον πεμπομενος, ουδεις αλλοθεν

ουδαμοθεν τούτῳ ἐφ' ἑαυτὸν γίνεσθαι, οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἀλλῇ πολεῖ ὁμοία τῇ ἐνθάδε συναγεῖσθαι; Ἀληθῆ λέγεις, εἶπε. Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνία τοσούτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι τῶν ἀλλῶν, οὔτε σωμαίων μεγεθεῖ καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμία, ἢ περ μάλιστ' ἀναρτῶναι πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐν ἡμῶν. Ἀληθές, εἶπε, καὶ τούτο. Οὐκοῦν οἶσθι, εἶπε, καὶ τοῦ ἵππικου τοῦ ἐνθάδε εἰς ἐπιμελήθειν, ὥς πολὺ ἂν καὶ τούτο διενεγκοίεν τῶν ἀλλῶν, ὅπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ, καὶ εὐταξίᾳ, καὶ τῷ ἑτοίμως κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ νομίσαιεν ταῦτα ποιοῦντες ἐπαινοῦ καὶ τιμῆς τεύχεσθαι; Εἰκός γε, εἶπε. Μὴ τοῖνυν ὀκνεῖ, εἶπε, ἀλλὰ πείρω τοὺς ἀνδράς ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν, ἀφ' ὧν αὐτὸς τε ὠφελήθησιν, καὶ οἱ ἄλλοι πολλοὶ διὰ σε. Ἀλλὰ νῦν Διὰ πείρασσάμεθα, εἶπε.

Περικλεῖ δὲ τότε, τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους υἱῷ διαλεγόμενος, ἐγὼ τοι, εἶπε, ὦ Περικλεῖς, ἐλπίδα ἔχω, σοὺ σφαιροποιήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν πόλιν εἰς τὰ πολεμικά εἶναι, καὶ τῶν πολεμίων κρατῆσαι. Καὶ ὁ Περικλῆς βουλομένην ἂν, εἶπε, ὦ Σωκράτης, ἃ λέγεις ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἂν, οὐ δύναμαι γινώσκειν. Βούλει οὖν, εἶπε ὁ Σωκράτης, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπώμεν, ὅπου ἤδη τὸ δυνατόν ἐστίν; Βούλομαι, εἶπε. Οὐκοῦν οἶσθα, εἶπε, ὅτι πληθεῖ μὲν οὐδὲν μείους εἰσὶν Ἀθηναῖοι

Αθηναίοι Βοιωτῶν; Οἶδα γὰρ, εἴη. Σωμάλα δὲ
 ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἷσι πλείω αὖ
 ἐκλεχθῆναι, ἢ ἐξ Ἀθηναίων; Οὐδὲ ταύτη μοι δοκοῦσι
 λειπεσθαι. Εὐμενεσίερους δὲ πόσειερους ἑαυτοῖς εἶναι
 νομίζεις; Ἀθηναίους ἐγώ γε. Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολ-
 λοι πλεονεκτοῦμενοι ὑπὸ Θηβαίων, δυσμενὼς αὖ-
 τοῖς ἐχουσιν. Ἀθηναῖσι δὲ οὐδὲν ὄρω τοιούτῳ. Ἀλλὰ
 μὴν φιλοτιμοῖσθαι γε καὶ φιλοφρονεῖσθαι πάντων
 εἰσιν, ἅπερ οὐχ ἡκίστα πάροξυνει κινδυνεύειν ὑπὲρ
 εὐδοξίας τε καὶ παύριδος. Οὐδὲ ἐν τοῖσι Αθηναίοις
 μεμπτοί. Καὶ μὴν προγονῶν γε καλὰ ἔργα οὐκ
 εἰσὶν οἷς μείζω καὶ πλείω ὑπάρχει, ἢ Ἀθηναίοις· ὧ
 πολλοὶ ἐπαίρομενοι πρόβρεπονται τε ἀρετῆς ἐπιμε-
 λισθαι, καὶ ἀλκιμοὶ γίνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἀληθῆ
 λέγεις πάντα, ὦ Σωκράτης· ἀλλ' ὄρας ὅτι ἀφ' οὗ ἤτε
 συν Τολμίδῃ τῶν χιλιῶν ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ
 ἐγενετο, καὶ ἡ μεθ' Ἰπποκράτους ἐπὶ Δηλῷ, ἐκ του-
 τῶν τέλαπείνωται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δοξὰ πρὸς
 τοὺς Βοιωτοὺς, ἐπήρῃαι δὲ το τῶν Θηβαίων φρονήμα
 πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ὥς τε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ προσθεν
 οὐδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντις Ἀθηναίοις ἀνευ Λακε-
 δαιμονίων τε καὶ τῶν ἀλλῶν Πελοποννησίων ἀντι-
 στατῆσθαι, νῦν ἀπειλοῦσιν αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἐμβα-
 λειν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ πρόβρον, ὅτε
 Βοιωτοὶ μόνοι ἐγενοντο, πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν,
 φοβούνται μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν. Καὶ ὁ

Σωκράτης,

Σωκράτης, ἀλλ' αἰσθανομαι μὲν, ἔφη, ταῦτα οὕτως
 ἔχοντα· δοκεῖ δὲ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἀρχόντι νῦν
 εὐαρεσκότῳ διακείσθαι ἢ πόλις. Τὸ μὲν γὰρ
 θάρσος ἀμελείαν τε καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἀπειθείαν
 ἐμβαλλεῖ, ὃ δὲ φόβος προσεκλικώτερος τε καὶ εὐ-
 πειθεσέτερος καὶ εὐτακτοτέρους ποιεῖ. Τεκμηραῖο
 ὃ' ἂν τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν. ὅταν μὲν γὰρ
 δήπου μὴδὲν φοβῶνται, μέσοι εἰσὶν ἀλαξίας. ὅταν
 δὲ ἡ χεῖμῶνα ἡ πόλεμους δεισῶσιν, οὐ μόνον τα
 κελευόμενα πάντα ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶσι κα-
 ραδοκουνῆς τὰ προσαχθήσομενα, ὥσπερ χορεύται.
 Ἀλλὰ μὴν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴγε νῦν μάλισα πει-
 θοῖντο, ὥρα ἂν εἴη λείπειν, πῶς ἂν αὐτοὺς πρόβρε-
 ψαίμεθα πάλιν ἀνερεθίσθηναι τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς
 τε, καὶ εὐκλείας, καὶ εὐδαιμονίας. Οὐκ οὖν, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβουλομεθα χρημάτων αὐτοὺς,
 ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον, ἀντιποιεῖσθαι, ἀποδεικνύντες
 αὐτοῖς ταῦτα πατρῶα τε ὄντα καὶ προσήκοντα,
 μάλισα ἂν οὕτως αὐτοὺς ἐξορμῶμεν ἀνέχεσθαι του-
 τῶν. Ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ' ἀρετῆς πρῶτον αὐτοὺς ἐπι-
 μελεῖσθαι βουλομεθα, τοῦτ' αὖ δεῖκτεον ἐκ παλαιῶν
 μάλιστ' ἀπὸ προσήκον αὐτοῖς, καὶ ὥς τοῦτου ἐπιμελου-
 μένοι, πάντων ἂν εἴεν κρατιστοί. Πῶς οὖν ἂν τοῦτο
 διδάσκοιμεν; Οἶμαι μὲν, εἰ τοὺς γε παλαιότα-
 τοὺς, ὧν ἀκούομεν, πρόγονους αὐτῶν ἀναμιμνησκοί-
 μεν αὐτοὺς, ἀκηκοῦσας ἀριστοὺς γέγονέναι. Ἀρα λε-
 γεις

γεις την των Θεων κρισιν, ἣν οἱ περὶ Κεκροπα δι' ἀρετὴν ἐκρίναν; Λέγω γάρ, καὶ τὴν Ἐρεχθεὺς γε τροφὴν καὶ γενεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενομένον πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἐχόμενης ἡπείρου πάσης, καὶ τὸν ἐφ' Ἡρακλείδων πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννησῷ, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ Θησεὺς πόλεμῳ θεντας, ἐν οἷς πασιν ἐκεῖνοι δῆλοι γεγονασὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες. Εἰ δὲ βούλει, ἃ ὑπέρβουν οἱ ἐκείνων μὲν ἀποφονοί, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες ἐπραζάν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς κυριευούσας τῆς Τεσσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Μακεδονίας, καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κεκήλημένους, καὶ μεγίστα ἐργα κατεργασμένους· τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων. Λέγονται γάρ, εἶπε. Τοιγάρουν πολλῶν μὲν μέγανασσάσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγονυῖων, διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν· πολλοὶ δ' ὑπὲρ δικαίων ἀντιλεόντες, ἐπέτρεπον ἐκείοις· πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρείττωνων ὑβριζόμενοι, καλέφευγον πρὸς ἐκείνους. Καὶ ὁ Περικλῆς, καὶ θαυμάζω γε, εἶπε, ὦ Σωκράτης, ἢ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκλίνειν. Ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἶπε ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινες, διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατίζειν, καταραθυμησάντες ὑπὲρβιζουσι.

ὑπεριζοῦσι τῶν αντιπαλῶν, οὕτω καὶ Ἀθηναίους πολὺ διενεγκοντας ἀμελεῖσαι ἑαυτῶν, καὶ δια τοῦτο χεῖρους γέγονεναι. Νυν οὖν, εἴη, τί ἂν ποιοῦντες ἀναλαβοίεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν; Καὶ ὁ Σωκράτης, οὐδὲν ἀποκρυφὸν δοκεῖ μοι εἶναι· Ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόνῃς τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα, μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χεῖρους ἐκείνων γενέσθαι. εἰ δὲ μὴ, τοὺς γε νυν πρῶτευσόνας μιμουμένοι, καὶ τοῦτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρωμένοι, οὐδὲν ἂν χεῖρους ἐκείνων εἶεν· εἰ δ' ἐπιμελεσερον, καὶ βελτίους. Λέγεις, εἴη, πόρρω που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκαγαθίαν. Πότε γὰρ οὕτως Ἀθηναῖοι, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, ἡ πρεσβύτερους αἰδεσόνται, οἱ ἀπὸ τῶν παλίων ἀρχοῦναι κάλαφρονεῖν τῶν γεραίτερον; ἡ σωμασκησοῦσιν οὕτως, οἱ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελουμένων κάλαγελῶσι; Πότε δὲ οὗτοι πείσονται τοῖς ἀρχοῦσιν, οἱ καὶ ἀγαλλοῦνται ἐπὶ τῷ κάλαφρονεῖν τῶν ἀρχόντων; ἡ πότε οὕτως ὁμονοήσουσιν, οἷγε, ἀνὴρ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφερόντα, ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις, καὶ φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μαλιστα δὲ πάντων ἐν τε ταῖς ἰδίαις συνοδαῖς, καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται, καὶ πλείους δικὰς ἀλλήλοις δικάζονται, καὶ προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων, ἢ συνωφελοῦντες αὐτοὺς; Τοῖς δὲ κοινοῖς

ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρωμένοι, περὶ τούτων αὐ μαχον-
ται, καὶ ταῖς εἰς τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι μαλιστα
χαιρουσιν; Ἐξ ὧν πολλὴ μὲν ἀπειρία καὶ κακία
τῇ πολεῖ ἐμφυεῖται, πολλὴ δὲ ἐχθρὰ καὶ μῖσος ἀλ-
ληλῶν τοῖς πολίταις ἐγίνεταί· δι' αὐτὴν ἐγὼτε μαλιστα
φοβούμαι αἰεὶ μὴ τί μείζον, ἢ ὥςτε φερεῖν δύνασθαι,
κακὸν τῇ πολεῖ συμβῆ. Μῆδαμῶς, εἶπε ὁ Σωκρά-
της, ὦ Περικλεῖς, οὕτως ἤγου ἀνηκεῖν πονηρίαν
νοσεῖν Ἀθηναίους. Οὐχ ὄρας, ὥς εὐλακτοῖ μὲν εἰσὶν
ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐλακτῶς δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγω-
σι πειθούναι τοῖς ἐπιστάταις, οὐδενῶν δὲ καλὰ δέεσε-
ρον ἐν τοῖς χοροῖς ὑπηρελοῦσι τοῖς διδασκαλοῖς;
Τούτο γὰρ τοι, εἶπε, καὶ θαύμασον ἐστὶ, τὸ τοὺς
μὲν τοιούτους πειθαρχεῖν τοῖς ἐφεσῶσι, τοὺς δὲ ὅπλι-
τας καὶ τοὺς ἵππεις, οἳ δοκοῦσι καλοκαγαθία προ-
κεκρισθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεσάτους εἶναι πάντων.
Καὶ ὁ Σωκράτης εἶπε, ἢ δὲ ἐν Ἀρείῳ παγῶ βούλη,
ὦ Περικλεῖς, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίστα-
ται; Καὶ μάλα, εἶπε. Οἶσθα οὖν τίνας, εἶπε,
καλλίον, ἢ νομιμώτερον, ἢ σεμνότερον, ἢ δικαιότε-
ρον τὰς τε δίκας δικάζοντας, καὶ τὰλλα πάντα
πρατίνοντας; Οὐ μεμφομαι, εἶπε, τοῖσι. Οὐ τοί-
νυν, εἶπε, δεῖ αὐθεμεῖν, ὥς οὐκ εὐλακτῶν οὐλῶν Ἀθηναίων.
Καὶ μὴν ἐν γὰρ τοῖς στρατιωτικοῖς, εἶπε, ἐνθα μαλιστα
δεῖ σωφρονεῖν τε, καὶ εὐλακτεῖν, καὶ πειθαρχεῖν, οὐδενὶ
τούτων προσεχουσιν. Ἰσως γὰρ, εἶπε ὁ Σωκράτης,

ἐν τοῦτοισι οἱ ἡκιστα ἐπισταμενοὶ ἀρχοῦσιν αὐτῶν. Οὐχ
 ὄρας, ὅτι κιθαρίζων μὲν, καὶ χορεύων, καὶ ὀρχησίων
 οὐδὲ εἰς ἐπιχειρεῖ ἀρχεῖν μὴ ἐπισταμενός, οὐδὲ πα-
 λαισίων, οὐδὲ παλαιοκρατίαςων· ἀλλὰ πάντες, ὅσοι
 τούτων ἀρχοῦσιν, ἐχούσι δεῖξαι ὅποθεν ἐμάθον ταυ-
 τὰ, ἐφ' οἷς ἐφেষθασιν· τῶν δὲ σφραγιστῶν οἱ πλείστοι
 αὐτοσχεδιάζουσιν; Οὐ μὲντοι σὲ γε τοιοῦτον ἐγώ
 νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἶμαι σὲ οὐδὲν ἥτιον εἶναι εἰπεῖν,
 ὅποτε σφραγίσῃς, ἢ ὅποτε παλαίειν ἤρξω μάθαινεῖν.
 Καὶ πολλὰ μὲν οἶμαι σὲ τῶν παλαιῶν σφραγιστῶν
 μαθῶν παρειληφὸτα διασώζειν, πολλὰ δὲ πάντα
 χόθεν συνεννηνοχέειν, ὅποθεν οἷόν τε ἦν μάθειν τι
 ὠφελίμον εἰς σφραγιστίαν. Οἶμαι δὲ σὲ πολλὰ
 μεριμνᾶν, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν τι τῶν
 εἰς σφραγιστίαν ὠφελίμων, καὶ εἰάν τι τοιούτου αἰσθῇ
 σεαυτὸν μὴ εἶδῃ, ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους ταῦτα,
 οὔτε δῶρων οὔτε χαρίτων φειδόμενον, ὅπως μάθῃς
 παρ' αὐτῶν, ἃ μὴ ἐπιστάσαι, καὶ συνεργοὺς ἀνα-
 θοὺς εἶναι. Καὶ ὁ Περικλῆς, οὐ λανθάνεις με, ὦ
 Σωκράτης, εἶπεν, ὅτι οὐδ' οἰόμενος με τούτων ἐπιμε-
 λεῖσθαι, ταῦτα λέγεις, ἀλλ' ἐλθέμεν με διδάσκειν,
 ὅτι τὸν μέλλοντα σφραγίσῃς τούτων ἀπάντων ἐπιμε-
 λεῖσθαι δεῖ. Ομολογῶ μὲντοι καὶ γὰρ σοὶ ταῦτα.
 Τούτο δ', εἶπεν, ὦ Περικλείς, καλάνενοίηκας, ὅτι
 προκρίναι τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα, καθηκούσα
 ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι' ὧν εἰς τὴν χώραν εἰσοδοὶ σφεναι

τε και προσανθεις εισι, και οτι μεση διεζωσται ορε-
 σιν ερυμνοις; Και μαλα, εφη. Τι δε γε, εκεινο
 ακηκας, οτι Μυσοι, και Πισιδαι, εν τη βασιλευς
 χωρα κατεχοντες ερυμνα πανυ χωρια, και κουφως
 ωπλισμενοι, δυνανται πολλα μεν την βασιλευς
 χωραν καταθεοντες κακοποιειν, αυτοι δε ζην ελευ-
 θεροι; Και τουτο γε, εφη, ακουω. Αθηναιους δ'
 ουκ αν οiei, εφη, μεχρι της ελαφρας ηλικιας ωπλι-
 σμενους κουφόεροις όπλοις, και τα προκειμενα της
 χωρας ορη κατεχοντας, βλαβερους μεν τοις πολε-
 μιοις ειναι, μεγαλην δε προβολην τοις πολιταις της
 χωρας κατεσχευασθαι; Και ο Περικλης, παντ' οι-
 μαι, εφη, ω Σωκρατες, και ταυτα χρησιμα ειναι.
 Ει τοινυν, εφη ο Σωκρατης, αρεσκει σοι ταυτα, επι-
 χειρει αυτοις, ω αριζε' ο, τι μεν γαρ αν τουτων
 καταπραξης, και σοι καλον εσαι, και τη πολει
 αγαθον· εαν δε τι αδυναλης, ουτε την πολιν βλα-
 ψεις, ουτε σαυτον καταισχυνεις.

Γλαυκωνα δε τον Αριζωνος, (οτ' επεχειρει δημη-
 γορειν, επιθυμων προσαλβειν της πολεως, ουδεπω
 εικοσιν ετη γεγονως) οντων αλλων οικειων και φιλων,
 ουδεις εδυνατο παυσαι, ελκομενον τε απο του βη-
 ματος, και καταγελασον οντα· Σωκρατης δε ευνους
 ων αυτω δια τε Χαρμιδην τον Γλαυκωνος, και δια
 Πλαωνα, μονος επαυσεν. Ενυχων γαρ αυτω,
 πρωτον μεν εις το εβελησαι ακουειν, τοιαδε λεξας,
 κατε-

κάλεσθεν· ὦ Γλαυκῶν, εἶπε, πρὸς αἰεὶν ἡμῖν δια-
 νενόησαι τῆς πόλεως; Ἐγὼ γάρ, εἶπε, ὦ Σωκράτες.
 Νη Δί, εἶπε· καλὸν γάρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν
 ἀνθρώποις. Δηλὸν γάρ, ὅτι, εἰ τοῦτο διαπραξῆς,
 δυνατὸς μὲν εἴη αὐτὸς τυγχάνειν οὗτο ἀν ἐπιθυμῆς,
 ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν, ἐπαρεῖς δὲ τὸν πα-
 ἱτρῶν οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν πατρίδα, ὀνομαστός δ'
 εἴη πατρίῳ μὲν ἐν τῇ πόλει, ἐπεὶ δ' ἐν τῇ Ἑλ-
 λαδί, ἰσως δὲ, ὥσπερ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βάρ-
 βαροις· ὅπου δ' ἀν ἡς, πανάχου περιβλεπτός εἴη.
 Ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαυκῶν ἐμεγαλύνετο, καὶ
 ἡδεύετο παρεμείνετο. Κατὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης,
 οὐκ οὖν, εἶπε, τοῦτο μὲν, ὦ Γλαυκῶν, δηλόν, ὅτι,
 εἴπερ τιμᾶσθαι βούλει, ὠφεληθεὶς σοὶ ἢ πόλις εἴη.
 Πάνυ μὲν οὖν, εἶπε. Πρὸς Θεῶν, εἶπε, μὴ τοίνυν
 ἀποκρυψῇ, ἀλλ' εἴπε ἡμῖν, ἐκ τίνος ἀρξῇ τὴν πό-
 λιν εὐεργετεῖν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαυκῶν διεσιώπησεν,
 ὥς ἀν τότε σκοπῶν ὅποθεν ἀρχοίτο. Ἀρ', εἶπε ὁ
 Σωκράτης, ὥσπερ φίλου οἶκον εἰ αὐξῆσαι βούλοιο,
 πλουσιώτερον αὐτὸν ἐπιχειροῖς ἀν ποιεῖν, οὕτω καὶ
 τὴν πόλιν πειράσῃ πλουσιώτεραν ποιεῖσαι; Πάνυ
 μὲν οὖν, εἶπε. Οὐκ οὖν πλουσιώτερα γ' ἀν εἴη,
 προσόδων αὐτῇ πλείονων γενομένων; Εἰκὸς γοῦν,
 εἶπε. Λέξον δὲ, εἶπε, ἐκ τίνων νῦν αἱ προσοδοὶ τῇ
 πόλει, καὶ ποσὰι τινες εἰσὶ. Δηλόν γάρ, ὅτι ἐσκε-
 ψαί, ἵνα εἰ μὲν τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἐχούσιν, ἐκπλη-
 ρώσῃς·

ρωσης· εἰ δὲ παραλείπονται, προσπορίσης. Ἀλλὰ
μα Δί', εφη ὁ Γλαυκῶν, ταῦτα γὰρ οὐκ ἐπεσκεμ-
μαι. Ἀλλ' εἰ τοῦτο, εφη, παρελίπες, τὰς γὰρ
δαπανὰς τῆς πόλεως ἡμῖν εἶπε· δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ
τούτων τὰς περὶ τῆς ἀφαιρεῖν διανοή. Ἀλλὰ μα
πρὸς τὸν Δί' εφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτα πῶς ἐσχολάσα.
Οὐκ οὖν, εφη, τὸ μὲν πλουσιώτεραν τὴν πόλιν ποιεῖν
ἀναβαλουμέναι· πῶς γὰρ οἷον τε μὴ εἰδοτά γὰρ τὰ
ἀναλωμάτια καὶ τὰς προσόδους, ἐπιμεληθῆναι του-
τῶν; Ἀλλ', ὦ Σωκράτης, εφη ὁ Γλαυκῶν, δύνατον
εἶναι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν. Νη
Διὰ σφοδρὰ γ', εφη ὁ Σωκράτης, εἰ τις αὐτῶν
κρείττων ἢ ἥττων δὲ ὢν, καὶ τὰ οἰκεία προσάπο-
βαλοῖται. Ἀληθὴ λέγεις, εφη. Οὐκ οὖν, εφη, τὸν
γὰρ βουλευσόμενον πρὸς οὕτινας δεῖ πολεμεῖν, τὴν
τε τῆς πόλεως δύναμιν καὶ τὴν τῶν ἐναντιῶν εἶδεναι
δεῖ, ἵνα, εἰ μὲν ἡ τῆς πόλεως κρείττων ἢ, συμ-
βουλεύῃ ἐπιχειρεῖν τῷ πολεμῷ· εἰ δὲ ἥττων τῶν
ἐναντιῶν, εὐλαβεῖσθαι πείσθῃ. Ὀρθῶς λέγεις, εφη.
Πρῶτον μὲν τοίνυν, εφη, λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως
τὴν τε πεζικὴν καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, εἰτα τὴν
τῶν ἐναντιῶν. Ἀλλὰ μα τὸν Δί', εφη, οὐκ ἂν
ἐχοίμι σοι οὕτως γὰρ ἀπὸ σομάρος εἰπεῖν. Ἀλλ' εἰ
γεγραπταί σοι, ἐνέγκε, εφη· πάντῃ γὰρ ἡδὲως ἂν
τοῦτο ἀκουσάμεν. Ἀλλὰ μα τὸν Δί', εφη, οὐδὲ
γεγραπταί μοι πῶς. Οὐκ οὖν, εφη, καὶ περὶ πόλε-

G μον

μου συμβουλευειν την γε πρωτην επισχησομεν· ισως
 γαρ και δια το μεγαθος αυλων αρτι αρχομενος της
 προςαλειας ουπω εξηλακας. Αλλα τοι περι γε
 φυλακής της χωρας οιδ' ότι σοι μεμεληκεν, και
 οισθα όποσαι τε φυλακαι επικαιροι εισι, και όποσαι
 μη, και όποσοι τε φρουροι ικανοι εισι, και όποσοι
 μη εισι· και τας μεν επικαιρους φυλακας συμβου-
 λευειν μειζονας ποιεειν, τας δε περιττας αφαιρειν.
 Νη Δί, εφη ό Γλαυκων, άπασας μεν ουν εγωγε,
 ενεκα γε του ούτως αυλας φυλατjεσθαι, ωςε και
 άπjεσθαι τα εκ της χωρας. Εάν δε τις αφελη
 γ', εφη, τας φυλακας, ουκ οiei και άρπαζειν
 εξουσιαν εσεσθαι τω βουλομενω; Αταρ, εφη, πο-
 τερον ελθων αυλος εξητακας τουjο, η πως οισθα,
 ότι κακως φυλατjούjαι; Εικαζω, εφη. Ουκουν,
 εφη, και περι τουjων, όταν μηκετι εικαζωμεν,
 αλλ' ηδη ειδωμεν, τότε συμβουλευσομεν. Ισως,
 εφη ό Γλαυκων, βελjιον. Εis γε μην, εφη, ταρ-
 γυρια οιδ' ότι ουκ αφιζαι, ως' εχειν ειπειν, διοτι
 νυν ελατjω, η προσθεν, προσερχεjαι αυjοθεν. Ου
 γαρ ουν εjηλυθα, εφη. Και γαρ νη Δί, εφη ό
 Σωκραjης, λεγεται βαρυ το χωριον ειναι, ωςε,
 όταν περι τουjου δεj συμβουλευειν, αύτη σοι η
 προφασis αρκεσει. Σκεπjομαι, εφη ό Γλαυκων.
 Αλλ' εκεινου γε τοι, εφη, οιδ' ότι ουκ ημεληκας,
 αλλ' εσκεψαι, ποσοι χρονον ικανος εsin ά εκ της
 χωρας

χωρας γίνομενος σιτος διαλρεφειν την πολιν, και
 ποσου εις τον ενιαυτον προσδεξαι, ινα μη τουτο γε
 λαθη σε ποτε η πολις ενδεης γενομενη, αλλ' ειδως,
 εχης υπερ των αναγκαιων συμβουλευων τη πολει
 βοηθειν τε, και σωζειν αυτην. Λεγεις, εφη ο
 Γλαυκων, παρμεθεες, πραγμα, ει γε των τοιου-
 των επιμελεισθαι δεησει. Αλλα μεντοι, εφη ο Σω-
 κρατης, ουδ' αν τον εαυτου ποτε οικον καλως τις
 οικησειεν; ει μη παντα μεν εισεται ως προσδεεται,
 παντων δε επιμελομενος εκπληρωσει. Αλλ' επει
 η μεν πολις εκ πλειονων η μυριων οικων συνεστηκε,
 χαλεπον δε εστιν αμα τοσούτων οικον επιμελεισθαι,
 πως ουχ ένα τον του θειου πρωτον επειρασθης
 αυξησαι; (Δεεται δε.) Καν μεν τουτον δυνη, και
 πλειοσιν επιχειρησεις; ένα δε μη δυναμενος ωφελη-
 σαι, πως αν πολλους γε δυνηθεις; Ωσπερ ειτις
 εν ταλαντον μη δυναίη φερειν, πως ου φανερον,
 ότι πλειω γε φερειν ουδ' επιχειρητεον αυτω; Αλλ'
 εγω, εφη ο Γλαυκων, ωφελοιην αν τον του θειου
 οικον, ει μοι εθελοι πειθεσθαι. Ειτα, εφη ο Σω-
 κρατης, τον θειον αν δυναμενος πειθειν, Αθηναιους
 παντας μελα του θειου νομιζεις δυνησεσθαι ποιησαι
 πειθεσθαι σοι; Φυλατλου, εφη, ω Γλαυκων, όπως
 μη του ευδοξειν επιθυμων εις τουναντιον ελθης. Η
 ουχ ορας, ως σφαλερον εστι το, α μη οιδε τις,
 ταυτα λεγειν η πραττειν; Ενθυμου δε των αλλων,

ὅσους οἰσθα τοιούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λεγοντες, αἱ μὴ ἰσασι, καὶ πρᾶττοντες, πόσῃ σοι δοκούσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαινοῦ μαλλον, ἢ ψογοῦ τυγχάνειν, καὶ πόσῃρον θαυμάζεσθαι μαλλον, ἢ κατὰ φρονεῖσθαι. Ἐνθυμου δὲ καὶ τῶν εἰδοτῶν ὁ, τί τε λεγούσι, καὶ ὁ, τί ποιοῦσι· καὶ ὡς ἐγὼ νομίζω, εὖρησεῖς ἐν πάσιν ἐργοῖς τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντας τε καὶ θαυμάζομενους, ἐκ τῶν μαλιστα ἐπισταμενῶν ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντας τε καὶ κατὰ φρονούμενους, ἐκ τῶν ἀμαθῶν. Εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πείρω κατ' ἐργασασθαι ὡς μαλιστα τὸ εἶδέναι αἱ βούλει πρᾶττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενεγκῶν τῶν ἀλλῶν, ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πρᾶττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάνυ ῥᾶδιως τυχοῖς, ὧν ἐπιθυμεῖς.

Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλὰς τε εἶναι καὶ χρησίμους, παιδεύειν ἐμοῖγ' ἔδοκει, οἷας χρὴ οἰκοδομεῖσθαι. Ἐπεσκοπεῖ δὲ ὧδε· ἀρα γὰρ τὸν μέλλοντα οἰκίαν οἷαν χρὴ εἶναι, τοῦτο δεῖ μηχανασθαι, ὅπως ἡδίστη τε ἐνδιαίτασθαι, καὶ χρησιμώτατη εἶναι; Τοῦτου δὲ ὁμολογούμενου, οὐκ οὖν ἡδὺ μὲν θέρους ψυχρινὴν εἶναι, ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλεεινὴν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτο συμφαίνει, οὐκ οὖν ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς πᾶσαδας ὑπολαμβάνει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν σέγων πορευόμενος σκίαν παρέχει.

παρεχει. Ουκουν ειγε καλως εχει ταυτα ουτω
 γιγνεσθαι, οικοδομειν δε υψηλοτερα μεν τα προς
 μεσημβριαν, ινα ο χειμερινος ηλιος μη αποκλειη-
 ται· χθαμαλωτερα δε τα προς αρκτον, ινα οι ψυ-
 χροι μη επιπιπτωσιν ανεμοι. Ως δε συνελονη ει-
 πειν, οποι πασας ωρας αυτος τε αν ηδιστα καλα-
 φευτοι, και τα οντα ασφαλεστα τιθοιτο, αυτη αν
 εικολως ηδιση τε και καλλιση οικησις ειη. Γραφαι
 δε και ποικιλιαι πλειονας ευφροσυκας αποσερουσιν,
 η παρεχουσι. Ναοις γε μην και βωμοις χωραν
 εφη ειναι πρεπωδεσατην, ητις εμφανεσαλη ουσα,
 ασιβεσαλη ειη· ηδυ μεν γαρ ειδολας προσευξασθαι,
 ηδυ, δε αγνωσ εχοντας προστιεναι.

Παλιν δε ερωλωμενος, η Ανδρια πολερων ειη δι-
 δακτον, η φυσικον· οιμαι μεν, εφη, ωσπερ σωμα
 σωμαλος ισχυροτερον προς τους πονους φυεται,
 ουτω και ψυχην ψυχης ερρωμενεσεραν προς τα δεινα
 φυσει γιγνεσθαι. Ορω γαρ εν τοις αυλοις νομοις
 τε και εθεσι τρεφομενους πολυ διαφεροντας αλλη-
 λων τολμη. Νομιζω μεντοι πασαν φυσιν μαθη-
 σει και μελετη προς Ανδρειαν αυξεσθαι. Δηλον
 μεν γαρ, οτι Σκυθαι και Θρακες ουκ αν τολμησειαν
 ασπιδας και δορατα λαβοντας Λακεδαιμονιοις δια-
 μαχεσθαι· φανερον δε, οτι και Λακεδαιμονιοι ουτ'
 αν Θραξιν εν πελλαις και ακοντιοις, ουτε Σκυθαις
 εν τοξοις εθελοιεν αν διαγωνιζεσθαι. Ορω δ' εγωτε

και επι των αλλων παντων ὁμοίως και φυσει δια-
 φεροντας αλληλων τους ανθρωπους, και επιμελεια
 πολυ επιδιδοντας. Εκ δε τούτων δηλον εστιν, ὅτι
 παντας χρη και τους ευφροεστερους και τους αμελυ-
 τερους την φυσιν, εν οἷς αν αξιολογοι βουλωνται
 γενεσθαι, ταυτα και μανθανειν και μελεειν. Σο-
 φιαν δε και σωφροσυνην ου διωριζεν, αλλα το τα
 μεν καλα τε και αγαθα γινωσκοντα χρησθαι αυ-
 τοις, και το τα αισχρα ειδοτα ευλαβεισθαι, σοφον
 τε και σωφρονα εκρινεν. Προσερωλαμενος δε, ει
 τους επισαμενους μεν ἄ δει πραττειν, ποιουντας δε
 ταναντια, σοφους τε και εἰκρατεις ειναι νομιζοι,
 ουδεν γε μαλλον, εφη, η ασοφους τε και αμαθεις.
 Παντας γαρ οἰμαι προαιρουμενους εκ των ενδεχο-
 μενων ἄ οἷον τε συμφορωτατα αὐτοις ειναι, ταυτα
 πραττειν· νομιζω ουν τους μη ορθως πραττοντας,
 ουτε σοφους, ουτε σωφρονας ειναι.

Επισθεν δε των ζυνοντων τινα νεον τε οντα και
 το σωμα κακως εχοντα ιδων, Ως ιδιωτικως, εφη,
 το σωμα εχεις, ω Επιγενης. Και ὅς, ιδιωτης μεν,
 εφη, ειμι, ω Σωκράτης. Ουδεν γε μαλλον (εφη)
 των εν Ολυμπια μελλοντων αγωνιζεσθαι. Η δοκει
 σοι μικρος ειναι ὁ περι της ψυχης προς τους πολε-
 μιους αγων, ὃν Αθηναιοι θησουσιν, ὅταν τυχωσι;
 Και μην ουκ ολιγοι μεν δια την του σωματος κα-
 χεξίαν αποθνησκουσι τε εν τοις παλεμικοις κινδυ-
 νοις,

νοις, και αισχρως σωζονται· πολλοι δε δι' αὐτο
τουτο ζωντες ἀλίσκονται, και ἄλונτες ἤτοι δου-
λευουσι τον λοιπον βιον, εαν οὕτω τυχωσι, την
χαλεπώτατην δουλειαν, η εις τας αναγκας τας αλ-
γεινοτάτας εμπεσοντες, και ἐκλίσσαντες ενιστε πλειω
των ὑπαρχοντων αὐτοις, τον λοιπον βιον ενδεεις των
αναγκαιων οὔτες και κακοπαθουντες διαζωσι· πολλοι
δε δοξαν αισχραν κλῶναι, δια την του σωματος
αδυναμίαν, δοκουντες αποδειλιαν. Η καλᾶφρονεις
των επιτιμιων της καχεξιας τούτου, και ῥᾶδιως αν
οiei φερειν τα τοιαῦτα; Και μην οίμαι γε πολλῶ
ῥᾶω και ἡδῶ τούτων ειναι, ἃ δει ὑπομενειν τον
επιμελομενον της του σωματος ευξιας; Η ὑγεινο-
τερον τε και εις ταλλα χρησιμώτερον νομιζεις ειναι
την καχεξίαν της ευεξιας; Η των δια την ευεξίαν
γίγνομενων καλᾶφρονεις; Και μην πάντα γε ταναν-
τλια συμβαινει τοις ευ τα σωματα εχουσιν, η τοις
κακως. Και γαρ ὑγιαίνουνσιν οἱ τᾶ σωματα ευ
εχοντες, και ισχυουσι, και πολλοι μεν δια τούτο
εκ των πολεμικων αἰωνων σωζονται τε ευσχημο-
νως, και τα δεινα πάντα διαφευγουσ πολλοι δε
φιλοις τε βοηθουσι, και την πατρίδα ευεργετουσι,
και δια ταῦτα χαριτος τε αξιουνται, και δοξαν
μεγαλην κλῶνται, και τιμων καλλισων τυγχανουσι·
και δια ταῦτα τον τε λοιπον βιον ἡδιον και καλλιον
διαζωσι, και τοις ἑαυτων περὶ καλλίους αφορμας

εις τον βιον καβαλειπουσιν. Ου τοι χρη, ὅτι ἡ πολίς οὐκ ἀσκει δημοσίᾳ τὰ πρὸς τον πολεμον, δια τουτο και ἰδιᾷ ἀμελειν, ἀλλὰ μηδεν ἡττον ἐπιμελεισθαι. Εὐ γὰρ ἰσθι, ὅτι οὐδε ἐν ἀλλῳ οὐδενι αἰῶνι, οὐδε ἐν πράξει οὐδεμίᾳ μείον ἔξεις δια το βελιον το σωμα παρεσκευασθαι. Πρὸς πάντα γὰρ, ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι, χρησιμον το σωμα εἰν, ἐν πασαις δὲ ταις του σωματος χρειαῖς πολυ διαφέρει ὡς βελισα το σωμα εχειν. Ἐπει και ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχιστην σωματος χρεϊαν εἶναι, ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τῖς οὐκ οἶδεν, ὅτι και ἐν τούτῳ πολλοὶ μεῖαλα σφαλλοῦνται, δια το μη ὑγιαίνειν το σωμα; Καὶ ληθῇ δὲ, και ἀθυρία, δυσκολία, και μανία πολλακίς πολλοῖς, δια την του σωματος καχεξίαν, εἰς τὴν διανοίαν ἐμπιπλουσιν οὕτως, ὥς και τας ἐπισημας ἐκβαλλειν. Τοῖς δὲ τὰ σωματα εὐ εχουσι πολλῇ ἀσφαλείᾳ, και οὐδεὶς κίνδυνος δια τε την του σωματος καχεξίαν τοιούτον τι πανθεῖν· εἰκος δὲ μάλλον πρὸς τὰ ἐναντία των δια την καχεξίαν γινομενων και την εὐεξίαν χρησιμον εἶναι. Καίτοι των γε τοῖς εἰρημενοῖς ἐναντιῶν ἕνεκα τί οὐκ ἀν τῖς νουν εχων ὑπομεινειεν; Αἰσχρὸν δὲ και το δια την ἀμελείαν γηρασαι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτον, ποῖος ἀν καλλιστος και κρᾶτistos τῷ σωματι γενοῖτο· ταῦτα δὲ οὐκ εἰν ἰδεῖν ἀμελουντα· οὐ γὰρ ἐθελεῖ αὐτοματα γίνεσθαι.

Ἄλλου

Αλλου δε λεγοντος, ὅτι ἀηδὼς ἐσθιοῖ· ἀκουμενος,
 εφη, τοῦτου φαρμακον ἀλᾶθον διδάσκειν. Ερομένου
 δε, ποιον; Παυσασθαι ἐσθιοντα εφη· καὶ ἥδιον τε
 καὶ εὐελεσερον καὶ ὑγιεινότερον φησι διαζεῖν παυ-
 σαμενον. Αλλου δ' αὖ λεγοντος, ὅτι θερμον εἴη
 παρ' ἐαυτῷ το ὕδωρ, ὃ πῖνοι. Οταν ἀρ' (εφη)
 βουλή θερμῷ λουσασθαι, ἔτοιμον εἶσαι σοι. Ἀλλὰ
 ψυχρον (εφη) ὥςτε λουσασθαι εἰν. Ἀρ' οὖν (εφη)
 καὶ οἱ οἰκεται σου ἀχθονται πῖνοντες τε αὐτο καὶ
 λουομενοι αὐτῷ; Μα τον Δί' (εφη.) Ἀλλὰ καὶ
 πολλακίς τεθαυμακα, ὥς ἡδεὼς αὐτῷ πρὸς ἀμ-
 φοτέρα ταῦτα χρωταί. Ποτερον δε (εφη) το παρὰ
 σοι ὕδωρ θερμότερον πῖναι εἰν, ἢ το ἐν Ἀσκληπῖου;
 Το ἐν Ἀσκληπῖου, εφη. Ἐνθυμου οὖν, εφη, ὅτι
 κινδυνεύεις δυσαρρεσώτερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ
 τῶν ἀρρῶσυνῶν. Κολασαντος δε τίνος ἰσχυρῶς
 ἀκολουθον, ἤρετο τι χαλεπαῖνοι τῷ θεραποντι;
 Οτι (εφη) οἰσοφαγισαῖος τε ὢν, βλακωταῖος ἐστὶ
 καὶ φιλαρῥωτατος ὢν, ἀργωταῖος. Ἡδὴ πότε οὖν
 ἐπεσκέψω (εφη) πότερος πλείονων πληγῶν δεῖται,
 συ, ἢ ὁ θεραπων; Αλλου δε λεγοντος, ὥς παρε-
 λαβὴ μακρὰν ὁδὸν πορευθεῖς, ἤρετο αὐτον, εἰ καὶ
 φορτίον εφερε. Μα Δί' οὐκ ἐγώγ', εφη, ἀλλὰ το
 ἱμάτιον. Μονος δ' ἐπορευοῦ, εφη, ἢ καὶ ἀκολουθος
 σοι ἡκολουθεῖ; Ἠκολουθεῖ, εφη. Πότερον (εφη) κε-
 νος, ἢ φερων τι; Φερων νη Δί' (εφη) τὰ τε σρω-
 ματα

μάλα και ταλλα σκευη. Και πως τι (εφη) ἀπήλ-
 λαχεν εκ της ὁδοῦ; Ἐμοι μὲν δοκεῖ (εφη) βελίον
 ἐμου. Τί οὖν, εφη, εἰ τὸ ἐκεῖνου φορβίον εἰδει σε
 φερεῖν, πως ἀν οἱεῖ διαβῆναι; Κακῶς νη Δί',
 εφη· μάλλον οὐδ' ἀν ἠδυνήθην κομισαί. Τὸ οὖν
 τοσοῦτω ἤττον τοῦ παιδὸς δυνασθαί πονεῖν, πως
 ἡσκημένου δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι;

Κ Ε Φ.

Κ Ε Φ. δ.

ΟΥΤΩ δὲ ὁ Σωκράτης ἦν ἐν παντί πραγ-
 ματι καὶ πάντα τρόπον ὠφελίμος, ὥς τε τῷ
 σκοπούμενῳ τοῦτο, καὶ εἰ μέρως αἰσθανομένῳ,
 φανερόν εἶναι, διότι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ Σω-
 κράτει συνεῖναι, καὶ μετ' ἐκείνου διαίρειν ὅπου οὖν,
 καὶ ἐν ὅτῳ οὖν πραγματείῃ. Ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου
 μεμνησθαι μὴ παρόντος οὐ μικρὰ ὠφελεῖ τοὺς εἰω-
 θότας τε αὐτῷ συνεῖναι, καὶ ἀποδεχομένους ἐκείνον.
 Καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἥττον ἢ σπουδαζὼν ἐλυσι-
 γέλει τοῖς συνδιαίροις. Φανερός δ' ἦν τῶν τὰς
 ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὐπεφυκότων ἐφιεμένος. Ἐτεκ-
 μαιρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ τε
 μάθαιεν οἷς προσεχοίεν, καὶ μνημονεύειν ἃ ἀν-
 μαθοίεν, καὶ ἐπιθυμεῖν τῶν μαθημάτων πάντων, δι'
 ὧν ἐστὶν οἰκίαν τε καλῶς οἰκεῖν, καὶ πόλιν· καὶ τὸ
 ὅλον, ἀνθρώποις τε καὶ ἀνθρωπίνους πράγμασιν
 εὐχρησθαι. Τοὺς γὰρ τοιούτους ἤγειτο παιδεύ-
 θεύσας οὐκ ἀν μόνον αὐτοὺς τε εὐδαιμονίας εἶναι, καὶ
 τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους
 ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαιμονίας ποιεῖν.
 Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ᾗει, ἀλλὰ τοὺς
 μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθησεὺς δεκάτα-
 φρονούντας, ἐδίδασκεν, ὅτι αἱ ἀρεταὶ δοκούςαι εἶναι

φύσεις

φυσεις μαλιστα παιδειας δεονται· επιδεικνυντων των τε
 ιππων τους ευφρονατους, θυμοειδεις τε και σφοδρους
 οντας, ει μιν εκ νεων δαμασθειεν, ευχρηστοτατους και
 αριστους γινομενους, ει δε αδαμασοι γενοιντο, δυσκα-
 θεκτοτατους και φαυλοτατους· και των κυνων των
 ευφρονατων, φιλοπονων τε ουσων και επιθετικων
 τοις θηριοις, τας μιν καλως αχθειςας, αριστας
 γινεσθαι προς τας θηρας, και χρησιμωτατας·
 αναγωγους δε γινομενας, μαλαιοις τε και μανιωδεις
 και δυσπειθεστας. Ομοως δε και των ανθρωπων
 τους ευφρονατους, ερρωμενεστας τε ταις ψυχαις
 οντας, και εξερτασικωτατους ον αν εγχειρωσι, παι-
 δευθεισας μιν και μαθοντας α δει πραττειν, αρι-
 στους τε και ωφελιμωτατους γινεσθαι· (πλειστα γαρ
 και μελιστα αγαθα εργαζεσθαι·) απαιδευτους δε και
 αμαθεις γενομενους, κακιστους τε και βλαβερωτα-
 τους γινεσθαι. Κρινειν γαρ ουκ επισαμενους α
 δει πραττειν, πολλακις πονηροις επιχειρειν πραγ-
 μασι· μεγαλειους δε και σφοδρους οντας, δυσκα-
 θεκτους τε και δυσαποδρεπτους ειναι· διο πλειστα και
 μελιστα κακα εργαζεσθαι. Τους δε επι πλουτω
 μεγα φρονουντας, και νομιζοντας ουδεν προσδει-
 σθαι παιδειας, εξαρκεσειν δε σφισι τον πλουτον
 οιομενους προς το διαπραττεσθαι τε ο, τι αν βου-
 λωνται, και τιμασθαι υπο των ανθρωπων, εφρενου
 λεγων, οτι μωρος μιν ειη, ει τις οιδει, μη μα-
 θων,

θων, τα τε ωφελιμα και τα βλαβερα των πραγ-
ματων διαγνωσεσθαι· μωρος δ', ει τις μη διαγιγ-
νωσκων μεν ταυτα, δια δε τον πλουτον ο, τι αν
βουληται ποριζομενος, οietαι δυνησεσθαι και τα
συμφεροντα πραττειν· ηλιθιος δ', ειτις μη δυνα-
μενος τα συμφεροντα πραττειν, ουτε πραττειν οietαι,
και τα προς τον βιον αυτω η καλως η ικανως πα-
ρεσκευασθαι· ηλιθιος δε, και ειτις οietαι δια τον
πλουτον, μηδεν επισαμενος, δοξειν τι αλαθος ειναι,
η μηδεν αγαθος ων, δοκειν ευδοκιμησειν.

Τοις δε νομιζουσι παιδειας τε της αριστης τετυ-
χηκεναι, και μεγα φρονουσιν επι σοφια, ως προ-
σεφερετο, νυν διηγησομαι. Καταμαθων γαρ Ευθυ-
δημον γραμματα πολλα συνειλεγμενον ποιητων τε
και σοφιστων των ευδοκιμουσων, και εκ τουτων ηδη
τε νομιζοντα διαφερειν των ηλικιωτων επι σοφια,
και μεγαλας ελπιδας εχοντα διοισειν τα δυνασθαι
λεγειν τε και πραττειν, πρωτον μεν αισθανομενος
αυτον δια νεοτητα ουπω εις την αγοραν εισιοντα, ει
δε τι βουλοιο διαπραξασθαι, καθιζοντα εγγυς της
αγορας, εις τουτο και αυτος ηει των μεθ' αυτου
τινας εχων. Και πρωτον μεν πυνθανομενου τινος,
πολλερου Θεμισοκλης δια συνουσιαν τινος των σοφων,
η φυσει τοσουτον διηνεγκε των πολλων, ως προς
εκεινον αποβλεπειν την πολιν, οποτε σπουδαιου
ανδρος δεηθειη· ο Σωκρατης βουλομενος κινειν τον
Ευθυδημον,

Ευθυδημον, ευηθες εφη ειναι το οιεσθαι, τας μεν
 ολιγου αξιας τεχνας μη γιγνεσθαι σπουδαιους ανευ
 διδασκαλων ικανων, το δε προεσαναι πολεως (παν-
 των εργων μεγαισον ον) απο ταυτομαλου παραγιγ-
 νεσθαι τοις ανθρωποις. Παλιν δε ποτε παροντος
 του Ευθυδημου, ορων αυτον αποχωρουντα της συ-
 νεδριας, και φυλαττομενον μη δοξη τον Σωκρατην
 θαυμαζειν επι σοφια, Οτι μεν, εφη, ω ανδρες,
 Ευθυδημος ουτοσι εν ηλικια γενομενος, της πολεως
 λογον περι τινος προθεισης, ουκ αφεξειαι του συμ-
 βουλευειν, ευδηλον εστιν εξ ων επιτηδευει. Δοκει δε
 μοι καλον προοιμιον των δημηγορικων παρασκευα-
 σασθαι, φυλαττομενος μη δοξη μανθανειν τι παρα
 του. Δηλον γαρ, οτι λεγειν αρχομενος ωδε προ-
 οimiaσεται. Παρ' ουδενος μεν πωποτε, ω ανδρες
 Αθηναιοι, ουδεν εμαθον, ουδ' ακουων τινας ειναι
 λεγειν τε και πραττειν ικανους, εζητησα τουτοις
 εντυχειν, ουδ' επεμεληθην του διδασκαλον τινα μοι
 γενεσθαι των επισαμενων· αλλα και ταναλγια· δια-
 τελεκα γαρ φευγων ου μονον το μανθανειν τι
 παρα τινος, αλλα και το δοξαι. Ομως δε ο, τι
 αν απ' αυτομαλου επιη μοι, συμβουλευσω υμιν.
 Αρμοσειε δ' αν ουτω προοimiaζεσθαι και τοις βου-
 λομενοις παρα της πολεως ιατρικον εργον λαβειν.
 Επιτηδειον γ' αυτοις ειη του λογου αρχεσθαι εν-
 τευθεν· Παρ' ουδενος μεν πωποτε, ω ανδρες Αθη-
 ναιοι,

ναιοι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐμάθον, οὐδ' ἐζητήσαν διδασκαλὸν ἐμαυτῷ γενεσθαι τῶν ἰατρῶν οὐδενά· διατετελεκα γὰρ φυλαττομενός οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοῆσαι μεμαθηκεναι τὴν τέχνην ταύτην. Ὅμως δὲ μοι τὸ ἰατρικὸν ἔργον δοτε. Πειρασομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεῦν μάθαι. Πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ. Ἐπεὶ δὲ φανερός ἦν ὁ Εὐθυδήμος ἤδη μὲν οἷς ὁ Σωκράτης λεγοὶ προσεχῶν, ἐτι δὲ φυλαττομενὸς αὐτὸς τι φθελῆσθαι, καὶ νομιζῶν τὴ σιωπὴ σωφροσύνης δοῆσαν περιβαλλεσθαι· τότε ὁ Σωκράτης βουλομενὸς αὐτὸν παύσαι τοῦτου, θαυμάσον γὰρ εἴη, τι πότε οἱ βουλομενοὶ καθαρίζειν, ἢ αὐλεῖν, ἢ ἵππευεῖν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενεσθαι, μὴ πειρωνῆναι ὥς συνεχεσάλα ποιεῖν ὁ, τι ἀν βουλῶναι δύνασθαι γενεσθαι, καὶ καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκοῦσιν εἶναι πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομενοντες, ἐνεκα τοῦ μηδὲν ἀνευ τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὥς οὐκ ἀν ἄλλως ἀξιολογοὶ γενομενοὶ τῶν δὲ βουλομενῶν δυνατῶν γενεσθαι λεγεῖν τε καὶ πράττειν τὰ πολιτικά, νομίζουσι τινες ἀνευ πάραςκευης καὶ ἐπιμελείας αὐτομαχοὶ ἐξαίφνης δύνασθαι ταῦτα ποιεῖν ἐσεσθαι. Καὶ τοι γέ τοσούτῳ ταῦτα ἐκείνων δυσκατέρχασθ' ἔρα φαίνεται, ὅσῳ περ πλείονων περὶ ταῦτα πράττατευσμένων, ἐλαττοῦς οἱ κατέρχασσομενοὶ γίνονται. Διήλον

ουν, ὅτι και επιμελειας δεονται πλειονος και ισχυροτερας οἱ τουτων εφιεμενοι, η οἱ ἐκεινων. Καί αρχας μιν ουν ακουοντος Ευθυδημου τοιούτους λογους ελεγε Σωκράτης. Ως δ' ἤσθελο αὐτον ἐτοιμοτερον ὑπομενούα, ὅτε διαλεγούη, και προθυμότερον ακουούα, μονος ἦλθεν. Παρακαθεζομενου δ' αὐτῷ του Ευθυδημου, ειπε μοι, εφη, ω Ευθυδημε, τῷ οντι (ὥσπερ εγω ακουω) πολλα γραμμαῖα συνηξας των λεγομενων σοφων ανδρων γεγονεναι; Νη του Δι' (εφη) ω Σωκράτης και ετι γε συναγω, ἕως αν κλησμαι ὥς αν δυνωμαι πλειςα. Νη την Ηραν (εφη ὁ Σωκράτης) αγαμαι σου διοτι ουκ αργυριου και χρυσιου προειλου θησαυρους κεκλησαι μαλλον, η σοφιας. Δηλον γαρ, ὅτι νομιζεις αργυριον και χρυσιον ουδεν βελτιους ποιειν τους ανθρωπους, τας δε των σοφων ανδρων γνωμας αρετῇ πλουτιζειν τους κεκλημενους. Και ὁ Ευθυδημος εχαιρεν ακουων ταῦτα, νομιζων δοκειν τῷ Σωκράτει ορθως μελειναι την σοφian. Ο δε καί αμαθων αὐτον ἤσθεντα τῷ επαινῷ τουτῷ. Τι δε δη βουλομενος αγαθος γενεσθαι, εφη, ω Ευθυδημε, συλλεξεις τα γραμμαῖα; Επει δε διεσιωπησεν ὁ Ευθυδημος, σκοπων, ὁ, τι αποκριναιτο, παλιν ὁ Σωκράτης, αρα μη Ιαῖρος; (εφη) πολλα γαρ και Ιαῖρων εσι συγγραμμάα. Και ὁ Ευθυδημος, μα Δι' (εφη) ουκ εγωγε. Αλλα μη Αρχιτεκτων βουλει γενεσθαι; Γνωμονικου γαρ ανδρος

ἀνδρὸς καὶ τοῦτο δεῖ. Οὐκ οὖν ἐγὼ γ', εἶπεν. Ἀλλὰ
 μὴ Γεωμέτρης ἐπιθυμεῖς (εἶπεν) γενεσθαι ἀγαθός,
 ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; Οὐδὲ Γεωμέτρης, εἶπεν. Ἀλλὰ
 μὴ Ἀστρολόγος (εἶπεν) βούλει γενεσθαι; (Ὡς δὲ καὶ
 τοῦτο ἠρνεῖτο.) Ἀλλὰ μὴ Ραψῶδός; (εἶπεν.) Καί
 γὰρ τὰ Ὀμήρου σε φασὶν πάντα κεκλήσθαι. Μὰ
 Δί' οὐκ εἰώγ', (εἶπεν.) τοὺς γὰρ τοὶ Ραψῶδους οἶδα
 τὰ μὲν ἐπὶ ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς δὲ πάντῃ ἡλιθίους
 οὔτας. Καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν· οὐ δήπου, ὦ Εὐθυ-
 δημέ, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφιεσθαί, δι' ἣν ἀνθρώποι
 πολὺοι γίνονται, καὶ οἰκονομικοὶ, καὶ ἀρχεῖν
 ἱκανοί, καὶ ὠφελίμοι τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ
 ἑαυτοῖς; Καὶ ὁ Εὐθυδημος, σφόδρα γ', εἶπεν, ὦ
 Σωκράτες, ταύτης τῆς ἀρετῆς δεομαι. Νη Δία
 (εἶπεν ὁ Σωκράτης) τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μέγι-
 στης ἐφιεσθαί τεχνῆς· εἶπε δὲ μοι, εἶπεν, ὦ Εὐθυδημέ,
 εἰς Δελφοὺς ἤδη πωποῖε ἀφίκου; Καὶ εἷς, ἦν Δί',
 εἶπεν. Καλεσάμεθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμμέ-
 νον το, Γνώθι σαυτὸν; Εἶπεν. Ποῖον οὖν οὐδὲν
 σοὶ τοῦ γραμμάτος ἐμελήσεν, ἢ προσέσχεες τε
 καὶ ἐπεχειρήσας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης; Μὰ
 Δί' οὐ δήνα, (εἶπεν.) καὶ γὰρ δὴ πάντῃ τοῦτο γε-
 γνηναι εἶδεναι. Σχολὴ γὰρ ἂν ἄλλο τι ἤδειν, εἰγε-
 μῆδ' ἐμαυτὸν ἐγινώσκον. Ποῖα δὲ σοὶ δοκεῖ
 γινώσκειν ἑαυτὸν, ὅστις τούνομα τοῦ ἑαυτοῦ μόνον
 οἶδεν, ἢ ὅστις (ὥσπερ οἱ τοὺς ἵππους ὠνοῦμενοι, οὐ

πρῶτον οἰονται γινώσκειν ὃν ἂν βουλονται γῶναι,
 πρὶν ἂν ἐπισκεψῶνται, πρῶτον εὐπειθῆς ἐσιν ἢ δυ-
 σπειθῆς, καὶ πῶτερον ἰσχυρὸς ἐσιν ἢ ἀσθενής, καὶ
 πῶτερον ταχύς ἢ βραδύς, καὶ τὰλλα τὰ πρὸς τὴν
 τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτηδεῖα τε καὶ ἀνεπιτηδεῖα
 ὅπως ἔχει· οὕτως) ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, ὁποῖος
 ἐστὶ πρὸς τὴν ἀνθρώπινην χρεῖαν, ἐγνώκε τὴν αὐτοῦ
 δύναμιν; Οὕτως ἐμοίγε δοκεῖ (εἶφη) ὁ μὴ εἰδὼς
 τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτὸν. Ἐκκίνο δὲ οὐ
 φανερόν (εἶφη) ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοῦς πλεῖστα
 ἀγαθὰ πασχουσιν οἱ ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ εἴψευσθαι
 ἑαυτῶν, πλεῖστα κακά; Οἱ μὲν γὰρ εἰδοτές ἑαυτοῦς,
 τὰ τε ἐπιτηδεῖα ἑαυτοῖς ἰσασί· καὶ διαγινώσκουσιν
 ἅτε δύνασθαι, καὶ ἃ μὴ· καὶ ἃ μὲν ἐπιστάναι πρᾶτ-
 τόντες, πορίζονται τε ὧν δεόνται, καὶ εὖ πρᾶτ-
 τουσιν· ὧν δὲ μὴ ἐπιστάνται ἀπεχομένοι, ἀναμαρτήτοι
 γίνονται, καὶ διαφευγούσι τὸ κακῶς πρᾶττειν· διὰ
 τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δυναμένοι
 δοκιμαζέειν, καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρεῖας τὰ
 τε ἀγαθὰ πορίζονταί, καὶ τὰ κακά φυλάττονται.
 Οἱ δὲ μὴ εἰδοτές, ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν ду-
 ναμείας, πρὸς τε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τὰλλα
 ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως διακείνται, καὶ οὐτε
 ὧν δεόνται ἰσασιν, οὐτε ὅ, τι πρᾶττουσιν, οὐτε οἷς
 χρῶνται, ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες, τῶν
 τε ἀγαθῶν ἀποστύχανουσι, καὶ τοῖς κακοῖς περι-
 πίπτουσι.

πιπλῶσι. Καὶ οἱ μὲν εἰδοτὲς ὅ, τι ποιοῦσιν, ἐπι-
 τυγχανόντες ὧν πράττουσιν, εὐδοχοῖ τε καὶ τιμιοὶ
 γίνονται· καὶ οἷτε ὅμοιοι τοῖσις ἡδεὺς χρωταῖ·
 οἷτε ἀποτυγχανόντες τῶν πραγμάτων ἐπιθυμοῦσι
 τοῖσις ὑπὲρ αὐτῶν βουλευεσθαι, καὶ προῖσασθαι
 τε ἑαυτῶν τουτούς, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀγαθῶν ἐν
 τουτοῖσι ἐχουσι, καὶ διὰ πάντα ταῦτα πάντων μα-
 λιστα τοῖσις ἀγαπῶσιν. Οἱ δὲ μὴ εἰδοτὲς ἅ ποι-
 οῦσι, κακῶς δὲ αἰροῦμενοι, καὶ οἷς ἀν ἐπιχειρη-
 σωσιν ἀποτυγχανόντες, οὐ μόνον ἐν αὐτοῖσι τοῖσις
 ζημιούνται τε καὶ κολάζονται, ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦσι
 διὰ ταῦτα, καὶ κατὰγελαστοὶ γίνονται, καὶ κα-
 ταφρονούμενοι, καὶ ἀτιμαζόμενοι ζῶσιν. Οὐραὶ δὲ
 καὶ τῶν πολεμῶν ὅτι ὅσαι ἐὰν ἀγνοήσασαι τὴν ἑαυ-
 τῶν δύναμιν κρείττους πολεμήσωσιν, αἷ μὲν ἀνα-
 στατοὶ γίνονται, αἷ δὲ ἐκ ἐλευθερῶν δούλαι.

Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω νοθετοῦμενων ὑπὸ
 Σωκράτους οὐκέτι αὐτῷ προσήσαν, οὓς καὶ βλακω-
 γερους ἐνομιζεν. Οὐ δ' Εὐθυδημος ὑπέλαβεν οὐκ
 ἀν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιολογὸς γενεσθαι, εἰ μὴ ὅτι μα-
 λιστα Σωκράτει συνεῖη καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἐτι
 αὐτοῦ, εἰ μὴ τι ἀνάγκαιον εἴη· ἐνία δὲ καὶ ἐριμειτο,
 ὧν ἐκεῖνος ἐπιτηδεύεν. Οὐ δὲ ὡς εἶνω αὐτον οὕτως
 ἐχοντα, ἀπλουστατα καὶ σαφεστατα ἐξηγεῖτο, ἀτε
 ἐνομιζεν εἰδέναι δεῖν, καὶ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

Το μὲν οὖν λεκτικὸς καὶ πρακτικὸς καὶ μὴ-

χανικούς γίγνεσθαι τους συνοντας ουκ εσπευδεν,
 αλλα προτερον τούτων ωλο χρηναι σωφροσυνην αυ-
 τοις εγενεσθαι. Τους γαρ ανευ του σωφρονειν ταυ-
 τα δυναμενους, αδικώτερους τε και δυναώτερους
 κακουργείν ενομιζεν ειναι. Πρώτον μεν δη περὶ
 Θεους επειράλο σωφρονας ποιεῖν τους συνοντας.
 Ἄλλοι μεν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι
 παραλεινομενοι διηλθοντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐθυ-
 δημον τοιαυτὴ διελεγέτο, παρεγενομένη. Εἶπε μοι,
 (εἶπε) ὦ Εὐθυδημέ, ἤδη ποτε σοι ἐπηλθεν ἐνθυμηθη-
 ναι, ὥς ἐπιμελῶς οἱ Θεοί, ὧν οἱ ἄνθρωποι δεονται,
 καλεσκευακάσι; Καὶ ὅς, μα τον Δί', εἶπε, οὐκ
 ἐμοίγε. Ἀλλ' οἶσθα γ' (εἶπε) ὅτι πρῶτον μεν
 φῶς δεομεθα, ὃ ἡμῖν οἱ Θεοὶ παρέχουσι; Νη
 Δί', (εἶπε) ὃ γ' εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυ-
 φλοῖς ἂν ἦμεν, ἐνεκα γὰρ τῶν ἡμέτερων ὀφθαλμῶν.
 Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναπαυσεὺς γὰρ δεομένοισι ἡμῖν νύκτα
 παρέχουσι καλλίσον ἀναπαύηριον. Πάνυ δ' (εἶπε)
 καὶ τοῦτο χάριτος ἀξίον. Οὐκοῦν καὶ ἐπεὶ δὴ ὁ μεν
 ἥλιος φῶς φέρων τὰς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ
 τὰ πάντα σαφηνίζει· ἡ δὲ νύξ, διὰ τὸ σκοτεινὴ
 εἶναι, ἀσαφές ἐστιν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνεφάναν,
 ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτος ἐμφανίζει, καὶ διὰ
 τοῦτο πολλὰ ὧν δεομεθα πράττομεν. Εἰ ταῦτα,
 εἶπε. Ἀλλὰ μὴν ἤγε σελήνη οὐ μόνον τῆς νυκτος,
 ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη φανερὰ ἡμῖν ποιεῖ.

Πάνυ

Πανυ μεν ουν, εφη. Το δε, επει τροφης δεομεθα, ταυτην ημιν εκ της γης αναδιδοναι, και ωρας αρμοτλουςας προς τουτο παρεχειν, αι ημιν ου μονον ων δεομεθα πολλα και παντοια παρασκευαζουσιν, αλλα και οīs ευφραينوμεθα; Πανυ (εφη) και ταυτα φιλανθρωπα. Το δε και υδωρ ημιν παρεχειν ουτω πολλου αξιον, ως και φυτευειν τε και συναυξειν τη γη και ταις ωραις παντα τα χρησιμα ημιν, συνλρεφειν δε και αυλους ημας, και μιγνυμενον πασι τοις τρεφουσιν ημας, ευκατερλαστοτερα τε και ωφελιμωτερα και ηδιω ποιειν αυτα· και επειδη πλειους δεομεθα τουτου, αφθονεσθλον αυτο παρεχειν ημιν; Και τουτο (εφη) προνοητικον. Το δε και το πυρ πορισται ημιν επικουρον μεν ψυχους, επικουρον δε σκοτους, συνεργον δε προς πασαν τεχνην, και παντα οσα ωφελειας ενεκα ανθρωποι κατασκευαζονται; Ως γαρ συνελονται ειπειν, ουδεν αξιολογον ανευ πυρος ανθρωποι των προς βιον χρησιμων κατασκευαζονται. Υπερβαλλει (εφη) και τουτο φιλανθρωπια· Το δε τον ηλιον, επειδαν εν χειμωνι τραπηλαι, προσιεναι τα μεν αδρυνοντα, τα δε ξηραινουλα, ων καιρος διεληλυθεν· και ταυτα διαπραξαμενον μηκει εγγυτερω προσιεναι, αλλ' απολρεπεσθαι, φυλαττομενον μη τι ημας μαλλον του δεοντος θερμαινων βλαιψη· και οταν αυ παλιν απιων γενηται, ευθα και ημιν δηλον εσιν, οτι, ει προσω-

Γερῶ ἀπεισιν, ἀποπαῖησομεθα ὑπο τοῦ ψυχους, πα-
 λιν αὐ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταυθα
 τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρεφῆσθαι, ἐνθα ὦν μαλιστα ἡμᾶς
 ὠφελοῖ; Νῆ τον Δι' (εφη) καὶ ταῦτα παύλαπασιν
 εοικεν ἀνθρώπων ἔνεκα γιγνομενα. Το δ' αὐ
 (ἐπειδὴ καὶ τοῦτο φανερον, ὅτι οὐκ αὖ ὑπενείκοιμεν
 οὔτε το καυμα οὔτε το ψυχος, εἰ ἐξαπινῆς γιγ-
 νοιτο) οὕτω μὲν καὶ μικρον προσῖεναι τον ἥλιον,
 οὕτω δὲ καὶ μικρον ἀπίεναι, ὥςτε λαμβανεῖν ἡμᾶς
 εἰς ἐκάτερα τὰ ἰσχυροτάτα καθισαμενους; Ἐγὼ μὲν
 οὖν (εφη ὁ Εὐθυδημος) ἤδη τουτο σκοπῶ, εἰ ἀρα τι
 ἐσι τοῖς Θεοῖς ἐρῶν, ἡ ἀνθρώπους θεραπευεῖν· ἐκεῖνο
 δὲ μονον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ ταλλὰ ζῶα τούτων
 μετέχει. Οὐ γὰρ καὶ τουτ' (εφη ὁ Σωκράτης)
 φανερον, ὅτι καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἔνεκα γιγνεται
 τε καὶ ἀναίρεφεται; Τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε
 καὶ ὄων καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ οἰῶν καὶ τῶν
 ἄλλων ζῶων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαυεῖ, ὅσα ἀν-
 θρωποι; Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ πλεῖω τῶν φύων.
 Τρέφονται γοῦν καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἥττον ἀπο
 τούτων, ἢ ἀπ' ἐκείνων. Πολυ δὲ γένος ἀνθρώπων
 τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις εἰς τροφήν οὐ χρω-
 νται, ἀπο δὲ βοσκημάτων γαλακτί, καὶ τυρῶ, καὶ
 κρεάσι τρέφομενοι ζῶσι. Πάντες δὲ τιθασσευοντές
 καὶ δαμαζοντες τὰ χρησιμα τῶν ζῶων, εἰς τε
 πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρωνται.

Ομο-

Ομοιωμονω σοι και τουτ', εφη. Ορω γαρ αυτων και τα πολυ ισχυροτερα ημων, ουτω υποχειρια γιγνομενα τοις ανθρωποις, ωσε χρησθαι αυτοις ο, τι αν βουλωνται. Το δ' (επειδη πολλα μεν καλα και ωφελιμα, διαφεροντα δε αλληλων εσι) προσθηναι τοις ανθρωποις αισθησεις αρμοτλουσας προς εκασα, δι' ων απολαυομεν παντων των αγαθων. Το δε, και λογισμον ημιν εμφυσαι, ω περι ων αισθανωμεθα λογιζομενοι τε και μνημονευοντες καταμανθανομεν, οπη εκασα συμφερει, και πολλα μηχανωμεθα, δι' ων των τε αγαθων απολαυομεν, και τα κακα αλεξομεθα. Το δε και ερμηνειαν δουναι, δι' ης παντων των αγαθων μελαδιδομεν τε αλληλους διδασκοντες, και κοινωνουμεν, και νομους τιθεμεθα, και πολιτευομεθα; Πανταπασιν εοικασιν, ω Σωκρατες, οι Θεοι πολλην των ανθρωπων επιμελειαν ποιεισθαι. Μη ουν αναμενης, εως αν τας μορφας των Θεων ιδης, αλλ' εξαρκη σοι τα εργα αυτων ορων, σεβεσθαι και τιμαν τους Θεους. Εννοει δε, οτι και αυτοι οι Θεοι ουτως υποδεικνυσιν. Οι τε γαρ αλλοι ημιν τα αγαθα διδοντες, ουδεν τουτων εις το εμφανες ιοντες δίδοασιν, και ο τον ολον κοσμον συντατων τε και συνεχων, εν ω παντα καλα και αγαθα εσι, και αι μεν χρωμενοις ατριβη τε και υγιη και αγηρατον παρεχων, θατον δε νοηματος αναμαρτητων υπηρειουντα, ουτος τα

μεγισα μεν πρατῶν ὁρᾶναι, τοδε δε οικονομων
 αορατος ἡμιν εσιν. Εννοει δε, ὅτι και ὁ πασι φα-
 νερος δοκων ειναι ἥλιος, ουκ ἐπιρρεπει τοις ανθρωποις
 ἑαυτον ακριβως ὁραν, αλλ' εαν τις αὖτον αναιδως
 εγχειρη θεασθαι, την οψιν αφαιρεῖται. Και τους
 ὑπηρέτας δε των Θεων εὔρησεις αφανεις οντας.
 Κεραυνος τε γαρ ὅτι μεν ανωθεν αφιεται, δηλον,
 και ὅτι οἷς αν εντυχη, παντων κρατεῖ ὁρᾶναι δ'
 ουτ' επιων, ουτε κατασκηψας, ουτε απιων. Και
 ανεμοι αὖτοι μεν ουχ ὁρῶνται· α' δε ποιουσιν, φανερα
 ἡμιν εσι, και προσῖοντων αὖτων αισθανομεθα. Αλλα
 μην και ανθρωπου γε ψυχη, (ειπερ τι και αλλο
 των ανθρωπινων) του θεου μελεχει. Οτι μεν γαρ
 βασιλευει εν ἡμιν, φανερον· ὁρᾶναι δε ουδ' αὖτη.
 Α χρη κατανοουῖα μη καλαφρονειν των αορατων,
 αλλ' εκ των γινομενων την δυναμιν αὖτων καλα-
 मानθανοῖα, τιμαν το Δαιμονιον. Εγω μεν, ω
 Σωκρατες, (εφη ὁ Ευθυδημος) ὅτι μεν ουδε μικρον
 αμελησω του Δαίμονιου, σαφως οἶδα· εκεινο δε
 αθυμω, ὅτι μοι δοκει τας των Θεων ευεργεσιαις ουδ'
 αν εἰς ποτε ανθρωπων αξιαις χαρισιν αμειβεσθαι.
 Μη τουτο αθυμει, (εφη) ω Ευθυδημε. Ορας γαρ,
 ὅτι ὁ εν Δεσφοις Θεος, ὅταν τις αὖτον επερωτα,
 πως αν τοις Θεοις χαριζοιτο, αποκρινεῖται, Νομω
 πολεωσ. Νομος δε δηπου πανταχου εσι, Καλα
 δυναμιν ἱεροῖς Θεοῖς αρεσκεσθαι. Πως ουν αν τις
 καλλιον

καλλιον και ευσεβεςερον τιμῶη Θεους, η ὡς αὐτοὶ κελευουσιν, οὕτω ποιῶν; Αλλα χρη της μεν δυναμews μηδεν ὑφιεσθαι. Οταν γαρ τις τοῦτο ποιῇ, φανερος δη που εσι τοτε ου τιμῶν Θεους. Χρη ουν μηδεν ελλειπονῃα καὶα δυναμιν τιμᾶν τοὺς Θεους, θαρρῆειν τε και ελπιζειν τα μεγαῖσα αγαθα. Ου γαρ παρ' αλλων γ' αν τις μειζω ελπιζων σωφρονοιη, η παρα των τα μεγαῖσα ωφελειν δυναμενων ουδ' αν αλλως μαλλον, η ει τοῦτοις αρεσκοι. Αρεσκοι δε πως αν μαλλον, η ει ὡς μαλιστα πειθοιτο αὐτοις; Τοιαῦτα μεντοι λεγων τε και αὐτος ποιων, ευσεβεςερους τε και σωφρονεςερους τοὺς συνοντας παρεσκευαζεν.

Αλλα μην και περι του Δικαιου γε ουκ απεκρυπτετο ἢν ειχε γνωμην· αλλα και εργῶ απεδεικνυῖο, ιδιᾶ τε πασι νομιμῶς και ωφελιμῶς χρωμενος και κοινη, αρχουσι τε ᾗ οἱ νομοι προσατῃοιεν πειθόμενος, και καὶα πολιν και εν ταις στραῖταις οὕτως, ὡςε διαδηλος ειναι παρα τοὺς αλλους ευῃακῃων. Και ὅτε εν ταις εκκλησιαῖς Επιστῃς γενομενος, ουκ επεῖρεψε τῷ δημῷ παρα τοὺς νομοὺς ψηφισασθαι, αλλα συν τοις νομοις ηναντιωθη τοιαυτῇ ὁρμῇ του δημου, ἢν ουκ αν οίμαι αλλον ουδενᾶ ανθρωπον ὑπομειναι. Και ὅτε οἱ Τριακονῃα προσεῖατῃον αὐτῷ παρα τοὺς νομοὺς τι, ουκ επειθεῖο. Τοις τε γαρ νεῖς απαγορευοντων αὐτων μη διαλεγεσθαι, και
προσα-

προσάξαντων εκείνων τε και αλλοις τισι των πολιτων
 αγαγειν τινα επι θανάτῳ, μονος ουκ επεισθη, δια
 το παρα τους νομους αὐτῷ προσάττεσθαι. Και ὅτε
 την ὑπο Μελιτου γραφην εφευξε, των αλλων ειωθο-
 των εν τοις δικαστηριοις προς χαριν τε τοις Δικασταις
 διαλεγεσθαι, και κολακευειν, και δεισθαι παρα
 τους νομους, και δια τα τοιαυτα πολλων πολλακις
 ὑπο των Δικαστων αφιεμενων, εκεινος ουδεν ηθελησε
 των ειωθοτων εν τῷ δικαστηρίῳ παρα τους νομους
 ποιησαι· αλλα ῥαδιῶς αν αφεθεις ὑπο των Δικα-
 στων, ει και μερίως τι τουτων εποησε, προειλεῖο
 μαλλον τοις νομοις εμμενων αποθανειν, η παρανο-
 μων ζην. Και ελεγε δε οὕτω και προς αλλους
 μεν πολλακις· οίδα δε πῶς αὐτον και προς Ιππτιαν
 τον Ηλειον περὶ του Δικαιου τοιαδε διαλεχθεντα.
 Δια χρονου γαρ αφικομενος ὁ Ιππιας Αθηναζε,
 παρεγενεῖο τῷ Σωκράτει λεγοντι προς τινας, ὡς
 θαυμασον ειη το, ει μεν τις βουλοῖτο σκυῖα διδάξα-
 σθαι τινα, η τεκῖονα, η χαλκεα, η ἵππεα, μη
 απορειν ὅποι αν περιφας τουτου τυχοι· (φασι δε
 τινες και ἵππον και βουν τῷ βουλομενῷ δικαιους
 ποιησασθαι, παντα μεσα ειναι των διδασκόντων) εαν
 δε τις βουληται η αὐτοις μαθειν το Δικαιον, η υἱον,
 η οικέτην διδάξασθαι, μη ειναι, ὅποι αν ελθων τυχοι
 τουτου. Και ὁ μεν Ιππιας ακουσας ταυτα, τι
 νομιζεις (εφη) το Δικαιον ειναι; Αρκει γαρ, ὅτι
 των

των αλλων καβαλεας, ερωτων μεν και ελεγχων
 παντας, αυτος δε ουδενι θελων υπεχειν λογον, ουδε
 γνωμην αποφαινεσθαι περι ουδενος. Τι δε, ω
 Ιππια, (εφη) ουκ ησθησαι οτι εγω, α̃ δοκει μοι
 Δικαια ειναι, ουδεν παυομαι αποδεικνυμενος; Και
 ποιος δη σοι (εφη) ουτος ο λογος εστιν; Ει δε μη
 λογω, (εφη) αλλ' εργω αποδεικνυμαι. Η ου δοκει
 σοι αξιοτεκμαρτοτερον του λογου το εργον ειναι;
 Πολυ γε νη Δι' (εφη) Δικαια μεν γαρ λεγοντες
 πολλοι, αδικα ποιοουσι· δικαια δε πραττων ουδεις
 αδικος αν ειη. Ησθησαι ουν πωποτε μου η ψευδο-
 μαρτυρουνης, η συκοφαντουντος, η φιλους η πολιν
 εις εασιν εμβαλλοντος, η αλλο τι αδικον πραττον-
 τος; Ουκ εγωγ', εφη. Αλλ' ωμην εγωγ' (εφη ο
 Σωκρατης) το μη θελειν αδικειν, ικανον Δικαιο-
 συνης επιδειγμα ειναι· ει δε σοι μη δοκει, σκεψαι
 εαν τοδε σοι μαλλον αρεσκη. Φημι γαρ εγω το
 νομιμον Δικαιον ειναι. Αρα το αυτο λεγεις, ω
 Σωκρατες, νομιμον τε και Δικαιον ειναι; Εγωγ',
 εφη. Ου γαρ αισθανομαι σου, οποιον νομιμον, η
 ποιον Δικαιον λεγεις. Νομους δε πολεως (εφη)
 γιγνωσκεις; Εγωγ', εφη. Και τινας τουτους
 νομιζεις; Α οί πολιται, εφη, συνθεμενοι α̃, τε δει
 ποιειν και ων απεχεσθαι, εγραψαντο. Ουκουν
 (εφη) νομιμος μεν αν ειη ο̃ κα̃τα ταυτα πολιτευο-
 μενος, ανομος δε ο̃ ταυτα παραβαινων; Πανυ μεν
 ουν,

ουν, εφη. Ουκουν και δικαία μεν πράττει ὁ του-
 ροις πειθόμενος, ἀδίκᾳ δὲ ὁ τουροῖς ἀπειθων; Παν-
 νυ μεν ουν. Ουκουν ὁ μεν τὰ δικαία πράττων, δικαίος·
 ὁ δὲ τὰ ἀδίκᾳ, ἀδίκος; Πως γὰρ ου; Ο μεν ἀρα
 νόμιμος, δικαίος ἐστίν· ὁ δὲ ἀνόμιμος, ἀδίκος. Λυ-
 κουργον δὲ τὸν Λακεδαιμονιον (εφη ὁ Σωκράτης)
 κατὰμεμαθηκας, ὅτι οὐδὲν ἀν διαφόρον τῶν ἀλλῶν
 πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πειθεσθαι
 τοῖς νόμοις μάλιστᾳ ἐνεργασάτο αὐτῇ; Τῶν δὲ Ἀρ-
 χονῶν ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἰσθα, ὅτι οἵτινες ἀν
 τοῖς πολίταις αἰτιώησθαι εἰσι τοῖς νόμοις πει-
 θεσθαι, οὗτοι ἀριστοὶ εἰσι; Καὶ πόλις, ἐν ἣ μάλιστᾳ
 οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πειθόνται, ἐν εἰρηνῇ τε ἀριστα
 διαγεῖ, καὶ ἐν πόλεμῳ ἀνυποστάτος ἐστίν. Ἀλλὰ
 μὴν καὶ Ὁμονοία γε μεγίστην τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς
 πόλεσιν εἶναι, καὶ πλείστακις ἐν αὐταῖς αἰτε Γερου-
 σιαί, καὶ οἱ ἀριστοὶ ἄνδρες παρακελευνῶναι τοῖς
 πολίταις ὁμονοεῖν· καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νό-
 μος κεῖται, τοὺς πολίτας ὀμνύναι ὁμονοήσῃν, καὶ
 πανταχοῦ ὀμνύουσι τὸν ὅρκον τουτον. Οἶμαι δὲ ἐγώ
 ταῦτα γιγνεσθαι, οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς
 κρινώσιν οἱ πολῖται, οὐδὲ ὅπως τοὺς αὐτοὺς αὐλητὰς
 ἐπαινῶσιν, οὐδὲ ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶν-
 ται, οὐδὲ ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδυνῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς
 νόμοις πειθῶνται. Τουροῖς γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμε-
 μεσῶν, αἱ πόλεις ἰσχυροτάται τε καὶ εὐδαιμονεστάται
 γίγνον-

γιγνούνται· ανευ δε Ομονοίας ουτ' αν πολις ευ πο-
 λίευθειη, ου̐ε οικος καλως οικηθειη. Ιδια δε πως
 μεν αν τις ήτλον ὑπο πολεως ζημιοιτο, πως δ' αν
 μαλλον τιμωτο, η ει τοις νομοις πειθοιτο; Πως
 δ' αν ήτλον εν τοις δικασηριοις ήτλωτο; Η πως αν
 μαλλον νικωη; Τινι δ' αν τις μαλλον πισευστει
 παρακαταθεσθαι η χρηματα, η υιους, η θυατεραις;
 Τινα δ' αν ή πολις ὅλη αξιοπιστοτερον ήγησαι̐ο του
 νομιμου; Παρα τινων δ' αν μαλλον των δικαιων
 τυχοιεν η γονεις, η οικειοι, η οικείαι, η φιλοι, η
 πολίται, η ξενοι; Τινι δ' αν μαλλον πολεμιοι
 πισευστειαν η ανοχας, η σπονδας, η συνθηκας περι
 ειρηνης; Τινι δ' αν μαλλον, η τω νομινω, συμμα-
 χοι εθελοιεν γινεσθαι; Τω δ' αν μαλλον οί συμ-
 μαχοι πισευστειαν η ήγεμονιαν, η φρουραρχιαν, η
 πολεις; Τινα δ' αν τις ευεργετήσας ὑπολαβοι χαριν
 κομεισθαι μαλλον, η τον νομιμον; Η τινα μαλλον
 αν τις ευεργετησειεν, η παρ' αὐ̐ χαριν αποληψεσθαι
 νομιζει; Τω δ' αν τις βουλοι̐ο μαλλον φιλος ειναι,
 η τω ήτλον εχθρος, η τω τοιου̐ω; Τω δ' αν τις
 ήτλον πολεμησειεν, η ὥ̐ αν καλιστα μεν φιλος ειναι
 βουλοι̐ο, ήκιστα δ' εχθρος· και ὥ̐ πλειστοι μεν φιλοι
 και συμμαχοι βουλοι̐ο ειναι, ελαχιστοι δ' εχθροι
 και πολεμιοι; Εγω μεν ουν, ω Ιππια, τα αὐ̐ο
 επιδεικνυμι νομιμον τε και Δικαιον ειναι· συ δ' ει
 ταναντια γινωσκεις, διδασκε. Και ὁ̐ Ιππιας,
 αλλα

αλλά μα τον Δια, εφη, ω Σωκράτες, ου μοι δοκω
 ταναλῖα γίνωσκειν οἷς εἰρηκας περὶ του Δικαιου.
 Αἱραφους δε τινας οισθα, (εφη) ω Ἰππια, νομους;
 Τους γ' εν παση (εφη) χωρα καλα ταυτα νομιζο-
 μενους. Εχοις αν ουν ειπειν (εφη) ὅτι οἱ ανθρωποι
 αυτους εθεντο; Και πως αν, (εφη) οἷγε οὔτε συ-
 νελθειν ἅπαντες αν δυνηθειεν, ουτε ὁμοφωνοι εἰσι;
 Τινας ουν (εφη) νομιζεις τεθεικεναι τους νομους του-
 τους; Εγω μεν (εφη) Θεους οἰμαι τους νομους
 τουτους τοις ανθρωποις θειναι. Και γαρ παρα
 πασιν ανθρωποις πρῶτον νομιζεται, τους Θεους
 σεβειν. Ουκουν και γονεας τιμᾶν πανταχου νο-
 μιζεται; Ουκετι μοι δοκει, (εφη) ω Σωκράτες,
 οὔτος Θεου νομος εἶναι. Τι δη; εφη. Οτι αι-
 σθανομαι τινας (εφη παραβαινοντας αυτον. Και
 γαρ αλλα πολλα παρανομουσιν. Αλλ' ουν δικην
 γε τοι διδοασιν οἱ παραβαινοντες τους ὑπο των
 Θεων κειμενους νομους, ἢν ουδενι τροπῃ δυνατον
 ανθρωπῷ διαφυγειν· ὡσπερ τους ὑπ' ανθρωπων κει-
 μενους νομους ενιοι παραβαινοντες διαφευγουσι το
 δικην διδοναι, οἱ μεν λανθανοντες, οἱ δε βιαζομε-
 νοι. Τι δη; Τους ευ ποιουντας ανευεργετειν ου
 πανταχου νομιμον εἰσι; Νομιμον, εφη. Παρα-
 βαινεται δε και τουτο. Ουκουν και οἱ τουτο παρα-
 βαινοντες δικην διδοασι, φιλων μεν αγαθων ερημοι
 γινόμενοι, τους δε μισουντας ἑαυτους αναγκαζο-
 μενοι

μενοι διώκειν. Ἡ οὐχ οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς
 χρωμένους ἑαυτοῖς, ἀγαθοὶ φίλοι εἰσιν· οἱ δὲ μὴ ἀν-
 τευεργετοῦντες τοὺς τοιούτους, διὰ μὲν τὴν ἀχαρι-
 σίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ δὲ τὸ μαλιστα λυ-
 σιτελεῖν τοῖς τοιούτοις χρησθαι, τοὺς μαλιστα
 διώκουσι; Νῆ τον Δία, ὦ Σώκρατες, (εἶπε) Θεοὶς
 ταῦτα πάντα εἴκε. Τὸ γὰρ τοὺς νόμους αὐτοὺς
 τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας εἶναι, βελτιονός ἢ
 κατ' ἀνθρώπον Νομοθέτου δοκεῖ μοι εἶναι. Πο-
 τερον οὖν, ὦ Ἰππία, τοὺς Θεοὺς ἢ τὰ δίκαια
 νομοθετεῖν, ἢ ἀλλὰ τῶν δίκαιων; Οὐκ ἀλλὰ μα-
 Δί, (εἶπε) σχολή γὰρ ἀν' ἄλλος γε τίς τὰ δίκαια
 νομοθετήσειεν, εἰ μὴ Θεός. Καὶ τοῖς Θεοῖς ἀρα,
 ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ Δίκαιον τε καὶ νομιμον εἶναι
 ἀρεσκεί. Τοιαῦτα λεγὼν τε καὶ πράττων δίκαιοι-
 ρους ἐποιεῖ τοὺς πλεονεχτοῦς.

Ὡς δὲ καὶ πρᾶκτικῶτερος ἐποιεῖ τοὺς συνόντας
 ἑαυτῷ, νῦν ἀν' αὐτοῦ λέξω. Νομίζων γὰρ Ἐγκρα-
 τείαν ἀγαθὸν εἶναι τῷ μελλόντι καλὸν τι πράττειν,
 πρῶτον μὲν αὐτὸς φανερός ἦν τοῖς συνουσὶν ἡσκηκώς
 αὐτὸν μαλιστα πάντων ἀνθρώπων· ἐπεὶτα διαλε-
 γομενός προεβρεπετο πάντων μαλιστα τοὺς συνόντας
 πρὸς Ἐγκράτειαν. Αἰεὶ μὲν οὖν περὶ τῶν πρὸς
 ἀρετὴν χρησίων αὐτὸς τε διετελεῖ μεμνημένος, καὶ
 τοὺς συνόντας πάντας ὑπομιμνήσκων. Οἶδα δὲ
 ὅτε αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθυδήμον περὶ Ἐγκράτειας
 τοιαυτὰ

τοιαδε διαλεχθεντα· Εἶπε μοι (εἶφη) ὦ Εὐθυδημέ,
 ἀρα καλὸν καὶ μέγαλειον νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ
 καὶ πόλει κῆμα ἐλευθερίαν; Ὡς οἶόν τε γε μά-
 λιστα, εἶφη. Ὅσῃς οὖν ἀρχεται ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ
 σώματος ἡδονῶν, καὶ διὰ ταύτης μὴ δύναται πρᾶτ-
 τειν τὰ βέλτιστα, νομίζεις τοῦτον ἐλευθερὸν εἶναι;
 Ἡκιστα, εἶφη. Ἴσως γὰρ ἐλευθερὸν φαίνεται σοι τὸ
 πρᾶττειν τὰ βέλτιστα. Εἴτα τὸ εἶναι τοὺς κωλυ-
 σοντας τοιαύτα ποιεῖν, ἀνελευθερὸν νομίζεις; Παν-
 ῥαπασι γε, εἶφη. Πᾶν ῥαπασιν ἀρα σοι δοκοῦσιν οἱ
 ἀκράτεις ἀνελευθεροὶ εἶναι; Νη τὸν Δία (εἶφη) εἰ-
 κότως. Ποτερον δὲ σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκράτεις κωλυε-
 σθαι μόνον τὰ καλλίστα πρᾶττειν, ἢ καὶ ἀναγκα-
 ζεσθαι τὰ αἰσχίστα ποιεῖν; Οὐδὲν ἥττον ἐμοί γ'
 (εἶφη) δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκαζεσθαι, ἢ ἐκεῖνα κωλυε-
 σθαι. Ποίους δὲ τινὰς δεσπότας ἡγῇ τοὺς τὰ μὲν
 ἀρίστα κωλύοντας, τὰ δὲ κακίστα ἀναγκαζόντας;
 Ὡς δύνατον νη Δί' (εἶφη) κακίους. Δουλείαν δὲ
 ποίαν κακίστην νομίζεις εἶναι; Ἐγὼ μὲν (εἶφη) τὴν
 πᾶρα τοῖς κακίοις δεσποταῖς. Τὴν κακίστην ἀρα
 δουλείαν οἱ ἀκράτεις δουλεύουσιν; Ἐμοί γε δοκεῖ, εἶφη.
 Σοφίαν δὲ (τὸ μέγιστον ἀγαθόν) οὐ δοκεῖ σοι ἀπειρ-
 γούσα τῶν ἀνθρώπων ἢ Ἀκρασία, εἰς τὸ ὑναντιῶν
 αὐτοὺς ἐμβάλλειν; Ἡ οὐ δοκεῖ σοι προσεχεῖν τε
 τοῖς ὠφελουσι καὶ καλᾶ μανθάνειν αὐτὰ κωλύειν,
 ἀφελκούςτα ἐπὶ τὰ ἡδέα, καὶ πολλακίς αἰσθανο-
 μένους

μένους των αἰσθάν τε και των κακῶν εκπληξασα,
 ποιεῖν το χειρόν ἀντι του βελτίανος αἰρεῖσθαι; Γι-
 γνέσθαι τούτ', εφη. Σωφροσύνην δε, ὦ Εὐθυδημε,
 τινι ἀν φαίμεν ἥτλου ἢ τῷ ἀκρατεῖ προσηκεῖν;
 Αὐτὰ γὰρ δηπου τὰ ἐναντία, Σωφροσύνης και Α-
 κρασίας ἐρῶ εἰν. Ομολογῶ και τούτ', εφη.
 Του δ' ἐπιμελεῖσθαι ὧν προσηκεῖ, οἶε τι κωλύει-
 κώτερον Ἀκρασίας εἶναι; Οὐκουν ἐγώγ', εφη. Του
 δ' ἀντι των ὠφελουντων τὰ βλαπτοντα προαιρεῖ-
 σθαι ποιουντος, και τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκεί-
 νων δὲ ἀμελεῖν πειθοντος, και τοῖς σωφρονουσι τὰ
 ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος, οἶε τι ἀνθρώπῳ κακίον
 εἶναι; Οὐδέν, εφη. Οὐκουν τὴν Ἐγκράτειαν των
 ἐναντιῶν ἢ τὴν Ἀκρασίαν εἰκος τοῖς ἀνθρώποις αἰ-
 τίαν εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, εφη. Οὐκουν και το των
 ἐναντιῶν το αἷτιον εἰκος ἀρίστον εἶναι; Εἰκος γὰρ,
 εφη. Εἰκεν ἀρ', (εφη) ὦ Εὐθυδημε, ἀρίστον ἀν-
 θρώπῳ ἢ Ἐγκράτεια εἶναι. Εἰκότως γὰρ, (εφη) ὦ
 Σωκράτες. Ἐκεῖνο δε, ὦ Εὐθυδημε, ἡδὴ πῶποτε
 ἐνεθυμήθης; Ποιον; εφη. Ὅτι και ἐπὶ τὰ ἡδέα,
 ἐφ' ἅπερ μονα δοκεῖ ἡ Ἀκρασία τοὺς ἀνθρώπους
 ἀγεῖν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἀγεῖν· ἡ δ' Ἐγκράτεια
 πάντων μαλιστα ἡδεσθαι ποιεῖ. Πῶς; εφη. Ὡς-
 περ ἡ μὲν Ἀκρασία οὐκ ἐῴσα καρτερεῖν οὔτε λιμόν,
 οὔτε δίψαν, οὔτε ἀγρυπνίαν, (δι' ὧν μόνον εἰν ἡδέως
 μὲν φαγεῖν τε και πνεῖν, ἡδέως δ' ἀναπαυσασθαι

τε και κοιμηθηναι, και περιμειναντας και ανασχο-
 μενους, εως αν ταυτα ως ενι ήδιςα γενηται) κωλυει
 τοις αναγκαιοτατοις τε και συνεχεσάλοις αξιολογως
 ήδεσθαι· ή δ' Εγκράτεια μονη ποιουσα καρβερειν τα
 ειρημενα, μονη και ήδεσθαι ποιει αξιως μνημής επι
 τοις ειρημενοις. Πάνταπασιν (εφη) αληθη λεγεις.
 Αλλα μην του μαθειν τι καλον και αγαθον, και του
 επιμεληθηναι των τοιούτων τινος, δι' ών αν τις
 και το έαυτου σωμα καλως διοικησειε, και τον
 έαυτου οικον καλως οικονομησειε, και φιλοις και
 πολει ωφελιμος γενοιτο, αφ' ών συ μονον ωφελειαι,
 αλλα και ήδοναι μεγασαι γιγνονται. Οί μεν γαρ
 εγκρατεις απολαυουσι, πρραττοντες αυτα, οί δ' ακρα-
 τεις ουδενοσ μετεχουσι. Τω γαρ αν ήττον φησαιμεν
 των τοιούτων προσηκειν, η ω ήκιστα εξεσι ταυτα
 πρραττειν, κατεχομενω επι τω σπουδαζειν περι τας
 εγγυτάτω ήδονας. Και ο Ευθυδημος, δοκεισ μοι,
 εφη, ω Σωκρατες, λεγειν, ως ανδρι ήττονι των δια
 του σωματος ήδονων παμπαν ουδεμιας αρετης προ-
 σηκει. Τι γαρ διαφερει, (εφη) ω Ευθυδημε, αν-
 θρωπος ακρατης θηριου του αμαθεσαλου; Οσις γαρ
 τα μεν κρατιστα μη σκοπει, τα ήδιςα δ' εκ παντος
 τροπου ζητει ποιειν, τι αν διαφεροι των αφρονεσα-
 των βοσκημάτων; Αλλα τοις εγκρατεσι μονοις εξεσι
 σκοπειν τα κρατιστα των πρραγμάτων, και λογω και
 εργω

ἐργῶ διαλεγόντας καλὰ γενῆ, τὰ μὲν ἀγαθὰ προαι-
ρεῖσθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπεχεσθαι.

Ὅτι δὲ καὶ αὐτάρκεις ἐν ταῖς προσηκουσαῖς πρά-
ξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο, νυν τοῖε λέξω. Παν-
τῶν μὲν γὰρ, ὧν ἐγὼ οἶδα, μάλιστα ἐμελεν αὐτῷ
εἶδεναι, ὅτου τις ἐπισημῶν εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ.
Ὡν δὲ προσηκεῖ ἀνδρὶ καλῷ καλῶς εἶδεναι, ὃ, τι
μὲν αὐτὸς εἶδει, πάντων προθυμολογία ἐδίδασκεν.
Οὔτου δὲ αὐτὸς ἀπειροτερός εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισα-
μένους ἤγεν αὐτοὺς. Ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι ὅτου
δεοὶ ἐμπείρου εἶναι ἑκάστου πραγμάτων τὸν ὀρθῶς
πεπαιδευμένον. Αὐτὶκα Γεωμέτριαν μέχρι μὲν
τούτου εἶπε μανθάνειν, ἕως ἱκανὸς τις γένοιτο,
εἰποῖε δεήσει, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν, ἢ
παραδουναί, ἢ διανεῖμαι, ἢ ἐργὸν ἀποδείξασθαι.
Οὕτω δὲ τοῦτο ῥᾶδιον εἶναι μάθειν, ὥς τε τὸν προσε-
χούτα τὸν νοῦν τῇ μέτρῃσιν, ἅμα τὴν τε γῆν ὅποση
εἴη εἶδεναι, καὶ ὥς μέρεται ἐπισαμένον ἀπῖναι.
Το δὲ μέχρι τῶν δυσζυνέων διαγράμματων Γεωμε-
τρίαν μανθάνειν ἀπεδοκιμαζεν. Ὅ, τι μὲν γὰρ
ὠφελοῖται ταῦτα, οὐκ εἶπε ὅραν (καίτοι οὐκ ἀπείρος
γὰρ αὐτῶν ἦν) εἶπε δὲ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον
κατατρίβειν, καὶ ἄλλων πολλῶν τε καὶ ὠφελίμων
μαθημάτων ἀποκωλύειν. Ἐκέλευε δὲ καὶ Ἀστρολο-
γίας ἐμπείρους γίγνεσθαι, καὶ ταύτης μὲντοι μέχρι

του νυκτός τε ὥραν και μηνος και ενιαυτου δυνασθαι
 γινωσκειν, ἔνεκα πορείας τε, και πλου, και φυ-
 λακης· και ὅσα αλλα η νυκτός, η μηνος, η ενιαυτου
 πραττειται, προς ταυτ' εχειν τεκμηριοις χρησθαι,
 τας ὥρας των ειρημενων διαγιγνωσκοντας. Και
 ταυτα δε ῥαδια ειναι μαθειν παρα τε των νυκτοθη-
 ρων, και κυβερνήτων, και αλλων πολλων, οἷς επι-
 μελες ταυτα ειδεναι. Το δε μεχρι τουτου Αστρονο-
 μιαν μαθανειν, μεχρι του και τα μη εν την αυτη
 περιφορα οντα, και τους πλανητας τε και ασθ-
 μηλους ασερας γνωναι, και τας αποσασεις αυτων
 απο της γης, και τας περιόδους, και τας αιτίας
 αυτων ζητουντας καλὰ τριβεσθαι, ισχυρως απετρεπεν.
 Ωφελειαν μεν γαρ ουδεμιαν ουδ' εν τουτοις εφη ὄραν·
 (καιτοι ουδε τουτων γε ανηκοος ην) εφη δε και
 ταυτα ικανα ειναι καλὰ τριβειν ανθρωπου βιον, και
 πολλων και ωφελιμων αποκωλυειν. Εκελευε δε
 και Λογισμους μαθανειν, και τουτων δε ὁμοιως τοις
 αλλοις εκελευε φυλαττεσθαι την μάταιον πραγμα-
 τειαν, μεχρι δε του ωφελιμου παντα και αυτος συ-
 νεπεσκοπει, και συνδιεζηει τοις συνουσι. Προέβρεπε
 δε σφοδρα και Υγείας επιμελεισθαι τους συνον-
 τας, παρα τε των ειδωτων μαθανοντας ὅσα ενδε-
 χοιτο, και ἑαυτω ἑκασον προσεχοντα δια παντος
 του βιου, τι βρωμα, η τι πομα, η ποιος πονος
 συμφεροι αυτω, και πως τουτοις χρωμενος υγiei-
 νοτατ'

νοτατ' αν διαγοι. Του γαρ ούτω προσεχοντος
 έαυτω, εργον εφη ειναι εύρειν Ιατρον, τα προς υγειαν
 συμφεροντα αυτω μαλλον διαβινωσκοντα έαυτου.

Ει δε τις, ότι, φασκοντος αυτου το Δαιμονιου
 έαυτω προσημαινειν α τε δεοι και α μη δεοι ποιειν,
 υπο των Δικασων καλεινώσθη θανατος, οίεται αυτον
 ελεγχεσθαι περι του Δαιμονιου ψευδομενον, εννοη-
 σάτω πρωτον μεν, ότι ούτως ηδη τοτε πορρω της
 ηλικιας ην, ως, ει και μη τοτε, ουκ αν πολλω
 υστερον τελευτησαι τον βιον· ειτα, ότι το μεν αχ-
 θεινότατον του βιου, και εν ω πάντες την διανοιαν
 μειουνται, απελειπεν· ανη δε τουτου της ψυχης την
 ρωμην επιδειξαμενος, ευκλειαν προσεκλησάτο, την τε
 δικην πάντων ανθρωπων αληθεσάτα, και ελευθεριω-
 τάτα, και δικαιοσύνη ειπων, και την καλαγνωσιν
 του θανατου πραοσύνη και ανδρωδεσάτα ενεγκων.
 Ομολογείται γαρ, ουδενα πα των μνημονευομενων
 ανθρωπων καλλιον θανατον ενεγκειν. Αναγκη μεν
 γαρ εγενετο αυτω μετὰ την κρισιν τριακοντα ημερας
 βιωσαι, δια τα Δηλια μεν εκεινου του μηνος ειναι,
 τον δε νομον μηδενα εαν δημοσια αποθνησκειν, έως
 αν η Θεωρια εκ Δηλου επανελθη. Και τον χρό-
 νον τουτον άπασι τοις συνηθεσι φανερος εγε-
 νετο ουδεν αλλοιοτερον διαβιους, η τον εμπροσθεν
 χρόνον. Καίτοι των εμπροσθεν γε πάντων ανθρωπων
 μαλιστα εθαυμαζέτο, επι τω ευθυμωσ τε και ευκο-

λως ζῆν. Καὶ πῶς ἀν τις καλλιὸν, ἢ οὕτως ἀπο-
θανοὶ; Ἡ ποῖος ἀν εἴη θανάτος καλλιῶν, ἢ ὅν ἀν
καλλίσα τις ἀποθανοὶ; Ποῖος δ' ἀν γενοῖτο θανα-
τος εὐδαιμονεσέρος τοῦ καλλίτου; Ἡ ποῖος θεοφι-
λεσέρος τοῦ εὐδαιμονεσαίου; Λέξω δὲ καὶ ἅ Εὐμο-
γενεὺς τοῦ Ἰππονικοῦ ἠκούσα περὶ αὐτοῦ. Εἶπε
γὰρ, ἤδη Μελίῳ γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφὴν,
αὐτὸς ἀκούων αὐτοῦ πάντα μαλλόν, ἢ περὶ τῆς δικῆς
διαλεσσομένου, λέγειν αὐτῷ, ὥς χρη σκοπεῖν ὅ, τι
ἀπολογησέαι. Τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἶπεν· οὐ γὰρ
δοκῶ σοὶ τοῦτο μελετῶν διαβεβιωκεναί; Εἶπε δὲ αὐ-
τὸν ἤρῃο, ὅπως; Εἶπεν αὐτὸν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιεῶν
διαγεγενῆσαι, ἢ διασκοπῶν μὲν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ
ἀδίκᾳ, πράττων δὲ τὰ δίκαια, καὶ τῶν ἀδικῶν
ἀπεχομένος· ἥνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπο-
λογίας εἶναι. Αὐτὸν δὲ πάλιν εἶπεν· οὐχ ὄρας, ὦ
Σωκράτης, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι Δικασταὶ πολλοὺς μὲν
ἤδη μὴδὲν ἀδικούσας, λόγῳ ἀχθεσθέντες ἀπέκλειναι,
πολλοὺς δὲ ἀδικούντας ἀπελυσαν; Ἀλλὰ νῆ τοῦ
Δία, (φάναι αὐτὸν) ὦ Εὐμογενεῖς, ἤδη μοι ἐπι-
χειρουντος φροντισαὶ τῆς πρὸς τοὺς Δικαστὰς ἀπο-
λογίας, ἠναντιώθη τὸ Δαιμονιον. Καὶ αὐτὸν εἶπεν·
θαύμασα λέγεις. Τὸν δὲ, θαυμάζεις, φάναι, εἰ
τῷ Θεῷ δοκεῖ βέλγιον εἶναι, ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον
ἤδη; Οὐκ οἰσθ' ὅτι μέχρι μὲν τούτου τοῦ χρόνου
ἐγώ

ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἄν, οὔτε βελτίον οὐθ' ἡδίων ἐμοῦ βεβιωκεναι; ΑΡΙΣΤΑ ΜΕΝ ΓΑΡ ΟΙΜΑΙ ΖΗΝ ΤΟΤΣ ΑΡΙΣΤΑ ΕΠΙΜΕΛΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΩΣ ΒΕΛΤΙΣΤΟΥΣ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ, ΗΔΙΣΤΑ ΔΕ ΤΟΥΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΑΙΣΘΑΝΟΜΕΝΟΥΣ ΟΤΙ ΒΕΛΤΙΟΥΣ ΓΙΓΝΟΝΤΑΙ. Ἀ ἐγὼ μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ἡσθάνομην ἐμαυτῷ συμβαινούῃα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐν ὑστέρων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους παραθεωρῶν ἐμαυτὸν, οὕτω διατέτελεκα περὶ ἐμαυτοῦ γινώσκων. Καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι οὕτως ἐχούῃες περὶ ἐμοῦ διαλέλουσιν· οὐ δια το φιλεῖν ἐμε, (καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες οὕτως ἂν εἶχον πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους (ἀλλὰ διοπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἰοῖναι ἐμοὶ συνόντες βελτίστοι γιγνεσθαι. Εἰ δὲ βιωσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀνάγκαιον εἶναι τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι, καὶ ὄραν τε καὶ ἀκουεῖν ἥττον, καὶ διανοεῖσθαι χειρόν, καὶ δυσμαθεσέρον καὶ ἐπιλησμονεσέρον ἀποβαίνειν, καὶ ὦν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χειρὼ γιγνεσθαι. Ἀλλὰ μὴν ταῦτα γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀξιῶς ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανομένον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χειρόν τε καὶ ἀηδεσέρον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν εἰγε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκλείνασιν αἰσχροῦ ἂν εἴη τούτο. Εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρὸν ἐστὶ, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτίουν ποιεῖν; Ἐμοὶ δὲ

τι αἰσχρὸν, τὸ ἕτερος μὴ δυνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ
δικαία μῆτε γινῶναι μῆτε ποιῆσαι; Ὄρω δ' ἐγώ γε
καὶ τὴν δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς
ἐπιγινόμενοις οὐχ ὁμοίαν κατὰλειπομένην τῶν τε
ἀδίκησαντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. Οἶδα δέ, ὅτι καὶ
ἐγὼ ἐπιμελείας τεύχομαι ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ εἰ
νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἐμὲ ἀποκλίνειασιν.
Οἶδα γὰρ αἰετὶ μαρτυρησέσθαι μοι, ὅτι ἐγὼ ἠδίκηκα
μὲν οὐδενὰ πωπῶτε ἀνθρώπων, οὐδὲ χεῖρῳ ἐποίησα,
βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρωμένην αἰετὶ τοὺς ἐμοὶ συνόντας.
Τοιαῦτα μὲν πρὸς Ἑρμογενὴν τε διελεχθῆ, καὶ πρὸς
τοὺς ἄλλους. Τῶν δὲ Σωκράτην γινώσκουσιν οἷός
την, οἱ ἀρετῆς ἐφ' ἱεμένοι πάντες ἐτι καὶ νῦν διαβέ-
λουσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὥς ὠφελι-
μῶτα ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμελείαν. Ἐμοὶ μὲν
δὴ (τοιοῦτος ὢν, οἷον ἐγὼ διηγῆμαι, Εὐτέλης μὲν
οὕτως, ὥς μὴδὲν ἀνεῦ τῆς τῶν Θεῶν γνώμης ποι-
εῖν. Δίκαιος δέ, ὥς βλαπτῆν μὲν μὴδὲ μικρὸν
μὴδενὰ, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους
ἑαυτῷ· Ἐγκράτης δέ, ὥς μὴδὲ ποτε προαιρεῖσθαι
τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος· Φρονιμὸς δέ, ὥς μὴ
διαμαρῖανειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρῳ, μὴδὲ
ἀλλοῦ προσδεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν
τούτων γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ
διορισθῆναι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλως δο-
κιμασάι

κιμασαι τε και ἀμαρτανουλα εξελεγξαι, και προ-
 τρειψασθαι επ' αρετην και καλοκαγαθιαν·) εδοκει
 τοιουτος ειναι, οιος αν ειη αριστος γε ανηρ, και
 ευδαιμονεσας. Ει δε τω μη αρεσκει ταυτα,
 παραβαλλων το αλλου ηθος προς ταυτα, ουτω
 κρινειω.

Κ Ε Φ,

Κ Ε Φ. ε.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ δὲ ἀξίον μοι δοκεῖ εἶναι μνησθαι, καὶ ὥς, ἐπεὶ δὴ ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην, ἐβουλευσάτο περὶ τῆς ἀπολογίας καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου. Γεγραφασι μὲν περὶ τοῦτου καὶ ἄλλοι, καὶ πάντες ἔβουλον τῆς μεγαληγορίας αὐτοῦ· ὃ καὶ δηλόν ἐστι τῷ οὐτι οὕτως ἐρρήθη ὑπὸ Σωκράτους. Ἀλλ' ὅτι ἤδη ἑαυτῷ ἤγειτο αἰρετῶτερον εἶναι τοῦ βίου θάνατον, τοῦτο οὐ διεσαφηνίσαν· ὥς ἀφρονεστέρα αὐτοῦ φαίνεται εἶναι ἡ μεγαληγορία. Ἐρμogeneus μὲντοι ὁ Ἰππονικου ἑταῖρος τὴν αὐτῷ, καὶ ἐξηγείλε περὶ αὐτοῦ τοιαύτα, ὥς ἐπρεπούσαν φαίνεσθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ. Ἐκεῖνος γὰρ εἶπε, ὁρῶν αὐτὸν περὶ πάντων μαλλόν διαλεσμένον, ἢ περὶ τῆς δίκης, εἶπεν· Οὐκ ἐχρην μὲντοι σκοπεῖν, ὡς Σωκράτης, καὶ ὁ, τί ἀπολογησῇ; Του δὲ το πρῶτον ἀποκρινάσθαι· Οὐ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελέων διαβεβιωκεναι; Ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐρεσθαι, Πῶς; Ὅτι οὐδὲν ἀδίκον διαλέγεσθαι ποιοῦν, ἢ ὑπὲρ νομίζω μελετὴν εἶναι καλλίστην ἀπολογίας. Ἐπεὶ δ' αὐτὸν πάλιν λεγείν· Οὐχ ὄρας τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια, ὥς πολλακίς μὲν οὐδὲν ἀδικούσας λόγῳ ταραχθέντες ἀπεκρίναν, πολλακίς δὲ ἀδικούντας;

κουντας, η εκ του λογου οικησαντας, η επιχαρι-
 τως ειποντας απελυσαν; Αλλα ναι μα Δια, (φα-
 ναι αυτον) και δις ηδη επιχειρησαντος μου σκοπειν
 περὶ της απολογιας, εναντιουσαι μοι το Δαιμο-
 νιον. Ως δε αυτον ειπειν, θαυμασα λεγειν, τον δ'
 αυ αποκρινασθαι. Η θαυμασον νομιζεις, ει και τω
 Θεω δοκει εμε βελτιον ειναι ηδη τελευταιν; ουκ
 οισθα, οτι μεχρι μεν τουδε ουδενι ανθρωπων υφειμην
 βελιον εμου βεβιωκεναι; οπερ γαρ ηδισον εστιν
 ηδειν, οσιως μοι και δικαιως απαντα τον βιον βε-
 βιωμενον. ωσε ισχυρως αγαμενος εμαυτον, ταυτα
 ευρισκον και τους εμοι συγγινομενους γνωσκουσας
 περὶ εμου. Νυν δε ει ετι προβησεται η ηλικια,
 οιδ' οτι αναγκη εσαι τα του γηρως αποβλεισθαι,
 και οραν τε χειρον, και ακουειν ησσον, και δυσμα-
 θεσερον ειναι, και ων εμαθον επιλησμονεσερον. Ην
 δε αισθανωμαι χειρων γιγνομενος, και καλαμεμφω-
 μαι εμαυτον, πως αν ειπειν εγω ετι αν ηδεως βιο-
 τευοιμι; Ισως δε τοι (φαναι αυτον) και ο Θεος δι'
 ευμενειας προξενει μοι, ου μονον το εν καιρω της
 ηλικιας καλαλυσαι τον βιον, αλλα και το η ρασα.
 Ην γαρ νυν καλακριθη μοι, δηλον οτι εξεσαι μοι τη
 τελευτη χρησθαι, η ραση μεν υπο των τουτου επι-
 μεληθεντων κεκριται, απρατμονεσατη δε τοις φιλοις,
 πλειστον δε ποθον εμποιουσα τω τελευτωντι. Οταν
 γαρ ασχημον μεν μηδεν, μηδε δυσχερες εν ταις
 γνωμαις

γνώμας τῶν παρόντων ἀλλὰ λειπῆται, ὕγιες δὲ τὸ
 σῶμα ἔχων καὶ τὴν ψυχὴν δυναμένην φιλοφρονει-
 σθαι ἀπομαραινῆται, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτο προ-
 θεινόν εἶναι; Ὅρθως δὲ οἱ Θεοὶ τότε μου ἐναντιοῦντο
 (φαναι αὐτὸν) τῇ τοῦ λόγου ἐπισκεψεί, ὅτε ἔδοκει
 ἡμῖν ζητῆεα εἶναι ἐκ πάντος τρόπου τὰ ἀποφευκ-
 τικά. Εἰ γὰρ τοῦτο διεπραξαμένην, δηλὸν ὅτι ἔτοι-
 μασαμένη ἀντὶ τοῦ ἡδὴ ληξαι τοῦ βίου, ἡ νοσοῖς
 ἀλγυνόμενος τελευτήσῃ, ἡ γῆρας, εἰς ὃ πάντα τὰ
 χαλεπὰ συρρεῖ, καὶ μάλα ἐρημὰ τῶν εὐφροσυνῶν.
 Μὰ Δι' (εἰπεῖν αὐτὸν) ὦ Ἑρμογενες, ἐγὼ ταῦτα
 οὐδὲ προθυμησομαι· ἀλλ' ὅσων νομίζω τετυχηκεναι
 καλῶς καὶ παρὰ Θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ
 ἢ ἐγὼ δοῶν ἔχω περὶ ἐμαυτοῦ, ταύτην ἀναφαί-
 νων, εἰ βαρυνῶ τοὺς Δίκασας, αἰρήσομαι τελευτᾶν
 μάλλον, ἢ ἀνελευθερῶς τὸ ζῆν ἐτι προσαιτῶν, κερ-
 δαναι τὸν πολὺ χεῖρῳ βίον ἀντὶ θανάτου. Οὕτως
 δὲ γνοῦντα αὐτὸν εἶπε, ἐπεὶ δὲ κατήγορησαν αὐ-
 τοῦ οἱ ἀντιδικοί, ὥς οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει Θεούς,
 οὐ νομιζοί, ἕτερα δὲ καὶ νῦν Δαιμονία εἰσφέρει, καὶ
 τοὺς νεοὺς διαφθεῖροι, παρελθόντα εἶπε.

Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω
 Μελίτου, ὅτῳ ποτε γνοὺς λέγει, ὥς ἐγὼ οὓς ἡ
 πόλις νομίζει Θεούς, οὐ νομίζω· ἐπεὶ θύοντα γε
 με ἐν ταῖς κοιναῖς ἑορταῖς, καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων
 βωμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρὰ βύχανοντες ἑωρῶν,
 καὶ

και αὖτος Μελίτος, εἰ ἤβουλετο. Καίνα γε μὴν Δαιμονία πῶς αὖ ἐγὼ εἰσφέροιμι, λέγων, ὅτι Θεοῦ μὲν φωνὴ φαίνεται σημαίνουσα ὃ, τι χρὴ ποιεῖν; Καὶ γὰρ οἱ φθογλοῖς οἰωνῶν, καὶ οἱ φημαῖς ἀνθρώπων χρωμένοι, φωναῖς δήπου τεκμαιρόνται. Βρονταῖς μὲν ἀμφιλεῖται τις ἢ μὴ φωνεῖν, ἢ μὴ μεγίστον οἰωνιστήριον εἶναι; Ἡ δὲ Πυθοὶ ἐν τῷ τριποδὶ ἱερεία, οὐ καὶ αὖτις φωνὴ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ διαγέλλει; Ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ προεἶδέναι γε τὸν Θεὸν τὸ μέλλον, καὶ τὸ προσσημαίνειν ὧς βουλήσθαι, καὶ τοῦτο ὥσπερ ἐγὼ φημι, οὕτω πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομίζουσιν. Ἀλλ' οἱ μὲν οἰωνοὺς τε, καὶ φημας, καὶ συμβολοὺς τε, καὶ μαντεῖς ὀνομάζουσι τοὺς προσσημαίνοντας εἶναι. Ἐγὼ δὲ τοῦτο Δαιμονιον καλῶ, καὶ οἶμαι αὕτως ὀνομαζών, καὶ ἀληθεστέρα καὶ ὁσιώτερα λεγείν των τοῖς ὀρνίσι ἀνατιθέντων τὴν των Θεῶν δύναμιν. Ὡς γε μὴν οὐ ψευδομαι κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτ' ἐχὼ τεκμήριον· καὶ γὰρ των φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγείλας τὰ τοῦ Θεοῦ συμβουλευμάλα, οὐδεπώποτε ψευσαμένος ἐφανήν.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀκούοντες οἱ Δικασταὶ ἐθορυβούν, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λεγόμενοις, οἱ δὲ καὶ φθονοῦντες, εἰ καὶ παρὰ Θεῶν μείζονων ἢ αὐτοὶ τυτχανοὶ πάλιν εἶπειν τὸν Σωκράτην· ἀγε δὴ, ἀκουσάτε καὶ ἀλλὰ, ἵνα ἐτι μάλλον οἱ βουλομένοι ὑμῶν ἀπισῶσι

τῷ ἐμῇ τετιμῆσθαι ὑπὸ Δαιμονῶν. Χαιρεφῶντος
 γὰρ ὅτε ἐπερώωντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ, πολ-
 λῶν παρόντων, ἀνείλεν ὁ Ἀπολλῶν, μηδὲν εἶναι
 ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε ἐλευθεριώτερον, μήτε δίκαιοτε-
 ρον, μήτε σωφρονέστερον. Ὡς δ' αὖ ταυτ' ἀκου-
 σάντες οἱ Δικασταὶ ἐτι μᾶλλον ἐθορυβούντο εἰκότως,
 αὐτὸς εἰπὼν τὸν Σωκράτην· Ἀλλὰ μείζω μὲν, ὦ
 ἄνδρες, εἰπὼν ὁ Θεὸς ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκούργου
 τοῦ Λακεδαιμονίου νομοθέτησαντος, ἢ περὶ ἐμοῦ.
 Λέγεται γὰρ εἰς τὸν ναὸν εἰσὶόντα προσεῖπεν αὐ-
 τῷ· Φρονίζω πότῃρα Θεὸν σε εἰπῶ, ἢ ἀνθρώπον.
 Ἐμὲ δὲ Θεὸς μὲν οὐκ εἰκάσεν, ἀνθρώπων δὲ πολλῶν
 προέκρινεν ὑπερφέρειν. Ὅμως δὲ ὑμεῖς μὴδὲ ταῦτα
 εἰκὴ πείσευσήτε τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καθ' ἑκάστου ἐπι-
 σκοπεῖτε ὧν εἰπὼν ὁ Θεός. Τίνα μὲν γὰρ ἐπιστάθε
 ἦσσαν ἐμοῦ δουλεύοντα ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις;
 τίνα δὲ ἀνθρώπων ἐλευθεριώτερον; ὅς παρ' οὐδενός
 οὔτε δῶρα, οὔτε μισθὸν δεχόμεναι· δίκαιοτερον δὲ τίνα
 αὖ εἰκότως νομισήτε τοῦ πρὸς τὰ παρόντα συνηρο-
 σμένου, ὥς τῶν ἁλλότριων μηδενὸς προσδεῖσθαι;
 σοφὸν δὲ πῶς οὐκ αὖ τις εἰκότως ἄνδρα φησεῖν
 εἶναι, ὅς ἐξ ὅτου περ ζυνῆναι τὰ λεγόμενα ἡρξά-
 μην, οὐ πωπάρῃ διελιπόν και ζήτων και μανθανῶν
 ὅ, τι ἐδυναμην ἀγαθόν; Ὡς δὲ οὐ μάτην ἐπονούν,
 οὐ δοκεῖ ὑμῖν και ταδε τεκμηρία εἶναι, τὸ πολλούς
 μὲν πολλὰς τῶν ἀρετῆς ἐφίεμενων, πολλούς δὲ
 ξένων,

ξένων, ἐκ πάντων προαίρεισθαι ἐμοὶ ζυνεῖναι; Ἐκεί-
 νου δὲ τι φησομεν αἰτίον εἶναι, τοῦ πάντας εἰδέναι,
 ὅτι ἐγὼ ἤκιστα ἐχοίμι χρημᾶλα ἀνιδιδόναι, ὅμως
 πολλοὺς ἐπιθυμῶ ἐμοὶ τι δαρεῖσθαι; το δ', ἐμε
 μὲν μὴδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίαν, ἐμοὶ δ'
 πολλοὺς ὁμολογεῖν χάριτας ὀφείλῃν; Το δ' ἐν τῇ
 πολιτορχίᾳ τοὺς μὲν ἄλλους οἰκτερεῖν ἑαυτοὺς, ἐμε
 δὲ μὴδὲν ἀπορῶλερον διαγεῖν, ἢ ὅτε καὶ μάλιστα ἡ
 πόλις εὐδαιμονεῖ; το δὲ, τοὺς ἄλλους μὲν τὰς
 εὐπαθείας ἐκ τῆς ἀγορᾶς πολυέλεις πορίζεσθαι,
 ἐμε δὲ ἐκ ψυχῆς ἀνεὺ δαπάνης ἡδίστους ἐκείνων μὴ-
 χανασθαι; εἴγε μὴν ὅσα εἰρηκὰ περὶ ἐμαυτοῦ, μὴ-
 δεις δύναιτ' ἀν' ἐξελεγῆσαι με ὥς ψευδομαι, πῶς οὐκ
 ἀν' ἡδὴ δικαίως καὶ ὑπὸ Θεῶν καὶ ὑπ' ἀνθρώπων
 ἐπαινοίμην; Ἀλλ' ὅμως σὺ με φῆς, ὦ Μελίε, τοι-
 αῦτα ἐπιηδυνούῃα τοὺς νέους διαφθεῖρειν; καί τοι
 ἐπισαμέθα μὲν δήπου, τινες εἰσι νέων διαφθοραί.
 Σὺ δ' εἶπε, εἰ τίνα οἶσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγεννημένον ἢ
 ἐξ εὐσεβούς ἀνοσίον, ἢ ἐκ σωφρονος ὕβρισην, ἢ ἐξ
 εὐδαιμονίου πολυδαπάνον, ἢ ὥς ἐκ μέριμνῶν οἰνο-
 φλυγα, ἢ ἐκ φιλοπονίου μαλακόν, ἢ ἄλλης πονη-
 ρας ἡδονῆς ἡσσημένον. Ἀλλὰ ναι μά Δία (εἶπε δὲ
 Μελίτος) ἐκείνους οἶδα, οὓς σὺ πεπεικάς σοι πει-
 θεσθαι μάλλον, ἢ τοῖς γειναμένοις. Ὁμολογῶ
 (φάναι τὸν Σωκράτην) περὶ γὰρ παιδείας. Τοῦτο
 γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ μεμεληκός. Περὶ δὲ ὑγείας τοῖς
 ἰατροῖς

ιαῖροις μάλλον οἱ ἄνθρωποι πειθούηαι, ἢ τοῖς γονευσί· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντως οἱ Ἀθηναῖοι πάντες δηπὸν τοῖς φρονιμωτάτοις λεγούσι πειθόνται μάλλον, ἢ τοῖς προσηκουσιν. Οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγοὺς αἵρεισθε καὶ πρὸ πατέρων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ ναι μά Διὰ γε ὑμεῖς πρὸ ὑμῶν αὐτῶν, οὓς ἂν ἡγήσθε περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμοτάτους εἶναι; Οὕτω γὰρ (φάναι τὸν Μελίτων) ὦ Σωκράτες, καὶ συμφερεῖ καὶ νομιζέται. Οὐκοῦν (εἰπὲν τὸν Σωκράτην) θαυμάσον καὶ τοῦτο σοὶ δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν μὲν ταῖς ἀλλαῖς πράξεσι μὴ μόνον ἰσομοιρίας τυγχάνειν τοὺς κρείττους, ἀλλὰ καὶ προτετιμησθαι, ἐμὲ δὲ, ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἄνθρωποις, περὶ παιδείας, βελτίστος εἶναι, ὑπὸ τινῶν προκρίνομαι, τούτου ἕνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διωκεσθαι;

Ἐρρήθη μὲν δηλονότι τούτων πλεονα ὑπὸ τῷ αὐτοῦ, καὶ τῶν συναγορευόντων φίλων αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐγὼ οὐ τὰ πάντα εἰπὲν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐσπουδάσα, ἀλλ' ἤρκεσε μοι δηλῶσαι, ὅτι Σωκράτης τὰ μὲν μὴ περὶ Θεοὺς ἀσεβῆσαι, μὴτε περὶ ἄνθρωπους ἀδίκος φανῆναι, περὶ πάντος ἐποιεῖτο. Τὸ δὲ μὴ ἀποθάνειν οὐκ ᾤετο λιπαρῆεον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤδη εὐομίσεν ἑαυτῷ τελευτᾶν. Ὅτι δ' οὕτως ἐγίνωσκε, κατὰδηλοτέρων ἐγίνετο, ἐπεὶ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. Πρῶτον γὰρ κελευόμενος ὑποτιμασθαι, οὐτε αὐτὸν ὑπετιμησάτο, οὐτε τοὺς φίλους
Εἰάσεν·

εἰασεν· ἀλλὰ καὶ ἐλεγεν, ὅτι τὸ ὑποτιμασθῆαι ὁμολογούσης εἴη ἀδικεῖν. Ἐπειτα τῶν ἑταίρων ἐκκλεψαὶ βουλομένων αὐτὸν, οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδοκεῖ, ἐρομένουσιν εἰπὸς εἶδειεν τι χωρίον ἐξω τῆς Ἀττικῆς ἐνθα οὐ προσβάλλον θάνατον.

Ὡς δὲ τέλος εἶχεν ἡ δίκη, εἰπεῖν αὐτὸν· ἀλλ', ὦ ἄνδρες, τοὺς μὲν διδασκοντας τοὺς μαρτυράς, ὥς χρη ἐπισηκουντας καὶ ἀψευδομαρτυρεῖν ἐμοῦ, καὶ τοὺς πειθομένους τοῦτοισι, ἀνάγκη ἐστὶ πολλὴν ἑαυτοῖς συνειδέναι ἀσεβείαν καὶ ἀδικίαν· ἐμοὶ δὲ τι προσήκει νῦν μείον φρονεῖν, ἢ πρὶν καλᾶκριθῆναι, μηδὲν ἐλεγχθέντι, ὥς πεποιήκα τι ὧν ἐγράψαντο με; Τοὺς γὰρ μὴν νέους πῶς ἀν διαφθειροίμι, καρτερίαν καὶ εὐτελείαν προσεθίζων; ἐφ' οἷς γὰρ μὴν ἐργοῖς κεῖσθαι θάνατος ἢ ζημία, ἱεροσυλῖαι, τοιχωρυχῖαι, ἀνδραποδίσαι, πτολεὺς προδοσίαι, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀντιδικοὶ τοῦτων πράξαι τι κατ' ἐμοῦ φασιν· ὥς θάυμαστον ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ εἶναι, ὅπου πῶς ἐφάνη ὑμῖν τὸ τοῦ θανάτου ἔργον ἐμοὶ ἀξίον. Ἀλλ' οὐδὲ μὲντοι ὅτι ἀδικῶς ἀποθνήσκω, διὰ τοῦτο μείον φρονήτεον. Οὐ γὰρ ἐμοὶ, ἀλλὰ τοῖς καλᾶγνοῦσι τοῦτο αἰσχρὸν ἐστὶ. Παραμυθεῖται δ' ἐτι με καὶ Παλαμῆδης, ὃ παραπλησίως ἐμοὶ τελευτήσας. Ἐτι γὰρ καὶ νῦν πολὺ καλλίους ὕμνους παρεχέσθαι Ὀδυσσεὺς τοῦ ἀδικῶς ἀποκτείναντος αὐτὸν. Οἶδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρησέσθαι ὑπὸ τε τοῦ ἐπίοντος καὶ ὑπὸ τοῦ

παρεληλυθότος χρόνου, ὅτι ἠδίκησα μὲν οὐδενᾶ
 πωπόβη, οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα· εὐεργέτουν δὲ
 τοὺς ἐμοὶ διαλεγομένους, προικὰ διδασκῶν ὃ, τί
 ἐδυναμην ἀθάθον. Εἰπων δὲ ταῦτα, μαλα ὁμολο-
 γούμενως δὴ τοῖς εἰρημένοις ἀπῆει, καὶ ὀμμασι καὶ
 σχήμασι καὶ βαδίσμασι φαιδρὸς. Ὡς δὲ ἤσθετο
 ἀρα τοὺς παρεπομένους δακρυούσας, τί τοῦτο; (εἰ-
 πεῖν αὐτὸν) ἡ ἀρτί δακρυετέ; οὐ γὰρ παλαι ἴσε,
 ἐξ ὅτου περ ἐγενόμην, ὅτι κατέψηφισμένος ἦν μου
 ὑπὸ τῆς φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι εἰ μὲν
 ἀθάθων ἐπιρρεούων προαπολλύμαι, δῆλον ὅτι ἐμοὶ
 καὶ τοῖς ἐμοῖς εὖνοις λυπήσειν· εἰ δὲ χαλεπὴν προσ-
 δοκωμένων κατὰ λυῶ τον βίον, ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὥς
 εὐπράστους ἐμοῦ, πᾶσιν ὑμῖν εὐθυμήσειν εἶναι.
 Πάρων δὲ τίς Ἀπολλοδώρος, ἐπιθυμήτης μὲν ἰσχυ-
 ρῶς αὐτοῦ, ἀλλῶς δὲ εὐήθης, εἶπεν· ἀλλὰ τοῦτο
 ἐγώ γε, ὦ Σωκράτες, χαλεπώτατα φέρω, ὅτι ὄρω
 σε ἀδικῶς ἀποθνήσκοντα. Τὸν δὲ λέγεται, κατὰ-
 ψητάντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν· Σὺ δὲ, ὦ
 φίλτατε Ἀπολλοδώρε, μᾶλλον ἂν ἐβούλου με ὄραν
 δικαίως ἢ ἀδικῶς ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπίτε-
 λασαί. Λέγεται καὶ Ἀντίον παρῶντα ἰδὼν εἰπεῖν·
 Ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὁδὲ κυδρὸς, ὥς μέγα τί καὶ καλὸν
 διαπεπραγμένος, εἰ ἀπεκλῶνε με, ὅτι αὐτὸν τῶν
 μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὄρων ἀξιούμενον, οὐκ ἐφην
 χρεῖναι τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. Ὡς μο-
 χθῆρος

χθῆρος οὗτος, (εφη) ὅς οὐκ εοικεν εἶδεναι, ὅτι ὅπο-
 τερὸς ἡμῶν καὶ συμφορώτερα καὶ καλλίῳ εἰς του
 αἰεὶ χρόνον διαπεπρακῆται, οὗτος ἐστὶ καὶ ὁ νικῶν.
 Ἀλλὰ μέντοι (φαναι αὐτὸν) ἀνέθηκε μὲν καὶ Ὀμη-
 ρος, ἐστὶν οἷς τῶν ἐν καλαλυσῇ τοῦ βίου προγίγνω-
 σκεῖν τὰ μέλλοντα· βουλομαι δὲ καὶ ἐγὼ χρησμο-
 δῆσαι τί· συνένομον γὰρ ποτὲ βραχεὰ τῷ Ἀντίῳ
 υἱῷ, καὶ ἐδοξε μοι οὐκ ἀρῶς τὴν ψυχὴν εἶναι·
 ὥς φημι αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπείᾳ διαλβεῖν, ἣν ἂ
 πάληρ αὐτῷ παρῆσκευακεν, οὐ διαμένειν· διὰ δὲ το
 μηδὲν ἔχειν σπουδαῖον ἐπιμελητὴν, πρὸς περσεῖσθαι
 τινὶ αἰσχρᾷ ἐπιθυμίᾳ, καὶ πρὸς ἔκθεσθαι μέντοι
 πορῶν μοχθηρίας. Ταῦτα δ' εἰπὼν, οὐκ ἐψευσάτο·
 ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἥσθεις οἶνω, οὔτε νυκτὸς, οὔτε ἡμέ-
 ρας ἐπαυέτο πινῶν· καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πο-
 λει, οὔτε τοῖς φίλοις, οὔτε αὐτῷ οὐδενὸς ἀξίος ἐγε-
 νετο. αὐτὸς μὲν δὴ, διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παι-
 δεῖαν, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην, ἐτι καὶ
 τετελευτήκως τυγχάνει κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ,
 διὰ το μεγαλυνεῖν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, φθονοῦ
 ἐπαλόμενος, μᾶλλον κατὰ ψῆφισασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε
 τοὺς δικαστὰς. — Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφίλους μοι-
 ρὰς τεύχῃκεναι. Του μὲν γὰρ βίου το χαλε-
 πώτατον ἀπελίπε· τῶν δὲ θανάτων το ῥᾶς οὐ ετυ-
 χεν. Ἐπεδειξάτο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥᾶμην. Ἐπεὶ
 γὰρ εἶπὼν τοῦ ἐτι ζῆν το τεθνάναι αὐτῷ κρείσσον

ειναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς ταλλὰ τὰ ῥαθα προσαντῆς
 ἡν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακισατο, ἀλλ'
 ἱλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν, καὶ ἐπετελεσάτο.

Ἐγὼ μὲν δὴ κάλανων τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν
 καὶ τὴν γενναϊότητα, οὐτε μὴ μεμνησθαι δυναμαὶ
 αὐτοῦ, οὐτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. Εἰ δὲ
 τίς τῶν ἀρετῆς ἐφ' ἱεμένων ὠφελιμώτερον τινὶ Σωκρά-
 τους συνεγενετο, ἐκεῖνον ἐγὼ τὸν ἀνδρὰ ἀξιωμα-
 καριστάτῳ νομίζω.

Κ Ε Φ.

Κ Ε Φ. 5.

ΟΥ Πολλου γ' ἔνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὄνομα ἔχετε καὶ αἰτίαν ὑπο τῶν βουλομέ-
 νων τὴν πόλιν λοιδορεῖν, ὥς Σωκράτην ἀπεκρίθη-
 κάτε, ἄνδρα σοφόν. φησὺσι γὰρ δὴ με σοφόν
 εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι, οἱ βουλομένοι ὑμῖν οὐκιδίζειν.
 εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐ-
 τομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγενέτο, ἐμὲ τεθνάναι δὴ.
 ὄρατε γὰρ δὴ εἰς τὴν ἡλικίαν, ὅτι παρῶν ἤδη εἰς
 τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς
 πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ κατὰ ψήφι-
 σάμενους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς αὐ-
 τομάτους. ἴσως με οἰσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ἀπορία λόγων ἑάλωκεναι τοιούτων, οἷς ἂν ὑμᾶς
 ἐπεισά, εἰ ὥμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν,
 ὥς ἐ ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ'
 ἀπορία μὲν ἑάλωκα, οὐ μὲντοι λόγων, ἀλλὰ τολ-
 μῆς καὶ ἀναισχυντίας, καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λε-
 γειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷα ὑμῖν μὲν ἡδὺς ἂν ἦν
 ἀκοῦειν. θρήνουντος μου καὶ οδυρομένου, καὶ ἀλλὰ
 ποιοῦντος καὶ λεγοντος πολλὰ, καὶ ἀναξία ἐμοῦ,
 ὥς ἐγὼ φημι. οἷα δὴ καὶ εἰθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων
 ἀκοῦειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾤηθην δεῖν ἔνεκα τοῦ κιν-

δυνου πράξαι οὐδεν ἀνελευθερον, οὔτε νυν μοι μέλα-
 μελει οὕτως ἀπολογησαμένῳ· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 αἰρούμαι ὥδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι, ἢ ἐκείνῳς
 ζῆν. οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ οὐτ' ἐν πολέμῳ οὔτε ἐμε οὔτε
 ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανασθαι, ὅπως ἀπο-
 φευξέται πᾶν πόνον θανάτου. καὶ γὰρ ἐν ταῖς
 μάχαις πολλάκις δῆλον γίνεταί ὅτι τὸ γε ἀπο-
 θάνειν ῥᾶον ἢ τις ἐκφυγεῖν, καὶ ὅπλα ἀφείη, καὶ
 ἐφ' ἱκεσίαν τραπείη τῶν διωκόντων. καὶ ἀλλὰ πολ-
 λὰ μηχαναὶ εἰσὶν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε
 διαφυγεῖν θάνατον, εἰάν τις τόλμᾳ πᾶν ποιεῖν καὶ
 λέγειν. καὶ νυν δὴ ἐγὼ μὲν ἀπειμὶ, ὑφ' ὑμῶν θανά-
 του δίκην ὀφλῶν· οὗτοι δέ, μοι κατήγοροι ὑπὸ τῆς
 ἀληθείας ὠφληκόες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ
 ἐγὼ γε τῷ τιμημασί· ἐμμένω, καὶ οὗτοι. ταῦτα μὲν
 οὖν πού τις ἴσως οὕτω καὶ εἰς σchein, καὶ οἶμαι αὐτὰ
 μέριμνᾳ εἶναι.

Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμάδε-
 σαι, ὡ καὶ ἀψήφισαμένοι μοι. καὶ γὰρ εἰμὶ ἤδη
 ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησμάδουσιν, ὅταν
 μέλλωσιν ἀποθάνειν. φημι γὰρ, ὡ ἄνδρες, οἱ
 με ἀπέκλινάτε, τιμωρίαν ὑμῖν ἤξειν εὐθὺς μέλα τὸν
 ἔμμενον θάνατον, πολὺ χαλεπώτερον ἢ τὴν Δία, ἢ οἷαν
 ἐμε ἀπέκλινάτε. νυν γὰρ τοῦτο εἰργασθε, οἰόμενοι
 ἀπαλλάξεσθαι τοῦ δίδοναι ἐλεγχον τοῦ βίου. τὸ
 δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὥς ἐγὼ φημι.

πλείους

πλείους εσονται ὑμᾶς οἱ ἐλεγχοντες, οὓς νυν ἐγὼ
καλεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἠσθανεσθε. καὶ χαλεπώ-
τεροι εσονται, ὅσῳ νεώτεροι εἰσι· καὶ ὑμεῖς μάλλον
ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε, ἀποκτείναντες ἀνθρώ-
πους, ἐπισχησεῖν τοῦ ονειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ
ορθῶς ζητε, οὐ καλῶς διανοεῖσθε. οὐτε γὰρ ἐστὶ
αὕτη ἡ ἀπαλλαγή οὐτε πᾶν δύναμις, οὐτε καλή.
ἀλλ' ἐκεῖνη καὶ καλλίστη καὶ ῥᾶστη, μὴ τοὺς ἄλλους
κολοῦειν, ἀλλ' αὐτὸν παρασκευάζειν, ὅπως ἐσά-
ως βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς κατὰ ψη-
φισαμένοις μαντεύσαμενος, ἀπαλλαττομαι.

Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδὲως ἀν' ἀπαλῆς
ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τοῦτου πραγματίας, ἐν ᾧ οἱ ἀρ-
χόντες ἀσχολίαν αἴουσι, καὶ οὐπω ἐρχομαι οἱ
ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. ἀλλὰ μοι, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, παραμεινᾶτε τοσούτον χρόνον. οὐδὲν γὰρ
κωλύει διαμυθολογήσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεσιν.
ὑμῖν γὰρ, ὡς φίλοις οὖσιν, ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνὶ
μοι συμβεβηκός τι ποτ' ἐννοεῖ. ἐμοὶ γὰρ, ὦ ἄν-
δρες δικάσαι, (ὑμᾶς γὰρ δίκας καλῶν, ορθῶς ἀν-
καλοῖν) θαυμασίον τι γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθὺς μοι
μαντική, ἡ τοῦ δαιμονίου, ἐν μὲν τῷ προσθεν χρό-
νῳ πάντῃ πᾶν πυκνὴ αἰετὴν, καὶ πᾶν ἐπὶ σμει-
κροῖς ἐνανθιζομένη, εἰ τι μέλλοιμι μὴ ορθῶς πρᾶ-
ξαι. νυνὶ δὲ συμβεβηκε μοι, ἅπερ ὄρατε καὶ αὐτοὶ,
ταῦτι, ἃ γὰρ ἤδη οἰηθεῖν ἀντὶς, καὶ νομίζεσθαι ἐσχάτα

κακῶν εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὐκ ἐξίοντι ἔωθεν οἰκοθεν ἠναν-
 τιωθῇ το τοῦ Θεοῦ σημεῖον, οὐκ ἦνικα ἀνεβαινον
 ἐνταυθοὶ ἐπὶ το δίκασθαι, οὐκ ἐν τῷ λόγῳ οὐδα-
 μου, μελλόντι τι εἶναι. καίτοι ἐν ἀλλοῖς λόγοις
 πολλαχοῦ δὴ με ἐπέσχε λείοντα μέλας. νυνὶ δὲ
 οὐδαμου περὶ ταύτην τὴν πράξιν οὐτ' ἐν ἐργῷ οὐ-
 δένι οὐτ' ἐν λόγῳ ἠναντιωθῇ μοι. τί οὖν αἰτίον εἶναι
 ὑπολαμβάνω, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ
 ΓΑΡ ΜΟΙ ΤΟ ΞΥΜΒΕΒΗΚΟΣ ΤΟΥΤΟ, ΑΓΑ-
 ΘΟΝ ΓΕΓΟΝΕΝΑΙ. καὶ οὐκ ἐστ' ὅπως ἡμεῖς ὀρ-
 θῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσον οἰομεθα κακὸν εἶναι το
 τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τοῦτο γέγονεν. οὐ
 γὰρ ἐστ' ὅπως οὐκ ἠναντιωθῇ ἀν μοι το εἰωθὸς ση-
 μεῖον, εἰ μὴ ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξαι. Ἐννοή-
 σωμεν δὲ καὶ τῆδε, ὥς πολλὴ ἐλπίς ἐστὶν ἀγαθὸν
 αὐτοῖς εἶναι. δύοιν γὰρ θάτερον ἐστὶ το τεθνάναι· ἢ γὰρ
 οἷον μὴδὲν εἶναι, μὴδ' αἰσθησὶν μὴδεμίαν μὴδενος
 εἶναι τὸν τεθνεῶτα· ἢ, κατὰ τα λεγόμενα, μέλα-
 βολὴ τίς τυγχάνει οὐσα καὶ μελοικησὶς τῆς ψυχῆς,
 το τοποῦ το ἐνθενδε εἰς ἄλλον τοπον. καὶ εἴτε δὴ
 μὴδεμία αἰσθησὶς ἐστὶν, ἀλλ' οἷον ὕπνος, ἐπειδὴν τίς
 καθευδὼν μὴδ' ὄναρ μὴδὲν ὄρα, θαυμασιὸν κέρδος
 ἀν εἴη ὁ θάνατος. ἐγὼ γὰρ ἀν οἶμαι, εἰ τίνα ἐκλε-
 ξάμενον δεοὶ ταύτην τὴν νυκτῆα, ἐν ἣ οὕτω κατε-
 δαρθῇ, ὥστε μὴδε ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νυκ-
 τὰς τε καὶ ἡμέρας τὰς το βίου το αὐτοῦ ἀντι-
 παρα-

παραθεντα ταύτῃ τῇ νυκτι, δεοὶ σκεψάμενον εἰπεῖν,
 ὅποσας ἀμείνον καὶ ἡδίων ἡμέρας καὶ νυκτὶς ταύτης
 τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἀν
 μὴ ὅτι ἰδιώτην τίνα, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλεῖα
 εὐαριθμητοῦς ἀν εὗρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἀλλὰς
 ἡμέρας καὶ νυκτὶς. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατος ἐστὶ,
 κέρδος ἐγώ γε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς
 χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' ἀν
 οἷον ἀποδημησάτω ἐστὶν ὁ θάνατος ἐνθενδε εἰς ἄλλον
 τόπον, καὶ ἀληθὴ ἐστὶ τὰ λεγόμενα, ὥς ἄρα ἐκεῖ
 εἰσι πάντες οἱ τεθνεώτες, τί μείζον ἀγαθὸν τοῦτου
 εἴη, ὦ ἄνδρες δικάσαι; εἰ γὰρ τις ἀφικομένος εἰς
 ἄδου, ἀπαλλαγείτω τοῦτων τῶν φασκόντων δικά-
 ζων εἶναι, εὐρήσεται τοὺς ὡς ἀληθῶς δικάζας, οἵπερ
 καὶ λεγόνται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ραδά-
 μανθὺς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος, καὶ ἄλλοι ὅσοι
 τῶν ἡμιθεῶν δίκαιοι ἐγενοντο ἐν τῷ ἑαυτῶν βίῳ, ἀρα
 φαυλὴ ἀν εἴη ἢ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεὶ συγγενε-
 σθαι, καὶ Μουσάῳ καὶ Ἡσίοδῳ καὶ Ὀμηρῳ, ἐπι-
 ποσῶ ἀν τις δεξαίτ' ἀν ὕμνων; ἐγὼ μὲν γὰρ πολ-
 λακίς ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτα ἐστὶν ἀληθῆ. ἐπεὶ
 ἐμοί γε καὶ αὐτῷ θαυμάσῃ ἀν εἴη ἢ διαλῆξῃ αὐτοῦ,
 ὅποτε ἐντυχοίμι Παλαμῆδῃ καὶ Αἰάντι τῷ Τελα-
 μωνος, καὶ εἰ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν
 ἀδίκον τεθνήκεν. ἀντιπαράβαλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη
 πρὸς τὰ ἐκείνων, ὥς ἐγώ μαι, οὐκ ἀν ἀγῶδες εἴη. καὶ
 ὅη

δη και το μεγαλυνον, τους εκει εξεταζοντα και ερευ-
νωντα, ὥσπερ τους ενταυθα, διαλγειν, τις αυτων
σοφος εστι, και τιθροισται μεν, εστι δ' ου. επι ποσω
δ' αν τις, ω ανδρες δικασαι, δεξαιτο εξετασαι τον
επι Τροιαν αγαλοντα την πολλην στραβιαν, η Οδυσ-
σεα, η Σισυφον, η αλλους μυριους αν τις ειποι,
και ανδρας και γυναικας; οἷς διαλεγεσθαι εκει και
ξυνειναι και εξεταζειν, αμνηχανου αν ειη ευδαιμο-
νιαις παντως. ου δηπου τουτου γε ενεκα οἱ εκει απο-
κλεινουσι. τα τε γαρ αλλα ευδαιμονεσες εροι εισιν οἱ
εκει των ενθαδε, και ηδη τον λοιπον χρονον αθανα-
τοι εισιν, ειπερ γε τα λεγομενα αληθη εστιν.

Αλλα και υμας χρη, ω ανδρες δικασαι, ευελ-
πιδας ειναι προς τον θανατον, και εν τι τουτο δια-
νοεσθαι αληθες, ὅτι ουκ εστιν ανδρι αγαθω κακον
ουδεν, ουτε ζωντι ουτε τελευτησαντι· ουδε αμελειται
υπο θεων τα τουτου πραγματα· ουδε τα εμα νυν
απο του αυτοματου γινονεν· αλλα μοι δηλον εστι
τουτο, ὅτι ηδη τεθναναι και απηλλαχθαι πραγμα-
των βελιον ην μοι. δια ταυτι και εμε ουδαμου
απελρεψε το σημειον· και εγωγε τοις καλειψη-
φισαμενοις μου και τοις καληγοροις ου πανυ χαλε-
παινω· και τοι ου ταυτη τη διανοια καλειψηφιζοντο
μου και καληγορουν, αλλ' οιομενοι βλαπτειν τι
τουτο αυτοις αξιον μεμφεςθαι. τοσονδε μεντοι αυτων
δεομαι. τους υιεις μου, επειδαν ηξησησωσι, τιμωρη-
σασθε,

σασθε, ὦ ἄνδρες, ταῦτα ταῦτα λυποῦντες, ἅπερ ἐγὼ
 ὑμᾶς ἐλυποῦν, εἰάν ὑμῖν δοκῶσιν ἡ χρημάτων ἡ ἀλλοῦ
 τοῦ προῆρον ἐπιμελεῖσθαι ἡ ἀρετῆς· καὶ εἰάν δοκῶσι
 τι εἶναι, μὴδὲν οὐτὲς, οὐκ ἐκτιθέμενοι αὐτοῖς, ὥσπερ ἐγὼ
 ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἰοῦνται τι
 εἶναι, οὐτὲς οὐδενὸς ἀξιοί. καὶ εἰάν ταῦτα ποιῇτε,
 δίκαια πεπονθὼς ἐγὼ ἐσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτοῖς τε καὶ
 οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν, ἀπο-
 θανουμένῳ, ὑμῖν δὲ, βιωσκομένοις. ὅποτεροι δὲ ἡμῶν
 ἐρχονται ἐπὶ ἀμείνον ἔργον, ἀδελφὸν πάντι πλὴν
 ἡ τῷ θεῷ.

Κ Ε Φ. Ζ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΩΝ.

ΤΙ τῆνικαδὲ ἀφίζαι, ὦ Κριτῶν; ἢ οὐ πρῶτ' ἔτι ἐσὶ; ΚΡ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩΚ. Πῆνικα μαλιστα; ΚΡ. Ορθρὸς βαθυς. ΣΩΚ. Θαυμάζω ὅπως ἠθέλησε σοὶ ὁ τοῦ δεσμώτηριου φυλαξ ὑπακούσαι. ΚΡ. Ξυνηθὴς ἤδη μοι ἐσιν, ὦ Σωκράτες, διὰ τὸ πολλακίς δευρὸ φοιτᾶν. καὶ τί καὶ εὐεργετεῖται ὑπ' ἐμοῦ. ΣΩΚ. Ἄρτι δὲ ἤκεις, ἢ πάλαι; ΚΡ. Ἐπεικὼς πάλαι. ΣΩΚ. Εἴτα πῶς οὐκ εὐθύς ἐπηγείρας με, ἀλλὰ σιγῇ παρακαθῆσαι; ΚΡ. Οὐ μά τον Δία, ὦ Σωκράτες· οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθελον ἐν τοσαύτῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λυπῇ εἶναι. ἀλλὰ καὶ σου πάλαι θαυμάζω, αἰσθανομένος ὥς ἡδέως καθευδεῖς· καὶ ἐπιήδεις σε οὐκ ἠγείρον, ἵνα ὥς ἡδίστα διαγῆς. καὶ πολλακίς μὲν δὴ σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμονισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μαλιστα ἐν τῇ νῦν παρεσῶσθι ἔμφορᾳ, ὥς ῥαδίως αὖθις καὶ πρᾶως φέρεις. ΣΩΚ. Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κριτῶν, πλεῖστοι μὲν εἴη ἀγανακτεῖν τηλικούτων ὄντων, εἰ δὲ ἤδη τελευτᾶν. ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σωκράτες, τηλι-

κούροι

κούροι εν τοιαύταις ξυμφοραῖς ἀλίσκονται· ἀλλ' οὐδεν
 αὐτοῖς ἐπιλυεταί ἢ ἡλικία το μη ουχι ἀγανακτεῖν
 τῇ παρουσῇ τυχῇ. ΣΩΚ. Ἐστὶ ταῦτα. ἀλλὰ τι
 δὴ οὕτω πρῶτ' ἀφίζαι; ΚΡ. Ἀγγελιαν, ὡ Σωκράτες,
 φερῶν χαλεπὴν, οὐ σοι, ὥς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ'
 ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πασι, καὶ χαλεπὴν
 καὶ βαρεῖαν· ἣν ἐγώ, ὥς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρυ-
 ῖατα ἀν' ἐνεγκάμι. ΣΩΚ. Τίνα ταύτην; ἡ το
 πλοῖον ἀφικταὶ ἐκ Δήλου, οὐ δὲ ἀφικομένου τεθνα-
 ναι με; ΚΡ. Οὗτοι δὴ ἀφικταὶ, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν
 μοι ἤξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγελλουσιν ἤκοντες τι-
 νες ἀπὸ Σουνίου, καὶ κατὰλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δη-
 λον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγέλων ὅτι ἤξει τήμερον,
 καὶ ἀνάγκη δὴ εἰσαυριὸν εἶναι, ὡ Σωκράτες, τὸν βίον
 σε τελευτᾶν. ΣΩΚ. Ἀλλ', ὡ Κριτῶν, τυχῇ ἀγαθῇ·
 εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἐσώ. οὐ μὲντοι οἰ-
 μαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον. ΚΡ. Ποθεν τοῦτο τεκμαιρῇ;
 ΣΩΚ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γὰρ πού ὑπεραία δει με
 ἀποθνήσκειν, ἢ ἢ ἀν' ελθοὶ τὸ πλοῖον. ΚΡ. Φάσι
 δὲ γὰρ τοὶ δὴ οἱ τούτων κύριοι. ΣΩΚ. Οὐ τοίνυν τῆς
 ἐπιούσης ἡμέρας οἰμαι αὐτὸ ἤξειν, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας.
 τεκμαιρομαι δὲ ἐκ τίνος ἐνυπνίου, ὃ ἑώρακα ὀλίγον
 πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ
 τινὶ οὐκ εἶναι με. ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί το ἐνυπνιον;
 ΣΩΚ. Ἐδοκεῖ τις μοι γυνὴ προσελθούσα, καλὴ
 καὶ

και ευειδής, λευκα ἱμάτια έχουσα, καλεσαι με,
και ειπειν, Ω Σωκράτες,

Ἡματι κεν τριτάτῳ Φθιην εριδῶλον ἰκοιο.

ΚΡ. Ως ἀλοπον το ενυπνιον, ω Σωκράτες. ΣΩΚ.
Εναργες μεν ουν, ὡς εμοι δοκει, ω Κριτων. ΚΡ.
Λιαν γε, ὡς εοικεν. Αλλ', ω δαιμονιε Σωκράτες,
ετι και νυν εμοι πειθου, και σωθῆι. ὡς εμοι, εαν
συ αποθανης, ουδεμια ξυμφορα εσιν αλλη· αλλα
χωρις μεν σου εσερησθαι, τοιουτου επιηδείου, οἶον
εγω ουδενα μηποτε εὔρησω, ετι δε και πολλοις δοξω,
οἱ εμε και σε μη σαφως ισασιν, ὡς οἱος τε ων σε
σωζειν, ει ηθελον αναλίσκειν χρηματια, αμελησαιμι.
καιτοι τις αν αισχιων ειη ταύτης δοξα, η δοκειν
χρηματια περι πλειονος ποιεισθαι η φιλους; ου γαρ
πεισονται οἱ πολλοι ὡς συ αὖτος ουκ ηθελησας
απιεναι ενθενδε, ἡμων προθυμουμενων. ΣΩΚ. Αλ-
λα τι ἡμιν, ω μακαριε Κριτων, οὕτω της των
πολλων δοξης μελει; οἱ γαρ επιεικεςᾶλοι, ὧν μαλ-
λον αξιον φροντιζειν, ἡγησονται αὖτα οὕτω πεπρα-
χθαι, ὥσπερ ανπραχθη. ΚΡ. Αλλ' ὄρας δη ὅτι
αναίτη, ω Σωκράτες, και της των πολλων δοξης
μελειν. αὖτα δε δηλοι τα παροντα νυνι, ὅτι οἱοι τε
εισιν οἱ πολλοι ου τα σμικροῖα των κακων εξερ-
γαζεσθαι, αλλα σχεδον τα μεγαλα, εαν τις εν
αὖτοις διαβεβλημενος η. ΣΩΚ. Ει γαρ ωφελον, ω
Κριτων,

Κριτῶν, οἷοι τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργαζέσθαι, ἵνα οἷοι τε ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα· καὶ καλῶς εἶχε. νυνὲς οὐδέτερά οἷοι τε. οὔτε γὰρ φρονιμον, οὔτε ἀφρονα δύνατοὶ ποιῆσαι. ποιοῦσι δὲ τοῦτο, ὅ, τι αὖν τυχωσι.

ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω. ταδὲ ὅς, ὦ Σωκράτης, εἶπε μοι· ἀρὰ γε μὴ ἐμοὶ προμηθεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιηδείων, μὴ, εἰς ἐνθενδὲ ἐξέλθης, οἱ συκοφανταὶ ἡμῖν πρᾶγμαλα παρῆχουσιν, ὥς σε ἐνθενδὲ ἐκκλεψᾶσι, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβάλλειν, ἢ συχνὰ χρημάλα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τοῦτοισι παθεῖν; εἰ γὰρ τι τοιοῦτον φοβῇ, εἰς αὐτὸ χαίρειν. ἡμεῖς γὰρ πού δικαιοὶ ἐσμεν, σωσάντες σε, κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον· καὶ, εἰς δὲ, ἐπὶ τοῦτο μειζῶ. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ. ΣΩΚ. Καὶ ταῦτα προμηθεύμαι, ὦ Κριτῶν, καὶ ἄλλα πολλὰ. ΚΡ. Μὴ τοίνυν ταῦτα φοβου. καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ ταργυρίον ἐστίν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινες σῶσαι σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθενδὲ. ἐπεὶ οὐχ ὄρας τοῦτους τοὺς συκοφαντίας, ὥς εὐέλεις, καὶ οὐδὲν αὖν δεοὶ ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρημάλα, ὥς ἐγώμαι, ἱκανὰ· ἐπεὶ καὶ, εἰ τι ἐμοὶ κηδομένος, οὐκ οἶμι δεῖν ἀναλίσκειν τὰ ἐμὰ, ξένοι οὗτοι ἐνθαδὲ ἐτοῖμοι ἀναλίσκειν. εἰς δὲ καὶ κεκομικέν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργυρίον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος·

θαιος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κεβης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
 πάνυ. ὥς, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀπο-
 καμῆς σωσαι σαῦτον, μήτε ὁ ἐλεγες ἐν τῷ δικα-
 στηριῷ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν εἶχους
 ἐξελθὼν ὁ, τί χρῶ σεαυτῷ. πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ
 ἀλλοσε, ὅποι ἂν ἀφικῇ, ἀγαπήσουσι σε· ἂν δὲ
 βουλή εἰς Θετταλίαν ἵεναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἱ
 σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται, καὶ ἀσφαλείαν σοὶ
 παρέξονται, ὥς σε μηδὲν λυπεῖν τῶν κατὰ Θετ-
 τάλιαν. Ἔτι δὲ, ὦ Σωκράτης, οὐδὲ δίκαιον μοι δο-
 κεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαῦτον προδιδόναι, ἐξόν
 σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπευδεῖν περὶ σεαυτοῦ γενέ-
 σθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπευσάμεν τε καὶ
 ἐσπευσαν, σε διαφθεῖραι βουλομένοι. πρὸς δὲ του-
 τοῖς, καὶ τοὺς υἱεῖς τοῦ σαυτοῦ ἐμοίγε δοκεῖς προ-
 δίδοναι, οὓς σοὶ ἐξόν καὶ ἐκθρεῖναι καὶ ἐκπαιδεύσαι,
 σιχῆσθαι κατὰ λιπῶν, καὶ τὸ σὸν μέρος, ὃ, τί ἂν
 τυχῶσι, τοῦτο πράξουσιν. τεύχονται δὲ, ὥς τὸ εἰ-
 κος, τοιοῦτων, οἷα περ εἰώθε γίνεσθαι ἐν ταῖς
 ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ γὰρ οὐ χρὴν ποι-
 εῖσθαι παῖδας, ἢ ζυνδιαλαλαίπῳρειν καὶ τρεφόντα
 καὶ παιδεύοντα. σὺ δὲ μοι δοκεῖς τὰ ῥαθυμοτάτα
 αἰρεῖσθαι. χρὴ δὲ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀν-
 δρείος ἐλοίτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φασκόντα γὰρ ἤδη
 ἀρετῆς διὰ πάντος τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι. ὥς ἐγώ-
 γε καὶ ὑπὲρ σου καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτή-
 δειων

δειὼν αἰσχυνομαι, μὴ δοξῇ ἅπαν το πρᾶγμα τὸ
 περὶ σε ἀνὰνδρῖα τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπραχθαι· καὶ
 ἡ εἰσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστηριον ὥς εἰσηλθες,
 ἔξον μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὖτος ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὥς
 ἐγενετο· καὶ τότελευταῖον δὴ τοῦτι, ὥσπερ καλᾶ-
 γελως τῆς πράξεως, κακία τινὶ καὶ ἀνὰνδρῖα τῇ
 ἡμετέρᾳ διαπεφευγεναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινες σε οὐ
 διέσωσαμεν, οὐδὲ συ σάυλον, οἶον τε οὐ καὶ δυνά-
 λον, ἐτι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὀφελος ἦν. ταῦτ' οὖν,
 ὦ Σωκράτες, ὅρα μὴ ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχυρῷ ἡ
 σοὶ τε καὶ ἡμῖν· ἀλλὰ βουλευοῦ. μᾶλλον δὲ οὐδὲ
 βουλευεσθαι ἐτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλευσθαι. μίᾳ δὲ
 βουλῇ. τῆς γὰρ ἐπιουσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ
 πεπραχθαι. εἰ δὲ περιμενουμεν, ἀδυναλόν, καὶ
 οὐκετι οἶον τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σωκρά-
 τες, πείθου μοι, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖ. ΣΩΚ.
 Ω φίλε Κριτῶν, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ
 μετὰ τίνος ὀρθότητος εἴη. εἰ δὲ μὴ, ὅσῳ μείζων,
 τοσοῦτ' ἁλεπώτερα. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς,
 εἴτε ταῦτα πράκτεον, εἴτε μὴ· ὥς ἐγὼ οὐ μόνον νυν,
 ἀλλὰ καὶ αἰε τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ
 πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὅς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλ-
 ῃσός φαινῇται. τοὺς δὴ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἐμπρο-
 σθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νυν ἐκβαλεῖν, ἐπεὶ δὴ μοι
 ἤδη ἡ τύχη γέγονεν· ἀλλὰ σχεδὸν τι ὅμοιοι φαίνον-
 ται μοι, καὶ τοὺς αὖτους πρᾶσσειν καὶ τιμῶ, οὗσπερ

και προτερον. ὦν εαν μη βελτιω εχωμεν λεγειν
εν τῷ παροντι, ευ ισθι ὅτι ου μη σοι συγχωρησω,
ουδ' αν πλειω των νυν παροντων ἢ των πολλων
δυναμεις, ὥσπερ παιδας, ἡμας μορμολυτῆται,
δεσμους και θανάτους επιπεμπουσα, και χρηματων
αφαρσεις. ΚΡ. Πως ουν αν μετριωτατα σκοποι-
μεθα αυτα; ΣΩΚ. Αλλ' ὧδε σκοπει. ει μελλουσιν
ἡμιν ενθενδε ειτε αποδιδρασκειν, εθ' ὅπως δει ονο-
μασαι τουτω, ελθοντες οἱ νομοι και το ποιον της
πολεως, επισαντες ερωντο, Ειπε μοι, ω Σωκρατες
τι εν νῷ εχεις ποκειν; αλλο τι η τουτω ο εργω, ο
επιχειρες, διανοη τους τε νομους ἡμας απολεσαι,
και συμπασαν την πολιν, το σον μέρος; η δοκει
σοι οἷον τε ετι εξεινην την πολιν ειναι, και μη
ανατετραφθαι, εν ἣ αν αἱ γενομεναι δικαι μηδεν
ισχυωσιν, αλλ' ὑπο ιδιωτων ακυροι τε γηγνωνται
και διαφθειρωνται; Τι ερουμεν, ω Κριτων, προς
ταυτα και αλλα τοιαυτα; πολλαι γαρ αν τις εχοι,
αλλως τε και ῥητωρ, ειπειν ὑπερ τουτου του νομου
απολλυμενου, ὅς τας δικας τας δικασθειςας προ-
σατῆει κυριας εικαι. η ερουμεν προς αυτους, ὅτι ηδι-
κει γαρ ἡμας ἡ πολις, και ουκ ορθως την δικην
εκρινε; ταυτα, η τι ερουμεν; ΚΡ. Ταυτα νηλια,
ω Σωκρατες. ΣΩΚ. Τι ουν αν ειπωσιν οἱ νομοι; Ω
Σωκρατες, η και ταυτα ὡμολογητο ἡμιν τε και σοι,
η εμμενειν ταις δικαις, αἷς αν ἡ πολις δικαζοι;

Εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἀν εἰποιεῖν,
 Θῆν, ὦ Σωκράτες, μὴ θαυμάζε τα λεγόμενα, ἀλλ'
 ἀποκρινου. ἐπεὶ δὴ καὶ εἰώθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾷ
 τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. φερε γὰρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν
 καὶ τῇ πόλει, ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ
 πρῶτον μὲν σε ἐγεννησάμεν ἡμεῖς; καὶ δι' ἡμῶν
 ἐλάβε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ, καὶ ἐφυῆύστε σε;
 φράσον οὖν, τοῦτοῖς ἡμῶν τοῖς νομοῖς τοῖς περὶ τοὺς
 γάμους μεμφῇ τί, ὥς οὐ καλῶς ἐχουσιν; Οὐ μεμ-
 φομαι, φαῖν ἂν. Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου
 τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ἧ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης;
 ἢ οὐ καλῶς προσετατρίον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τοῦτω τέλα-
 ῖμενοι νομοί, παραγέλλοντες τῷ πατρί τῷ σὺ σε
 ἐν μουσικῇ καὶ γυμνασικῇ παιδεύειν; Καλῶς, φαῖν
 ἂν. Εἰεν. ἐπεὶ δὴ δὲ ἐγενου τε καὶ ἐξετραφῆς καὶ
 ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μὲν, ὥς οὐχοί
 ἡμετέρος ἦσθα καὶ ἐκγονος καὶ δούλος, αὐτοῦ τε καὶ
 οἱ σοὶ προγονοί; καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἀρ' ἐξι-
 σου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ' ἂν
 ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, ταῦτα καὶ σὺ ἀντι-
 ποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἀρα σοὶ τὸν
 πατέρα οὐκ ἐξίσου ἦν τὸ δίκαιον, καὶ πρὸς δεσ-
 πότην, εἰ σοὶ ὧν ἐτυγχάνεν, ὥς ἂπερ πασχείς,
 ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν; οὔτε κακῶς ἀκουόντα ἀντι-
 λεγείν, οὔτε τυπτόμενον ἀντιτυπείν, οὔτε ἀλλὰ ται-
 αῦτα πολλὰ; πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἀρα καὶ τοὺς

νομους ἐξέσαι σοι, ὥς· εἰς ἐπὶ ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς
 ἀπολλύναι, δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς
 τοὺς νομους καὶ τὴν πατρίδα καθ' ὅσον δύνασαι ἐπι-
 χειρήσεις ἀνταπολλύναι; καὶ φησεις, ταῦτα ποίω,
 δίκαια πράττειν, ὃ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμε-
 λουμένος; ἢ οὕτως εἰ σοφός, ὥς· λεληθε σὺ ὅτι
 μήρως τε καὶ πάρος καὶ τῶν ἄλλων προγόνων
 ἅπαντων τιμιώτερον εἰς πατρίδα, καὶ σεμνότερον καὶ
 ἁγιώτερον, καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ
 παρὰ ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι· σεβέσθαι δεῖ
 καὶ μᾶλλον ὑπεῖκεν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλε-
 παινουσάν, ἢ πατέρα· καὶ ἢ πείθειν, ἢ ποιεῖν ἃ ἂν
 κελεύοι· καὶ πασχεῖν εἰς τι πρὸς ἀτλή παθεῖν, ἢ στυ-
 χίαν ἀλόνει, εἰς τι τυπῆσθαι, εἰς τι δεῖσθαι, εἰς
 τι εἰς πόλεμον ἀγῇ τρωθήσομενον ἢ ἀποθανομένου,
 ποιήσας ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει· καὶ οὐχ
 ὑπεκλῆον, οὐδὲ ἀναχωρήσειν, οὐδὲ λειπῆσειν τὴν τάξιν·
 ἀλλὰ καὶ ἐν πόλεμῳ καὶ ἐν δικάσει καὶ πάντα-
 χου ποιήσεον ἃ ἂν κελεύοι ἢ πόλις τε καὶ ἢ πα-
 τὴρ· ἢ πείθειν αὐτὴν ἢ τὸ δίκαιον πεφυκε· βιά-
 ζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα, οὔτε πατέρα, πολὺ
 δὲ τοῦτων ἐτι ἤτις τὴν πατρίδα, τι φησομεν πρὸς
 ταῦτα, ὦ Κριτῶν; ἀληθὴ λέγειν τοὺς νομους, ἢ
 οὐ; ΚΡ. Ἐμοιγε δοκεῖ. ΣΩΚ. Σκοπεῖ τοιούτων, ὦ
 Σωκράτης, (φαίνεται ἂν ἰσως οἱ νομοὶ) εἰ ἡμεῖς ταῦτα
 ἀληθὴ λεγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν,
 ἃ ἐπι-

ἂν ἐπιχειρεῖς· ἡμεῖς γὰρ σε γεννησάντες, ἐκθρεψάντες, παιδευσάντες, μελαδόντες ἀπάντων, ὧν οἱοί τε ἡμεν, καλὼν σοὶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πασι πολίταις, ὁμῶς προαγαγεύομεν, τῷ ἐξουσίαν πεποιηκεναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασῇ καὶ ἰδῇ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ὧς ἂν μὴ ἀρεσκώμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ, ἀπιέναι ὅπῃ ἂν βουλήται. καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδὼν ἐστὶν οὐδ' ἀπαγορεύει, εἰ ἂν τις βουλήται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἵεναι, (εἰ μὴ ἀρεσκοίμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις) εἰ ἂν τε μέλοι κεν ἄλλοσε πῇ ἐλθὼν, ἵεναι ἐκεῖσε, ὅπῃ ἂν βουλήται, ἐχὼν τὰ αὐτοῦ. ὅς δ' ἂν ὑμῶν παραμεινῇ, ὅρων ὅν τρόπον ἡμεῖς τὰς τε δίκας δικάζομεν, καὶ τὰλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φάμεν τοῦτον ὁμολογήκεναι ἐρῶν ἡμῖν, ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσῃ ταῦτα. καὶ τὸν μὴ πειθομένονον, τριχῇ φάμεν ἀδικεῖν· ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν οὐ πειθέται, καὶ ὅτι τροφεύσι. καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πειθεσθαι, οὐτε πειθέται, οὐτε πειθεῖ ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν· προτιθέντων ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀγριῶς ἐπιτατῶντων ποιεῖν ἂν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφ' ἐνίων δυοῖν θάτερα, ἢ πειθεῖν ἡμᾶς, ἢ ποιεῖν· τοῦτων οὐδέτερον ποιεῖ.

Ταῦταίς δὴ φάμεν καὶ σε, ὦ Σωκράτες, ταῖς αἰῶσις ἐνεξέσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἂν ἐπινοεῖς· καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων σε, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. Εἰ

οὐν ἐγὼ εἰποίμι, διὰ τι δὴ, ἴσως ἀν' μου δίκαιως
 καθάπλουντο, λεγούνης, ὅτι ἐν τοῖς μαλιστα Ἀθηναίων
 ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολο-
 γίαν. φαίεν γὰρ ἀν', ὅτι, ὦ Σωκράτες, μεγάλα
 ἡμῖν τούτων τεκμήρια εἰναι, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἡρε-
 σκόμεν καὶ ἡ πόλις. οὐ γὰρ ἀν' πόλε τῶν ἄλλων
 Ἀθηναίων ἅπαντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰ
 μὴ σοὶ διαφερόντως ἡρεσκε. καὶ οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν
 πωπόλε ἐκ τῆς πόλεως ἐξηλθες, ὅτι μὴ ἅπαζ εἰς
 Ἰσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμοσε, εἰ μὴ ποὶ στρατεύ-
 σομενος· οὔτε ἄλλην ἐποίησω ἀποδημίαν πωπόλε,
 ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης
 πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἐλάβεν εἰδέναι· ἀλλὰ
 ἡμεῖς σοὶ ἱκανοὶ ἡμεν, καὶ ἡ ἡμέτερα πόλις· οὕτω
 σφοδρὰ ἡμᾶς ἤρου, καὶ ὁμολογεῖς λογεῖς καθ' ἡμᾶς
 πολίτευσεσθαι. τὰ τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ
 ἐποίησω, ὥς ἀρεσκουσης σοὶ τῆς πόλεως. ἐπὶ τοίνυν
 ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξὴν σοὶ φυγῆς τιμησασθαι, εἰ
 ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκουσης τῆς πόλεως ἐπι-
 χεῖρεις, τότε ἔκουδης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλ-
 λωπίζου, ὥς οὐκ ἀγανακτῶν εἰ δεοὶ τεθνάναι σε·
 ἀλλ' ἤρου, ὥς εἴησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν
 δὲ οὐτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχυνῇ, οὔτε ἡμῶν
 τῶν νόμων ἐνέρεπῃ, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι· πρᾶτεις
 τε ἅπερ ἀν' δούλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδι-
 δρασκεῖν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθηκὰς τε καὶ τὰς
 ὁμολο-

ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμιν ξυνεθου πολιτευσέσθαι.
 πρῶτον οὖν ἡμιν τοῦτο αὐτο ἀποκρίναι, εἰ ἀληθῆ
 λεγομεν, φασκόντες σε ὁμολογήκεναι πολιτευσέσθαι
 καθ' ἡμᾶς, ἐργῶ, ἀλλ' οὐ λογῶ· ἢ οὐκ ἀληθῆ. τι
 φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κριτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολο-
 γῶμεν; ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σωκράτες. ΣΩΚ. Ἀλλο
 τι οὖν, φαίεν, ἢ ξυνθηκὰς τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
 καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις· οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὁμο-
 λογησας, οὐδὲ ἀπ' ἀληθείας, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
 ἀναγκασθεὶς βουλευσασθαι· ἀλλ' ἐν ἐτέσιν ἑβδομη-
 κοντα, ἐν οἷς ἦν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρεσκομεν ἡμεῖς,
 μὴδὲ δίκαιαι ἐφαινοῦτο σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι; οὐ
 τε οὐτε Λακεδαιμόνα προήρουν, οὐτε Κρήτην, αἷς δὴ
 ἕκαστοί σε φησὶ εὐνομεῖσθαι, οὐτε ἀλλήν σουδεμίαν τῶν
 Ἑλληνίδων πόλεων, οὐτε τῶν βαρβάρων· ἀλλ' ἐλαττω
 ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χῶλοι τε καὶ τυφλοὶ καὶ
 οἱ ἄλλοι ἀναπηροί. οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων
 Ἀθηναίων ἠρεσκεν ἢ πόλις τε καὶ ἡμεῖς, οἱ νομοὶ
 δηλονότι. τίνα γὰρ ἂν πόλις ἀρεσκοίτο ἀνεὺ νομῶν;
 νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὁμολογημένοις· ἐμμέ-
 νεις δὲ, εἰ ἡμιν γε πείθῃ, ὦ Σωκράτες· καὶ οὐ
 καλῶ γελαστος γέ εἴη, ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθὼν. Σκο-
 πεῖ γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς, καὶ ἐξαμαρτῶν τι
 τούτων, τι ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτὸν, ἢ τοὺς ἐπιτη-
 δεῖους τοὺς σαυτοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσιν γε
 σοὶ οἱ ἐπιτηδεῖοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς

πολεως, η την ουσιαν απολεσαι, σχεδον τι δηλον,
 αυτος δε πρωτον μεν εαν εις των εγγυτατα τινα πο-
 λεων ελθης, η Θεβαζε, η Μεγαραδε, (ευνομουηται
 γαρ αμφοτεροι) πολεμιος ηξεις, ω Σωκρατες, τη του-
 των πολιτεια. και οσοιπερ κηδονται των αυτων πολεων
 υποβλεψονται σε, διαφθορεα ηγουμενοι των νομων· και
 βεβαιωσεις τοις δικασαις την δοξαν, ως δοκειν ορθως
 την δικην δικασαι. οσις γαρ νομων διαφθορευς εσι,
 σφοδρα που δοξειεν αν νεων γε και ανωγων ανθρω-
 πων διαφθορευς ειναι, πολερον ουν φευξητας τε
 ευνομουμενας πολεις και των ανδρων τους κοσμιω-
 ταιους; και τουτο ποιουντι αρα αξιον εσι σοι ζην;
 η πλησιασεις τουτοις, και αναισχυνησεις διαλεγο-
 μενος τινας λογους, ω Σωκρατες, η ουσπερ ενθαδε,
 ως η αρετη και η δικαιοσυνη πλειους αξιον τοις αν-
 θρωποις, και τα νομιμα και οι νομοι; και ουκ οiei
 ασχημον φανεισθαι το του Σωκρατους πραγμα;
 οiεσθαι γε χρη. αλλ' εκ μεν τουτων των πολεων
 απαρεις, ηξεις δε εις Θετταλικαν παρα τους ξενους
 του Κριτωνος. εκει γαρ δη πλειστη αξια και ακο-
 λασια· και ισως αν ηδεως σου ακουοιεν ως γελοιως
 εκ του δεσμωτηριου απεδιδρασκες, σκευην τινα περι-
 θεμενος, η διφθεραν λαβων, η αλλα οia δη ειωθα-
 σιν ενσκευαζεσθαι οι αποδιδρασκοντες, και το σχημα
 το σαυτου μεταλλαξας. οτι δε γερων ανηρ, σμικρου
 χρονου τω βιω λοιπου οντος, ως το εικος, εβλημενης
 ουτω

οὕτω γλισχρως επιθυμειν ζην, νομους τους μεΐζους
 παραβας, ουδεις ὅς ερει; ισως, αν μη τινα λυπης·
 ει δε μη, ακουση, ω Σωκρατες, πολλα και αναξια
 σαυτου. ὑπερχομενος δη παντας ανθρωπους βιωση,
 και δουλευων. τι ποιων; η ευωχουμενος εν Θετ-
 λαλια; ὥσπερ ἐπὶ δειπνον, αποδεδημηκως εις Θετ-
 λαλιαν. λογοι δε εκεινοι οἱ περὶ δικαιοσυνης και της
 αλλης αρετης που ἡμιν εσονται; αλλα δη των παι-
 δων ενεκα βουλει ζην, ινα αυτους εκθρεψης και παι-
 δευσης. τι δε; εις Θετλαλιαν αυτους αγαγων θρε-
 ψεις τε και παιδευσεις, ξενους ποιησας, ινα και
 τουτο σου απολαυσωσιν; η τουτο μεν ου· αυτου δε
 τρεφομενοι, σου ζωντος, βελιον θρεψονται και παι-
 δευσονται, μη ξυνονος σου αυτοις; οἱ γαρ επιη-
 δειοι οἱ σοι επιμελησονται αυτων. ποτερον εαν μεν
 εις Θετλαλιαν αποδημησης, επιμελησονται· εαν δε εις
 αιδου αποδημησης, ουχι επιμελησονται; ειπερ γε
 τι οφελος αυτων εσι, των σοι φασκοντων επιηδειων
 ειναι, οισθαι γε χρη. Αλλ', ω Σωκρατες, πειθο-
 μενος ἡμιν τοις σοις τροφευσι, μητε παιδας περι-
 πλειονος ποιου, μητε το ζην, μητε αλλο μηδεν, προ-
 του δικαιου· ινα εις αιδου ελθων, εχης ταυτα παντα
 απολογησασθαι τοις εκει αρχουσιν. ουτε γαρ ενθαδε
 σοι φαινεσθαι ταυτα πραττοντι αμεινονειναι, ουδε δικαιο-
 τερον, ουδε ὁσιωτερον, ουδε αλλω των σων ουδενι· ουτε
 εκεισε αφικομενω αμεινον εσαι. αλλα νυν μεν ηδικη-
 μενος

μένος απει, (εάν απίης) ουχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νομῶν, ἀλλ'
 ὑπ' ἀνθρώπων· εἰ δὲ ἐξελθῇς, οὕτως αἰσχροῦς ἀν-
 ῥαδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ
 ὁμολογίας τε καὶ ξυνηκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παρὰ-
 βας, καὶ κακὰ ἐργασάμενος τοῦτους, οὓς ἡκιστα
 εἶδαι, σαυτὸν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς·
 ἡμεῖς τε σοὶ χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέ-
 ρηροι ἀδελφοί, οἱ ἐν ἁδοῦ νομοί, οὐκ εὐμενῶς σε
 ὑποδεξοῦνται· εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχειρήσας ἀπο-
 λείσαι, τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίων
 ποιεῖν ἃ λέγει, μάλλον ἢ ἡμεῖς. Ταῦτα, ὦ φιλε-
 ῖταιρε Κρίων, εὐ ἰσθί ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ
 οἱ κορυβαυτιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν. καὶ
 ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἡχὴ τοῦτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ
 ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἀλλῶν ἀκούειν. ἀλλὰ ἰσθί,
 ὅσα γὰρ τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, εἰάν τι λέγῃς παρὰ
 ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. ὁμῶς μέντοι εἰ τι οἶε πλεον
 ποιῆσεν, λέγε. ΚΡ. Ἀλλ', ὦ Σωκράτης, οὐκ ἐχῶ
 λέγειν. ΣΩΚ. Εἰ τοίνυν, ὦ Κριτῶν, καὶ πρῶτα-
 ῖναι ταῦτα, ἐπεὶ δὲ ταῦτα ὁ θεὸς ὑφηλεῖται.

Κ Ε Φ. η.

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ.

ΑΥΤΟΣ, ω Φαιδων, παρεγενου Σωκράτει
 εκεινη τη ημερα, η το Φαρμακον επιεν εν
 τω δεσμωτηριω, η αλλου του ηκουσας; ΦΑΙΔ.
 Αυτος, ω Εχεκράτης. ΕΧ. Τι ουν δη εσιν αιτια
 ειπεν ο ανηρ προ του θανατου; και πως ετελευτα;
 ηδεως γαρ αν ακουσαιμι. και γαρ ουτε των πολιων
 Φλιασιων ουδεις πανυ τι επιχωριαζει τανυν Αθη-
 ναζε, ουτε τις ξενος αφικται χρονου συχνου εκειθεν,
 οσιν αν ημιν σαφες τι αγγελαι οιος τ' η περι του-
 των, πλην γε δη οτι Φαρμακον πινω αποθανοι-
 των δε αλλων ουδεν ειχε φραζειν. ΦΑΙΔ. Ουδε
 τα περι της δικης αρα επυθεσθε ον τροπον εγενετο;
 ΕΧ. Ναι. ταυτα μεν ημιν ηγγελλε τις· και θαυ-
 μαζομεν γε οτι, παλαι γενομενης αυτης, πολλω
 υστερον φαινεται αποθανων. τι ουν ην τουτο, ω Φαι-
 δων; ΦΑΙΔ. Τυχη τις αυτω, ω Εχεκράτης, συνεβη.
 ελυχε γαρ τη προβεραια της δικης η πρυμνα εξεμ-
 μενη του πλοιου, ο εις Δηλον Αθηναιοι πεμπουσι
 κατ' ετος. ΕΧ. Τουτο δε δη τι εστι; ΦΑΙΔ. Τουτο
 εστι το πλοιον, ως φασιν Αθηναιοι, εν ω Θησευς
 ποτε εις Κρητην τους δις επλα εκεινους ωχελο αλων,
 και

και εσωσε τε και αυλος εσωθη. τω ουν Απολλωνι
ευξαντο, ως λεγεται, τοτε, ει σωθειεν, εκασου ετους
θεωριαν απαξειν εις Δηλον· ην δε αει και νυν ετι
εξ εκεινου κατ' ενιαυτον τω θεω πεμπουσιν. επει-
δαν ουν αρχωνται της θεωριας, νομος εστιν αυτοις
εν τω χρονω τουτω καθαριευειν την πολιν, και δη-
μοσια μηδενα αποκλιννυναι, πριν αν εις Δηλον
αφικηται το πλοιον, και παλιν δευρα. τουτο δ' ενιοξε
εν πολλω χρονω γινεται, οταν τυχωσιν οι ανεμοι
απολαβουτες αυλους. αρχη δ' εστι της θεωριας, επει-
δαν ο ιερευσ του Απολλωνος σεψη την πρυμναν
του πλοιου. τουτο δ' ετυχεν, ωςπερ λεγω, τη
πρόεραια της δικης γεγονος. δια ταυτα και ο πολυς
χρονος εγενετο τω Σωκρατει εν τω δεσμωτηριω, ο
μελαξυ της δικης τε και του θανατου.

ΕΧ. Τι δε δη τα περὶ αυτον τον θανατον, ω
Φαιδων; τι ην τα λεχθεντα καιπραχθεντα; και
τινες οι παραγενομενοι των επιηδειων τω ανδρι; η
ουκ ειων οι αρχοντες παρειναι, αλλ' ερημος ετε-
λευτα φιλων; ΦΑΙΔ. Ουδαμως· αλλα παρησαν
τινες, και πολλοι γε. ΕΧ. Ταυτα δη παντα προ-
θυμηθητι ως σαφεςατα ημιν απαγγειλαι, ει μη τις
σοι ασχολια τυγχανει ουσα. ΦΑΙΔ. Αλλα σχο-
λαζω τε και πειρασομαι υμιν διηγησασθαι. και
γαρ το μεμνησθαι Σωκρατους, και αυτον λεγοντα,
και αλλου ακουοντα, εμοιγε αει παντων ηδισον. ΕΧ.

Αλλα

Αλλά μην, ω Φαιδών, και τους ακουσομενους γε
 τοιουτους ἑτερους εχθεις. αλλα πειρω ὥς αν δυνη
 ακριβεςαῖα διελθειν παντα. ΦΑΙΔ. Και μην εγω-
 γε θαυμασια επαθον παραλενομενος. οὔτε γαρ ὥς
 θανατῷ παροντα με ανδρος επιηδειου ελεος εισηει.
 ευδαιμων γαρ μοι ὁ ανηρ εφαινετο, ω Εχεκρατες,
 και του τροπου και των λογων, ὥς αδews και
 γενναιως ετελευτα· ὥς μοι παρισασθαι εκεινον μηδ'
 εις ἄδου ιοντα, ανευ θειας μοιρας ιεναι, αλλα και
 εκεισε αφικομενον ευπραξειν, ειπερ τις πωποτε
 και αλλος. δια δη ταῦτα ουδεν πανυ μοι ελεεινον
 εισηει, ὥς εικος αν δοξειεν ειναι παροντι πενθει· οὔτε
 αν ἡδονη, ὥς εν φιλοσοφια ἡμων οῦων, ὥςπερ ειω-
 θειμεν. και γαρ οἱ λογοι τοιουτοι τινες ησαν· αλλ'
 ἀλεχυνως ἀλοπον τι μοι παθος παρην, και τις αηθης
 κρασις απο τε της ἡδονης συγκεκραμενη ὁμου και
 της λυπης, ενθυμουμενω ὅτι αὔλικα εκεινος εμελλε
 τελευταν. και παντες οἱ παροντες σχεδον τι οὔτω
 διεκειμεθα, ποτε μεν γελωντες, ενιοτε δε δακρυον-
 τες. ΕΧ. Ετυχον δε, ω Φαιδών, τινες παραλενο-
 μενοι; ΦΑΙΔ. Των επιχωριων παρην Κριβοβουλος,
 και ὁ πατηρ αὔλου Κριτων· και ετι Ερμοφενης, και
 Επιγενης, και Αισχινης, και Αντισθενης. ην δε και
 Κτησιππος ὁ Παιανιευς, και Μενεξενος, και αλλοι
 τινες των επιχωριων· Πλατων δε, οἰμαι, ησθενει.
 ΕΧ. Ξενοι δε τινες παρησαν; ΦΑΙΔ. Ναι. Σιμ-
 μίας

μίας τε γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κεβης καὶ Φαιδωνδης·
 καὶ Μεταροθεν, Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων. ΕΧ. Τί
 δε; Ἀρισιππος καὶ Κλεομβρότος παρεγενούτο; ΦΑΙΔ.
 Οὐ δῆλα. ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλεγούτο εἶναι. ΕΧ. Ἄλλος
 δε τίς παρῆν; ΦΑΙΔ. Σχεδὸν τί οἶμαι τοὺς
 παραγενεσθαι. ΕΧ. Τί οὖν δῆ; τινες, φῆς, ἦσαν
 οἱ λόγοι; ΦΑΙΔ. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πει-
 ρασομαι διηγησασθαι. αἰ γὰρ δῆ καὶ τὰς προσθεν
 ἡμέρας εἰωθήμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ
 τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον,
 ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγενέτο. πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσ-
 μωτηρίου. περιεμενομεν οὖν ἕκαστος ἕως ἀνοιχθεῖν
 τὸ δεσμωτήριον, διαβριζόντες μετ' ἀλλήλων. ἀνεω-
 ῖετο γὰρ οὐ πρῶτον. ἐπεὶ δὲ ἀνοιχθεῖν, ἤμεν παρὰ
 τὸν Σωκράτη, καὶ τὰ πολλὰ διημερευομεν μετ' αὐ-
 τοῦ. καὶ δῆ καὶ τότε πρῶταίτερον συνελεγήμεν. τῇ
 γὰρ προτεραιᾷ ἡμέρᾳ ἐπεὶ δὲ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσ-
 μωτηρίου ἑσπερας, ἐπυθομεθα ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ
 Δήλου ἀφίγμενον εἴη. παρηγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις
 ἡκεῖν ὡς πρῶταίταλα εἰς τὸ εἰωθός· καὶ ἤκομεν·
 καὶ ἡμῖν ἐξελθὼν ὁ Θυρῶρος, ὅσπερ εἰωθεὶ ὑπα-
 κούειν, εἶπεν ἐπιμενεῖν, καὶ μὴ πρότερον παριε-
 ναι ἕως ἀν αὐτὸς κελεύσῃ. λυοῦσι γὰρ, εἴη, οἱ ἐν-
 δεκά Σωκράτη, καὶ παραγγέλλουσιν ὅπως ἀν τῇδε
 τῇ ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχών,
 ἤκε καὶ ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι. εἰσιόντες οὖν, κάλε-
 λαμβά-

λαμβανόμεν τον μεν Σωκράτη ἀρτι λελυμένον, την δὲ
 Ξανθίππην (γινώσκεις γάρ) ἐχούσαν τε τὸ παι-
 διον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς
 ἡ Ξανθίππη, ἀνευφημήσε τε, καὶ τοιαῦτα αἶτ' ἔα
 εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι, ὦ Σω-
 κράτες, ὕσ' ἂν δὴ σε προσερούσι νῦν οἱ ἐπιτήδαιοι,
 καὶ σὺ τοῦτους. Καὶ ὁ Σωκράτης βλεψάς εἰς τὸν
 Κριτῶνα, ὦ Κριτῶν, εἶπε, ἀπαγγέλω τις ταύτην
 οἰκάδε. Καὶ ἐκεῖνην μὲν ἀπήγον τινες τῶν τοῦ Κρι-
 τῶνος, βῶσαν τε καὶ κοπύμενην· ὁ δὲ Σωκράτης,
 ἀνακαθίζομενος εἰς τὴν κλινὴν, συνεκαμψε τε τὸ
 σκελός, καὶ ἐστρεψε τὴ χεῖρ' καὶ τρίβων ἄρα, ὥς
 αἰσποῦν, εἶπε, ὦ ἄνδρες, εἰκε τί εἶναι τοῦτο, ὁ κα-
 λουσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ. ὡς θαυμασίως πᾶσι
 πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρὸν τῷ
 ἅμα μὲν αὐτῷ μὴ θελεῖν παραγινεσθαι τῷ ἀνθρώ-
 πῳ· εἰ δὲ τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ,
 σχεδὸν τί ἀναγκαζέσθαι αἰεὶ λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτε-
 ρον, ὥσπερ ἐκ μίας κορυφῆς ἡμμένῳ δὴ οὔτε. καὶ
 μοι δοκεῖ, εἶπε, εἰ ἐνενοήσεν αὐτῷ Αἰσώπος, μῦθον
 αὖτ' εἰσθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλομένος αὐτῷ διαλλα-
 ξαὶ πολέμου, ἐπεὶ οὐκ ἐδύνατο, συνήψεν εἰς
 ταύτην αὐτῶν τὰς κορυφάς. καὶ διὰ ταύτην ὥς ἂν τὸ
 ἕτερον παραγενήται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ
 ἕτερον. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι εἰσέκεν· ἐπεὶ ὅτε
 τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκελεῖ τὸ ἀλγεῖν, ἐκεῖν' ἔτι

φαίνεται επακολουθουν το ἡδύ. Καὶ ἅμα λεγὼν ταῦτα, καθῆκε τὰ σκελὴ ἀπο τῆς κλινῆς ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ καθεζόμενος, οὕτως ἡδὴ τὰ λοιπὰ διέλεξετο.

* * * * * Τούτων δὲ ἐνεκὰ θάρρειν χρὴ περὶ τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἀνδρᾶ, ὅσις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἀλλὰς ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἶασε χαιρεῖν, ὥς ἀλλότριους τε ὄντας, καὶ πλεονθάλλον ἡγήσαμενος ἀπερῆζεσθαι· τὰς δὲ περὶ τὸ μάθαιεν ἐσπουδάσε τε, καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλότριῳ ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ ἐλευθερίαν καὶ ἀληθείαν, οὕτω περιμένει τὴν εἰς ἁδου πορείαν, ὥς πορευεσόμενος ὅταν ἢ εἰμαρμένη καλῇ. ὕμεις μὲν οὖν, εφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κεβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαυθὶς ἐν τινὶ χρόνῳ ἕκαστοι πορευσεσθε. ἐμὲ δὲ νυνὶ ἡδὴ καλεῖ (φαίνεται ἀνὴρ τραγικὸς) ἢ εἰμαρμένη, καὶ σχεδὸν τι μοι ὥρα τραπεσθαι πρὸς τὸ λούτρον. δοκεῖ γὰρ ἡδὴ βέλτιον εἶναι λουσαμένον πίνειν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πρᾶγμα τὰς γυναῖξιν παρεχεῖν νεκρὸν λουεῖν.

Ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, Εἰεν, εφη, ὦ Σωκράτης. τί δὲ τοῦτο ἢ ἐμοὶ ἐπιτελλῇ, ἢ περὶ τῶν παιδῶν, ἢ περὶ ἀλλοῦ τοῦ, ὅ, τί ἂν σοὶ ποιοῦντες ἡμεῖς, ἐν χάριτι μάλιστα ποιοίμεν; Ἀπερ-
αιεὶ λέγω, εφη, ὦ Κρίτων· οὐδὲν καινότερον· ὅτι
ὑμῶν

ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς, καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς
 ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ' ἂν
 ποιῇε· καὶ μὴ νυν ὁμολογήσῃε. εἰάν δὲ ὑμῶν μὲν
 αὐτῶν ἀμελήῃε, καὶ μὴ θελήῃε, ὥσπερ κατ' ἰχθυή-
 καί τε νυν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἐμπροσθεν
 χρόνῳ, ζῆν, οὐδὲ εἰάν πολλα ὁμολογήσῃε ἐν τῷ
 παρόντι καὶ σφοδρά, οὐδὲν πλεον ποιήσετε. Ταῦτα
 μὲν τοίνυν προθυμησομένα, εἶπεν, οὕτω ποιεῖν. θάπ-
 τωμεν δὲ τίνα σε τρόπον; Ὅπως ἂν, εἶπεν, βουλευσθε·
 εἰάν περ γε λάβῃτε με, καὶ μὴ ἐκφυγῶ ὑμᾶς.
 Γελασας δὲ αἶμα ἡσύχη, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλε-
 ψας, εἶπεν, Οὐ πείθω, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, Κρίωνά,
 ὥς ἐγὼ εἰμι οὗτος ὁ Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος,
 καὶ διαλατῶν ἕκαστα τῶν λεγομένων· ἀλλ' οἶεται
 με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν οἴεται ὀλίγον ὑπερὸν νεκρὸν,
 καὶ ἐρώτα πῶς δεῖ με θάπτειν. ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι
 πολὺν λόγον πεποίημαι, ὥς ἐπεῖδαν πῶς το φαρ-
 μακόν, οὐκέτι, ὑμῖν παραπεμνῶ, ἀλλ' οἰχῆσομαι
 ἀπὶ τῶν εἰς μακαρῶν δὴ τίνας εὐδαιμονίας, ταῦτα μοι
 δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λεγείν, παραπεμνόμενος αἶμα μὲν
 ὑμᾶς, αἶμα δ' ἐμαυτὸν. ἐγλυτήσασθε οὖν με πρὸς
 Κρίωνα, εἶπεν, τὴν ἐναντίαν ἐγλυτήν, ἢ ἢν οὗτος πρὸς
 τοὺς δικαστὰς ἐγλυάτο. οὗτος μὲν γὰρ ἢ μὴν παπα-
 μενεῖν· ὑμεῖς δὲ, ἢ μὴν μὴ παραπεμεῖν ἐγλυτήσασθε,
 ἐπεῖδαν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχῆσεσθαι ἀπὸ τοῦ ἵνα
 Κρίων ῥᾶον φέρῃ, καὶ μὴ, ὄρων μου τὸ σῶμα ἢ

καιομενον η καλορυτθιμενον, αθανακην ὑπερ εμου, ὡς δεινα ἄτλα πασχοντος· μηδε λεγη εν τη ταφῃ, ὡς η προλιθεται Σωκρατη, η εκφερει, η καλορυτθει. ευ γαρ ισθι, η δ' ὅς, ω αριζε Κριτων, το μη καλως λεγειν, ου μονον εις αυλο τουλο πλημμελες, αλλα και κακον τι εμπορειταις ψυχαις. αλλα θαρρῖεν τε χρη, και φαναι τουμον σωμα θαπῖεν, και θαπῖεν οὔτως, ὅπως αν σοι φιλον η, και μαλιστα ἡγη νομιμον ειναι.

Ταυτ' ειπων, εκεινος μεν ανισατο εις οικημα τι ὡς λουσομενος, και ὁ Κριτων εἶπετο αυτω· ἡμας δ' εκελευε περιμενειν. περιμενομεν ουν, προς ἡμας αυλους διαλεγομενοι περι των ειρημενων, και ανασκοπουνης· τοτε δ' αυ περι της συμφορας διεξιοντες, ὅση ἡμιν γεγονυια ειη, αλεχνως ἡγουμενοι, ὥσπερ παλρος σερηθενῖες, διαζειν ορφανοι τον επειτα βιον. επειδη δε ελουσατο, και ηνεχθη παρ' αυλον τα παιδια, (δυο γαρ αυτω υἱεις σμικροι ησαν, εις δε μεγας) και αι οικειαι γυναικες αφικοντο, εκειναις εναυλιον του Κριτωνος διαλεχθεις τε και επισειλας ἄτλα εβουλετο, τας μεν γυναικας και τα παιδια απιεναι εκελευσεν, αυλος δε ἦκε παρ' ἡμας. και ην ηδη εγγυς ἡλιου δυσμων. χρονον γαρ πολυν διετριψεν ενδον. ελθων δ' εκαθεζετο λελουμενος. και ου πολλα ἄτλα μελα ταυτα διελεχθη. και ἦκεν ὁ των ενδεκα ὑπηρέτης, και στας παρ' αυλον, Ω Σωκρατες, εφη, ου καταγνωσομαι γε σου ὅπερ αλλων καταγι-

γνωσκω, ὅτι μοι χαλεπαινουσι και καλαρωνῆαι, ἐπει-
 δαν αυτοις παραγελλω πινειν τὸ φαρμακον, αναλ-
 καζοντων των αρχοντων. σε δ' εγω και αλλως
 εγνωκα εν τούτῳ χρονῳ γενναιοῦτατον και πραοτατον
 και αριστον ανδρα οντα των πωποῖε δευρο αφικομε-
 νων· και δη και νυν ευ οιδ' ὅτι ουκ εμοι χαλε-
 παινεις, (γνωσκεις γαρ τους αιτιους) αλλα ἐκει-
 νοις. νυν ουν (οισθα γαρ ἃ ηλθον αγγελων) χαιρε
 τε και πειρω ὡς ῥαυα φερειν τα αναγκαια. Και
 ἄμα δακρυσας, μέλαςρεφομενος απηει. και ὁ Σω-
 κράτης, αναβλεψας προς αὐτον, Και συ, εφη, χαιρε·
 και ἡμεις ταῦτα ποιησομεν. Και ἄμα προς ἡμας,
 Ὡς ασειος, εφη, ὁ ανθρωπος· και παρα παντα
 μοι τον χρονον προστει, και διελεγέτο ενιόη· και
 ην ανδρων λωσος· και νυν ὡς γενναιως με αποδα-
 κρυνει. αλλα γε δη, ω Κριτων, πειθωμεθα αὐτῷ·
 και ενεγκάτω τις το φαρμακον, ει τέριπται· ει δε
 μη, τριψάτω ὁ ανθρωπος. Και ὁ Κριτων, Αλλ'
 οιμαι, εφη, εγωγε, ω Σωκράτης, ετι ἥλιον ει-
 ναι επι τοις ορεσι, και ουπω δεδυκεναι. και ἄμα
 εγω οίδα και αλλους πανυ οψε πινούσας, ἐπειδαν
 παραγελθη αὐτοις, δειπνησαντας τε και πιοντας
 ευ μαλα, και συγγενομενους γ' ενιους ὧν αν τυχω-
 σιν ἐπιθυμούσας. αλλα μηδεν ἐπειγου. ετι γαρ εἴ-
 χωρει. Και ὁ Σωκράτης, Εικόλως γ', εφη, ω Κρι-
 των, ἐκεينوι τε ταῦτα ποιοουσιν, ἃ συ λείεις, (οιούσαι

γὰρ κερδαίνειν ταῦτα ποιησάντες) καὶ ἔωγε εἰκοτῶς
ταῦτα οὐ ποιήσω. οὐδὲν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν, ὀλίγον
ὑψέρον πίων, ἄλλο γέ η γελῶτα οφλήσειν παρ'
εμαυτῷ, γλιχομένος τοῦ ζῆν, καὶ φειδομένος οὐδε-
νός ἐτι ἐνόντος. ἀλλ' ἴθι, ἐφη, πειθού, καὶ μὴ ἀλ-
λως ποιεῖ.

Καὶ ὁ Κρίτων ἀκουσας, ἐνεύσε τῷ παιδί πλη-
σιον ἔσω. καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον
διαβρίψας, ἤκεν ἀγὼν τὸν μελλόντα δώσειν τὸ φαρ-
μακόν, ἐν κυλικῇ φερόντα τετρίμμενον. ἰδὼν δὲ ὁ
Σωκράτης τὸν ἀνθρώπον, Εἰεν, ἐφη, ὦ βέλγισε· (συ
γὰρ τοῦτων ἐπιστημῶν) τί χρη ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο,
ἐφη, ἢ πιοντα περιῖεναι, ἕως ἀν σου βάρος ἐν τοῖς
σκελεσὶ γενῆται· ἐπεῖτα καλᾷκεισθαι· καὶ οὕτως
αὐτὸ ποιήσεις. Καὶ ἅμα ὠρεῖε τὴν κυλικὰ τῷ
Σωκράτει. καὶ ὁ λαβὼν, καὶ μαλα ἰλεως, ὦ Εχε-
κράτες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ
χρωμαλὸς οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ' ὥσπερ εἰ-
ώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἀνθρώπον, Τί
λεγεῖς, ἐφη, περὶ τούδε τοῦ πᾶματος πρὸς τὸ
ἀποσπείσθαι τινι; ἐξέειπεν, ἢ οὐ; Τόσούτῳ, ἐφη,
ὦ Σωκράτες, τριβόμεν, ὅσον οἰομεθα μέριον εἶναι
πιεῖν. Μανθάνω, ἢ δ' ὅς· ἀλλ' εὐχεσθαι γέ που
τοῖς θεοῖς ἐξέει τε καὶ χρη, τὴν μέλοι κησὶν τὴν
ἐνθενδὲ ἐκείσε εὐτυχῇ γενεσθαι· ἅ δὴ καὶ ἐγὼ εὐ-
χομαι τε, καὶ γενοίτο ταῦτ'. Καὶ ἅμα εἰπὼν
ταῦτα,

ταῦτα, ἐπισχομενος, καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκα-
 λῶς ἐξεπτε, καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τῶς μὲν ἐπιεικῶς
 οἷοι τε ἦσαν κατεχεῖν τὸ μὴ δακρυεῖν· ὥς δὲ εἶδο-
 μεν πίνοντα τε καὶ πεπωκότα, οὐκ ἔτι. ἀλλ' ἐμοὺ
 γέ βια καὶ αὐτοῦ ἀσάκῃ· ἐχωρεῖ τὰ δακρυα· ὥς τε
 ἐγκαλυψάμενος ἀπεκλαίαν ἐμαυτὸν. οὐ γὰρ δὴ
 ἐκεῖνον γέ, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τυχὴν, οἷου ἀνδρὸς
 ἑταίρου ἐσέρημενος εἶην. ὁ δὲ Κριτῶν ἐτι πρότερος
 ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐχ οἷος τ' ἦν κατεχεῖν τὰ δακρυα,
 ἐξάνεσθαι. Ἀπολλοδώρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἐμπροσθεν χρό-
 νῳ οὐδὲν ἐπαυέτο δακρυῶν, καὶ δὴ καὶ τότε ἀνα-
 βρυχισάμενος, κλαίων καὶ ἀγανακτῶν, οὐδὲν ὄν-
 τινα οὐ κατέκλαυσε τῶν παρούσων, πλὴν γὰρ αὐτοῦ
 Σωκράτους. ἐκεῖνος δὲ, Οἶα, εἶπεν, ποιεῖτε, ὦ θαυ-
 μαστοί. ἐγὼ μὲν οὐχ ἤκιστα τοῦτο ἕνεκα τὰς
 γυναικας ἀπεπεμήψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλεημελοῖεν.
 καὶ γὰρ ἀκηκοα ὅτι ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾶν. ἀλλ'
 ἡσυχίαν τε ἀγετε, καὶ καρτερεῖτε. Καὶ ἡμεῖς ἀκου-
 σάντες ἡσυχυθήμεν τε καὶ ἐπεσχομεν τοῦ δακρυεῖν.
 ὁ δὲ περὶελθὼν, ἐπεὶ οἱ βαρυνεσθαι εἶπεν τὰ σκε-
 λη, κατεκλιθὴ ὑπὸ τοῦ ποδῶς. οὕτω γὰρ ἐκελεύσεν ὁ ἀν-
 θρώπος. καὶ ἅμα ἐφαπτομενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δού-
 το φάρμακον, διαλιπὼν χρόνον, ἐπεσκοπεῖ τοὺς
 ποδας καὶ τὰ σκελη. καπτεῖα σφοδρὰ πιεσας αὐτοῦ
 τὸν ποδᾶ, ἤρξατο αἰσθάνοισθαι. ὁ δ', οὐκ, εἶπεν. καὶ
 μέγα τοῦτο αὐτῷ τὰς κνήμας, καὶ ἐπ' αὐτῶν οὕτως
 ἤμην

ἡμιν ἐπεδείκνυτο ὅτι ψυχοῖτο τε καὶ πηγνύτο. καὶ αὐτὸς ἤπλετο, καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπεὶ δὲ ἀνὰ τὴν καρδίαν γενῆται αὐτῷ, τότε οἰχῆσθαι. ἡδὴ οὖν σχεδὸν τὴν αὐτοῦ τὰ περὶ τὸ ἡτρὸν ψυχομένου· καὶ ἐκκαλυψάμενος (ἐνεκεκαλυπτο γὰρ) εἶπεν, (ὁ δὲ τελευταῖον ἐφθεγγάτο) ὦ Κριτῶν, εἴη, τῷ Ἀσκληπιοῦ οφειλομένῳ ἀλεξίρρυνα. ἀλλὰ ἀποδοτε, καὶ μὴ ἀμελησῆτε. Ἀλλὰ ταῦτα εἶπαι, εἴη ὁ Κριτῶν. ἀλλ' ὄρα εἴ τι ἄλλο λεγεις. Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ, οὐδὲν ἐτι ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν, ἐκινήθη τε, καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐξεκαλύψεν αὐτόν. καὶ ὅς τα ομμάλα εἴησεν. ἰδὼν δὲ ὁ Κριτῶν συνελαβὲ τὸ σῶμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦδε ἡ τελευτή, ὡς ἔχεν κρῖνες, τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρὸς, ὡς ἡμεῖς φαιμεν αὐτὸν, τῶν τότε ὧν ἐπειρασθῆμεν ἀρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμώτατου καὶ δικαιωτάτου.

Τ Ε Λ Ο Σ.

INDEX PHRASIORUM

ET

VOCUM PRÆCIPUARUM.

A.

Αγαλλομαι ἐπὶ τινὶ de aliquâ re glorior.

Αγνως εχειν purum esse.

Αγωνα τιθεσθαι certamen instituire, quod in certaminibus τιθεσθαι præmia de quibus certetur.

Αιτια—εν αιτια ειναι reprehendi.

Αρει λογος ratio postulat locutio apud philosophos usitatissima.

Ακολασεως εχειν προς τι intemperantius aliquâ re uti.

Αλλο τι η annon.

Αμβάλης pro αναβάλης eques ab αναβαινω ascendo.

Αμελειν του οργιζεσθαι non irasci.

Αναγκη vis et ordo naturalis.

Αναιρεω reddo responsum, de oraculis.

Ανεχομαι—ευ πασχων ανεχειται libenter accipit beneficia.

Ανοχαι induciæ.

Απειρος χαλεπων nihil molestiæ expertus.

Απολαυω—τ' αναντια της σοφιας απολαυειν fructus virtutis non accipere, i. e. infelicem esse.

Ατεκμαριως εχοντα res quibus nihil indicii inest.

Αυξεσθαι δια πολεμου propter res in bello gestas celebrem fieri.

Αυλον εγκρατη οντα qui suâ sponte temperantiæ studiosus est.

Αυλοσχεδιαζω temerè aliquod munus capeffo.

Αφορμαι εις τον βιον res ad vitam sustentandam necessariæ.

B.

Βασιλευς ο μεγας apud Atticos intelligitur Rex Persarum.

Βλεπω spectro, de ædificiis aliquo vergentibus.

Βουλευ-

ἡμιν ἐπεδείκνυτο ὅτι ψυχοῖτο τε καὶ πηγνύτο. καὶ αὐλὸς ἤπλετο, καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπειδὴν πρὸς τὴν καρδία γενῆται αὐλῶ, τότε οἰχησέται. ἤδη οὖν σχεδὸν τι αὐλοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἡτρὸν ψυχομένα· καὶ ἐκκαλυψάμενος (ἐνεκεκαλυπτο γὰρ) εἶπεν, (ὃ δὲ τελευταῖον ἐφθεγγέσθαι) ὦ Κριτῶν, ἐφῆ, τῷ Ἀσκληπείῳ οφειλομένον ἀλεκτρυονα. ἀλλὰ ἀποδοτε, καὶ μὴ ἀμελησῆτε. Ἀλλὰ ταῦτα εἶπαι, ἐφῆ ὁ Κριτῶν. ἀλλ' ὄρα εἴ τι ἄλλο λεγεις. Ταῦτα ἐρομένου αὐλοῦ, οὐδὲν ἐτι ἀπεκρινάτο· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν, ἐκίνηθη τε, καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐξεκαλύψεν αὐλόν. καὶ ὅς τα ορμάτα εἰσησεν. ἰδὼν δὲ ὁ Κριτῶν συνελαβὲ τὸ σῶμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦδε ἡ τελευτή, ὦ Ἐχέκρᾶτες, τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρὸς, ὡς ἡμεῖς φαιμέν αὐτόν, τῶν τότε ὧν ἐπειραθήμεν ἀρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμώτατου καὶ δικαιοτάτου.

Τ Ε Λ Ο Σ.

INDEX PHRASIUM

ET

VOCUM PRÆCIPUARUM.

A.

Α Γαλλομαι ἐπὶ τινὶ de aliquâ re glorior.

Αγνως εχειν purum esse.

Αγωνα τιθεσθαι certamen instituere, quod in certaminibus
ταῖς præmia de quibus certetur.

Αἰτια—εν αἰτια εἶναι reprehendi.

Αἰρει λογος ratio postulat locutio apud philosophos usitatissima.

Ακολατρωως εχειν προς τι intemperantius aliquâ re uti.

Αλλο τι η annon.

Αμβαλης pro αναβαλης eques ab αναβαινω ascendo.

Αμελειν του οργιζεσθαι non irasci.

Αναγκη vis et ordo naturalis.

Αναιρεω reddo responsum, de oraculis.

Ανεχομαι—ευ πασχων ανεχειται libenter accipit beneficia.

Ανοχαι induciæ.

Απειρος χαλεπων nihil molestiæ expertus.

Απολαυω—τ' αναντια της σοφιας απολαυειν fructus virtutis non
accipere, i. e. infelicem esse.

Ατεκμαρτως εχοντα res quibus nihil indicii inest.

Αυξεσθαι δια πολεμου propter res in bello gestas celebrem fieri.

Αυτον εγκρατη οντα qui suâ sponte temperantiæ studiosus est.

Αυτοσχεδιαζω temerè aliquod munus capeffo.

Αφορμαι εις τον βιον res ad vitam sustentandam necessariæ.

B.

Βασιλευς ο μεγας apud Atticos intelligitur Rex Persarum.

Βλεπω spectro, de ædificiis aliquo vergentibus.

Βουλευ-

Βουλαιδικός ὄρκος juramentum quod πρισταίης (præses populi) præstat de fide et integritate adhibendâ in causis cognoscendis.
Βουλευω senator sum.

Γ.

Γαστηρ cupido vorandi et perpotandi.
Γαστρι χαρίζεσθαι ventri indulgere.
Γραφὴν γραφῆσθαι τινα accusare aliquem.
Γραφὴν φυγεῖν accusari.

Δ.

Δησόν ufus, necessitas.
Δεινός συναγεῖν qui multum conferre potest ad rem aliquam perficiendam.
Δηλία Dies festi quinto quoque anno ab Atheniensibus in insulâ Delo celebrati in memoriam insulæ a Pisistrato purgatæ et lustratæ.
Δημόσιον ἀποθνήσκειν supplicio publicè affectum mori.
Δικαίον ποιήσασθαι ἵππον equum ad opera sua idoneum reddere.
Δοκῶ λέγειν pro λέγω.
—τα δοκουντα τοῖς ἀνθρώποις quæ omnes concedunt.
Δοκιμασία examen in foro habitum.

Ε.

—των καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων hominum suæ ætatis.
Εὐδὲως εἶναι inopem esse.
Εἰμι—ην σοὶ ἀπιέναι, pro εἶναι licet.
Εἰπὲν ἐπιμένειν expectare jussit.
Εκφέρειν efferre, de re funereâ.
Ἐπαιρῆσθαι—Ἐπῆρται το φρονήμα animus elatus est.
—τα ἔσχατα λέγειν τινι gravissimè convitiari, minari.
—ἐξ ἔτοιμου in promptu, facîle.

Ζ.

Ζημῖαν ηγεῖσθαι perniciosum putare.

Η.

Ηγεομαι—Ηγούμενος de eo qui beneficiis provocat.

Θ.

Θεραπεύειν γην terram colere.

Ι.

Ιδιωτικώς ἔχειν σῶμα corpus negligenter habere.

Κ.

Κινδυνεύω videor.

Κραίω—το κράιον της πόλεως summa potestas in republicâ.

Λ.

Λαμβάνω cum participio clâm.

Μ.

Μοιρα θεία divino consilio.

Μουσική disciplinæ omnes humaniores.

Ο.

Ο pro τις.

Οιχεσθαι καίλαιπτων omninò deserere.

Οψωνεῖν πολλοῦ pretioso et copioso victu uti.

Οφλῶν θανάτου δίκην morti obnoxius.

Π.

Παραβάλλειν τι πινος aliquid cum altero comparare.

—ἐκ τοῦ παραχρημα in promptu positum.

—τα πειθονία εσθιειν dicitur de ferculis delicatis.

Πειραν λαμβάνειν periculum facere.

Πειραν δίδοναι specimen dare.

Περίσπλιν τινα αγαθον beneficiis aliquem afficere.

Περίβασθαι δοξαν laudem consequi.

Πορῶν της ηλικίας ην ætate processerat.

Πορῶν του βίου vitâ processit.

Πραττειν πολιτικά rempublicam capeffere.

Προτιθεσθαι λόγοι περί τινος aliquid deliberandum proponere.

N

Στασι-

Σ.

Στασιαζειν αλληλοις inter se diffidere.

—απο τοματος ειπειν ex tempore, memoriter enarrare.

Σφαλλομενος de eo cui adversi quid accidit.

Σχολαζειν προς τι alicui rei vacare.

Τ.

Τελεω sumptus facio.

Τελος tandem intellige καίλα.

Τιμη πολιτικη magistratus.

Τολμω—εαν τις τολμα παν ποιειν si quem non pudeat &c.

Υ.

Υπεικειν λογω aliquem priorem finire loqui.

Υπεχω δικην pœnas luo.

Υφισθαι της δυναμεως non facere quantum possis.

Φ.

Φυγειν δικην accusari.

Φθανω—ος αν φθανη τους φιλους ευεργειων qui beneficiis provocat.

Χ.

Χαρις—προς χαριν τινι διαλεγεσθαι alicujus gratiam captare oratione.

—τον αιει χρονον per omne tempus.

Ψ.

Ψευδω—εψευσθαι εαντων de iis qui vires suas ignorant.

Ω.

Ως sæpè ponitur pro προς (ad) cum accusativo ut Ως Πειραια—

Ως εμε.

